

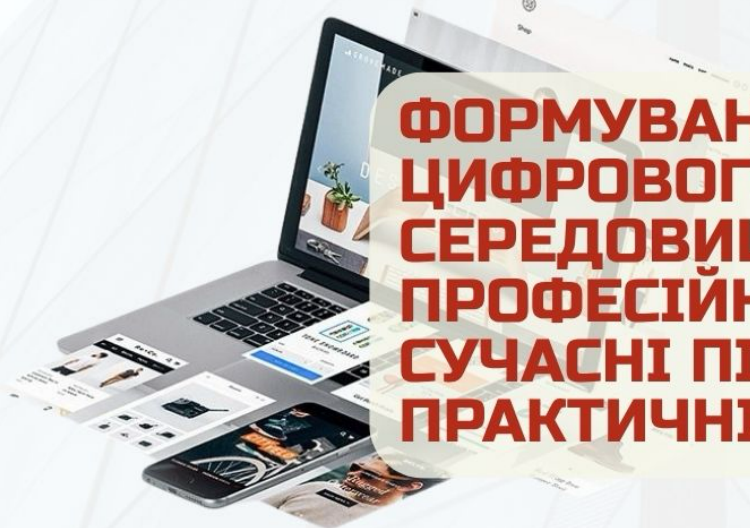

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

**КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ,
ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ

МАТЕРІАЛИ
РЕГІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ
(28 ТРАВНЯ 2026 РОКУ)

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ,
ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У
ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ:
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ**

Матеріали
регіонального науково-практичного семінару
(28 травня 2026 року)

Біла Церква 2026

Рецензенти:

Герасименко Юлія Сергіївна – завідувачка кафедри педагогіки, психології та менеджменту Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, докторка економічних наук, професорка;

Вільхова Оксана Григорівна – доцентка кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, кандидатка педагогічних наук, доцентка;

Формування сучасного цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти: сучасні підходи та практичні рішення: електронний збірник матеріалів регіонального науково-практичного семінару, м. Біла Церква, 28 травня 2026 р. / упорядн.: Ю. М. Грибовська, А. М. Геревенко; Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти. Біла Церква: БІНПО, 2026. 172 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників регіонального науково-практичного семінару «Формування сучасного цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти: сучасні підходи та практичні рішення», який відбувся 28 травня 2026 року на базі Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України за участю представників закладів професійної, фахової передвищої та вищої освіти, науковців, методистів і педагогічних працівників з різних регіонів України.

Матеріали збірника відображають результати наукових досліджень, практичний досвід та інноваційні педагогічні напрацювання учасників семінару з актуальних питань цифрової трансформації професійної освіти. У тезах висвітлено сучасні тенденції розвитку цифрового освітнього середовища, шляхи підвищення цифрової компетентності педагогічних працівників, особливості використання цифрових платформ, сервісів і мобільних застосунків в освітньому процесі, можливості впровадження технологій штучного інтелекту в професійну підготовку здобувачів освіти, а також питання інформаційної безпеки, медіаграмотності та формування безпечного цифрового освітнього середовища.

Особливу увагу приділено практико-орієнтованим аспектам використання цифрових технологій у діяльності закладів професійної освіти, створенню сучасного освітнього середовища, розвитку професійної майстерності педагогічних працівників, упровадженню інноваційних освітніх рішень і розробленню ефективних моделей взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу в умовах цифрової трансформації освіти.

Видання адресоване керівникам закладів освіти, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, методистам, майстрам виробничого навчання, викладачам професійно-теоретичної підготовки, науковцям, аспірантам, здобувачам освіти та всім, хто цікавиться проблемами цифровізації й інноваційного розвитку професійної освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів, достовірність наведених фактів, статистичних даних, висновків і рекомендацій несуть автори тез. Редакційна колегія залишає за собою право здійснювати наукове та технічне редагування матеріалів без зміни їхнього змісту.

© БІНПО УМО НАПН України, 2026

ЗМІСТ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ.....	8
<i>Бажаткіна О.М.</i>	
ПОЄДНАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	13
<i>Беньковська Н.Б.</i>	
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	20
<i>Белова Н.О.</i>	
ВИХОВНИЙ ПРОСТІР ЗПО ДОНЕЧЧИНИ: ВІД ПРОФЕСІЙНОГО ДОСВІДУ ДО ЦИФРОВОЇ СПІЛЬНОТИ НЕЗЛАМНОСТІ.....	24
<i>Біляєв С.В., Киця Д.К.</i>	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ОПЕРАТОРІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ВЕРСТКИ ПІД ВПЛИВОМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	27
<i>Герасименко Ю.С</i>	
ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗПО ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВІДПОВІДНО ДО ЗАПИТІВ РИНКУ ПРАЦІ.....	31
<i>Геревенко А.М.</i>	
ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ.....	35
<i>Грибовська Ю.М.</i>	
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	40
<i>Гуда В.</i>	
ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА САМООСВІТИ.....	45
<i>Діденко О.В.</i>	
АДАПТИВНІ ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ДЛЯ «ВІРТУАЛЬНОЇ МАЙСТЕРНІ» ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	51
<i>Іванісов Д.І.</i>	
РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ.....	59
<i>Клейно Є.О.</i>	

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ.....	63
<i>Кокотович Д.М.</i>	
CLASSTIME – ЗРУЧНА ПЛАТФОРМА ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ.....	67
<i>Легета В.</i>	
МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	70
<i>Лупіка Т.О., Сливко О.Ю.</i>	
ІНТЕРАКТИВНІ КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	73
<i>Мороз Т.О.</i>	
ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	79
<i>Ольховська А.П., Шуть К.В.</i>	
ЕСТЕТИКА ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ: РОЛЬ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ ЗПО.....	83
<i>Островерха Н.О.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗПО.....	88
<i>П'ятковська О.</i>	
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	93
<i>Павенко Н.В.</i>	
ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ ТА ЦИФРОВІ КОЛЕКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТИ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ...	95
<i>Паламарчук І.О.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ У ОСІБ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП.....	100
<i>Паук В.В.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ.....	105

Пахомов І.В.

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	111
--	------------

Пономарьова В.В., Лупіка Т.О.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ.....	114
--	------------

Пустовгарова О.В.

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ПРАКТИКИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНІХ КОНКУРСІВ (З ДОСВІДУ РОБОТИ НМЦ ПТО У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ).....	118
---	------------

Рашко Л.В.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	121
--	------------

Сергієнко О.С.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	125
--	------------

Столяренко Ок.В., Столяренко Ол.В.

ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА STEAM-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	135
--	------------

Стебловська А.Л.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ ТА AI-СЕРВІСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА З ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	140
--	------------

Титаренко О.П.

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ.....	143
---	------------

Феделеш О.М.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ: РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ.....	148
---	------------

Філяєва І.М.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЦИФРОВИХ ФОРМАТІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ БУДІВЕЛЬНИКІВ ДОНЕЧЧИНИ.....	155
--	------------

Хайчіна Ю.М.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ	
---	--

КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	159
--	------------

Хмарна Л.В.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ 2.0 В УМОВАХ СИНТЕТИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ЗПО.....	164
---	------------

Шевгеніна М. О.

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В УМОВАХ ВІРТУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ЗПО ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	169
---	------------

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

28 травня 2026 року у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України відбувся регіональний науково-практичний семінар «Формування сучасного цифрового

освітнього середовища закладів професійної освіти: сучасні підходи та практичні рішення».

Організаторами заходу виступили кафедра технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України спільно з Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Донецькій області.

Модераторами регіонального науково-практичного семінару виступили: **Юлія Грибовська**, завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України, та **Ніна Бєлова**, заступниця директора НМЦ ПТО у Донецькій області.

Метою семінару став обмін досвідом щодо формування сучасного цифрового освітнього середовища в закладах професійної освіти, удосконалення педагогічної діяльності та професійного розвитку працівників ЗПО і фахівців НМЦ (НМК) ПТО; пошук ефективних шляхів, сучасних підходів і практичних рішень для розв'язання актуальних проблем цифровізації освітнього процесу з урахуванням пріоритетів державної освітньої політики, потреб роботодавців і ключових стейкхолдерів.

У семінарі взяли участь понад 250 представників провідних закладів вищої та професійної освіти, науковців, методистів і практиків із Донеччини, Харківщини, Полтавщини, Черкащини, Миколаївщини, Кіровоградщини та

інших регіонів нашої країни. На платформі під час заходу було зафіксовано 270 точок підключення, що свідчить про надзвичайну актуальність тематики та високий професійний інтерес освітянської спільноти.

Під час семінару учасники обговорили сучасні підходи до формування цифрового освітнього середовища, впровадження інноваційних технологій, розвиток цифрових компетентностей педагогів та практичні рішення для закладів професійної освіти.

Роботу регіонального науково-практичного семінару розпочала **Вікторія Сидоренко**, директорка БІНПО, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України. У своїй науковій доповіді Вікторія Сидоренко висвітлила актуальну тему – «Трендвотчінг ринку праці в системі підготовки конкурентоспроможних фахівців для сучасних потреб економіки країни». У виступі було акцентовано увагу на необхідності системного впровадження інструментів трендвотчінгу як важливої складової стратегічного управління професійною підготовкою здобувачів освіти. Доповідачка наголосила, що сучасний ринок праці характеризується високою динамічністю, стрімкою трансформацією професійних стандартів, появою нових міждисциплінарних спеціальностей та зростанням попиту на цифрові, аналітичні й комунікативні компетентності. Особливу увагу було приділено ролі закладів освіти у формуванні випереджувальних освітніх програм, здатних оперативно реагувати на потреби роботодавців і виклики сучасної економіки. У контексті модернізації професійної освіти було підкреслено важливість розвитку партнерства між освітою, бізнесом і державними інституціями, упровадження елементів дуальної освіти, а також створення гнучких освітніх траєкторій для здобувачів освіти відповідно до тенденцій ринку праці та потреб економіки України.

Із вітальним словом до учасників семінару звернувся **Едуард Гончаров**, директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Донецькій області. У своєму виступі він окреслив актуальні напрями

розвитку професійної освіти в умовах цифрової трансформації та наголосив на важливості партнерської взаємодії, професійної єдності й синергії освітянської спільноти для забезпечення якісної підготовки конкурентоспроможних фахівців.

У межах програми виступили 13 експертів із різних регіонів України, які представили практичні кейси цифрової трансформації освіти – від використання штучного інтелекту та онлайн-платформ до створення віртуальних майстерень і цифрових методичних ресурсів, зокрема: **Ніна Белова**, заступниця директора НМЦ ПТО у Донецькій області, із науковою доповіддю: **«Виховний простір закладів професійної освіти Донеччини: від професійного досвіду – до цифрової спільноти незламності»**; **Ольга Лебідь**, майстриня виробничого навчання Буцького політехнічного професійного ліцею, із майстер-класом: **«Використання сервісу штучного інтелекту SUNO для візуалізації та аудіосупроводу технологічних процесів»**; **Наталя Павенко**, методистка кабінету загальноосвітньої підготовки НМЦ ПТО у Донецькій області, яка поділилася цінним досвідом з теми: **«Потенціал онлайн-платформ та цифрових колекцій як дієвих інструментів методичного супроводу»**; **Ольга Бажаткіна**, викладачка Врадіївської філії Маринівського професійного аграрного ліцею, здобувачка магістратури БІНПО, із науковою доповіддю: **«Досвід ефективного поєднання сучасних методів та технологій навчання»**; **Ольга Пустовгарова**, методистка кабінету загальноосвітньої підготовки НМЦ ПТО у Донецькій області, яка презентувала напрацювання з теми: **«Сучасні цифрові практики щодо формування мотиваційного освітнього середовища засобами інтегрованих конкурсів»**; **Олена Діденко**, методистка НМЦ ПТО у Харківській області, яка представила власний досвід роботи з теми: **«Інноваційні підходи до створення віртуальних майстерень через адаптивні цифрові рішення»**; **Ірина Філяєва**, методистка кабінету професійної підготовки НМЦ ПТО у Донецькій області, із доповіддю: **«Інноваційний потенціал цифрових форматів навчання у**

підготовці майбутніх будівельників Донеччини»; Анна Ольховська, соціальна педагогиня Харківського регіонального центру професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування, яка висвітлила питання: **«Естетика цифрового контенту та роль графічного дизайну у формуванні іміджу ЗПО»**; Тетяна Солодун, методистка кабінету професійної підготовки НМЦ ПТО у Донецькій області, із доповіддю: **«Цифрові методичні ресурси як потужний інструмент розвитку професійної компетентності педагогів»**; Юлія Хайчіна, викладачка-методистка, методистка Вищого професійного училища №7 м. Кременчука, яка поділилася практичним досвідом з теми: **«Сучасні підходи до формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до працевлаштування в умовах цифрового середовища»**; Євген Клейно, викладач фізичної культури Торецького професійного ліцею, кандидат педагогічних наук, із доповіддю: **«Цифрова трансформація освітнього простору для забезпечення конкурентоспроможності випускників»**; Євген Куцак, викладач Центральноукраїнського вищого професійного училища імені Миколи Федоровського, який представив напрацювання з теми: **«Досвід використання сучасних цифрових інструментів і технологій в освітньому процесі»**; Олена Тітаренко, викладачка інформатики Краматорського вищого професійного училища, яка висвітлила питання: **«Досвід впровадження інноваційних технологій та підвищення цифрової компетентності педагогів»**.

Такий формат роботи забезпечив активний науковий діалог, конструктивний обмін практичним досвідом і сприяв формуванню нових підходів до підготовки сучасного фахівця. Регіональний науково-практичний семінар «Формування сучасного цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти: сучасні підходи та практичні рішення» став вагомим подієм в науково-освітньому просторі України та засвідчив високий рівень професійної активності, інноваційності й готовності освітянської спільноти до впровадження сучасних цифрових рішень.

Семінар вкотре підтвердив, що сучасна освіта є простором професійного діалогу, інновацій і партнерства, у якому формується нове покоління фахівців – компетентних, відповідальних, конкурентоспроможних і соціально активних. Отримані результати, напрацювання та практичні кейси стануть важливим внеском у подальший розвиток педагогічної науки й освітньої практики, а також сприятимуть удосконаленню системи підготовки кваліфікованих фахівців відповідно до сучасних потреб України.

Дякуємо кожному за інтелектуальну активність, стійкість та професіоналізм! Слава Україні!

З відеозаписом та матеріалами регіонального науково-практичного семінару «Формування сучасного цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти: сучасні підходи та практичні рішення» можна ознайомитися на офіційному ютуб-каналі БІНПО за покликанням: <https://www.youtube.com/watch?v=zFCiTwUnwLA>.

ПОЄДНАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Бажаткіна О. М., викладачка I категорії Вradіївської філії Маринівського професійного аграрного ліцею Миколаївської області, здобувачка I курсу групи ПВШ-25-11-зМ спеціальності А1 Освітні науки Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України

Сучасний етап розвитку освіти характеризується активною цифровізацією освітнього простору, оновленням змісту професійної підготовки та зростанням вимог до професійної компетентності майбутніх фахівців.

Модернізація вітчизняної системи професійної освіти в умовах повоєнного відновлення України та стрімкої цифровізації економіки вимагає кардинальної зміни підходів до підготовки кваліфікованих робітників, а глобальна трансформація ринку праці, ставить завдання підготовки фахівця, який володіє не лише базовими професійними компетенціями, а й високою адаптивністю.

У цих умовах заклади професійної освіти повинні забезпечити не лише передачу знань, а й формування здатності студентів адаптуватися до швидких змін, критично мислити, працювати в команді та ефективно використовувати цифрові ресурси у професійній діяльності [1].

Традиційна модель навчання, яка заснована переважно на репродуктивному засвоєнні матеріалу, поступово трансформується у компетентнісно орієнтовану систему освіти. Так як, традиційні форми навчання не повною мірою відповідають потребам цифрового суспільства та вимогам роботодавців, які очікують від майбутніх фахівців не лише ґрунтовних знань, а й уміння приймати рішення у нестандартних ситуаціях [9]. Вони не здатні забезпечити формування гнучких навичок (soft skills) та високого рівня цифрової компетентності майбутніх фахівців.

Водночас важливо підкреслити, що використання сучасних технологій не передбачає повної відмови від традиційних методів навчання. Ефективність освітнього процесу забезпечується саме гармонійним поєднанням класичних педагогічних підходів із цифровими інструментами та інтерактивними методами. Такий підхід сприяє створенню сучасного освітнього середовища, у якому здобувач освіти виступає активним суб'єктом навчальної діяльності [10].

У таких умовах особливого значення набуває поєднання традиційних педагогічних методів із сучасними методами та цифровими технологіями навчання, що забезпечує підвищення ефективності професійної підготовки студентів [2]. Синергія методів (як способів взаємодії) та технологій (як матеріальних засобів) дозволяє створити імітаційне середовище, що максимально наближене до реальних умов високотехнологічного виробництва

Ключовим трендом стає відхід від лінійного навчання на користь гібридних екосистем. Відбувається зміна ролі викладача — від транслятора інформації до наставника, фасилітатора та організатора освітнього середовища. Синергетичний ефект досягається лише через інтеграцію новітніх педагогічних методів (проектних, інтерактивних, гейміфікації) із сучасними цифровими та виробничими технологіями. Важливим аспектом є використання інтерактивних технологій, які створюють умови для активної взаємодії між учасниками освітнього процесу та формування практичних компетентностей [3].

Одним із найбільш ефективних інструментів професійної підготовки є кейс-метод (case-study), який дозволяє моделювати реальні виробничі ситуації та професійні виклики. Застосування кейс-методу сприяє розвитку аналітичного мислення, формуванню навичок ухвалення рішень, комунікації та відповідальності за результати власної професійної діяльності. У процесі роботи над кейсами студенти мають можливість аналізувати проблемні ситуації, пропонують альтернативні шляхи їх вирішення, розвивають

навички аргументовано відстоювати власну позицію та працюють у команді [6].

Ефективність кейс-методу значно підвищується у поєднанні з інтерактивними цифровими технологіями. Сучасні онлайн-сервіси дозволяють зробити освітній процес більш динамічним, візуалізованим та орієнтованим на активну взаємодію між учасниками навчання. Так, використання віртуальних дошок Miro та Padlet дає можливість організовувати спільну роботу над проектами, будувати «дерева рішень», проводити SWOT-аналіз та візуалізувати результати групової діяльності в режимі реального часу [4].

Для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти доцільним є застосування інтерактивних сервісів, зокрема Mentimeter, Kahoot!, Padlet, Miro. Такі інструменти сприяють підвищенню мотивації до навчання, розвитку комунікативних навичок та формуванню вмінь працювати в команді.

Важливу роль у сучасному освітньому процесі відіграють цифрові технології та LMS-платформи, які забезпечують доступність навчальних матеріалів, організацію дистанційного навчання та ефективний зворотний зв'язок між викладачем і студентом. Використання платформ Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams забезпечують організацію змішаного та дистанційного навчання. Це дає змогу поєднувати аудиторне та онлайн - навчання, реалізуючи принципи змішаного навчання: систематизувати навчальні матеріали, здійснювати моніторинг результатів навчання, організовувати тестування та підтримувати постійну комунікацію між викладачем і здобувачами освіти [7].

Важливе місце в сучасному освітньому процесі займають сервіси миттєвого опитування, зокрема Mentimeter та Slido. Їх використання сприяє оперативному зворотному зв'язку, активізації пізнавальної діяльності студентів та залученню до обговорення навіть тих здобувачів освіти, які не завжди готові висловлювати власну думку публічно. Такі інструменти

дозволяють швидко оцінити рівень засвоєння матеріалу, провести актуалізацію знань або визначити ставлення студентів до певної професійної ситуації [5].

Гейміфікація освітнього процесу дозволяє перетворити перевірку знань на динамічний процес, що позитивно впливає на залученість студентів до навчання. Суттєвий вплив на мотивацію здобувачів освіти має впровадження елементів гейміфікації. Використання платформ Kahoot, Quizizz та Wordwall дозволяє перетворити контроль знань на інтерактивний процес із високим рівнем залучення студентів. Гейміфіковані завдання стимулюють навчальну активність, розвивають швидкість професійної реакції, увагу та вміння працювати в умовах обмеженого часу [8].

Отже, поєднання сучасних методів та технологій навчання є необхідною умовою модернізації професійної освіти. Використання кейс-методу, інтерактивних сервісів, LMS-платформ та елементів гейміфікації сприяє формуванню професійної компетентності, розвитку цифрової грамотності, критичного мислення та готовності майбутніх фахівців до реальних викликів сучасного ринку праці. Саме інтеграція педагогічних інновацій у професійну освіту забезпечує підготовку конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно діяти в умовах цифрового суспільства [5].

Особливої актуальності впровадження сучасних технологій набуло в умовах воєнного стану та необхідності забезпечення безперервності освітнього процесу. Цифрові інструменти стали важливим засобом підтримки доступності освіти, організації дистанційного навчання та створення безпечного освітнього середовища [8].

Ефективність сучасного освітнього процесу в ЗПО базується на концепції "педагогіка + технологія", де інструмент не замінює викладача, а розширює можливості студентів. Можна виділити три ключові вектори такого поєднання:

1. Іммерсивні технології (VR/AR) + Метод моделювання виробничих ситуацій. Використання окулярів віртуальної (VR) та доповненої (AR) реальності дозволяє безпечно й економічно вигідно відпрацьовувати складні професійні навички (наприклад, для зварювальників, автослюсарів, операторів ЧПУ). Як зазначає О. Кравченко [2], поєднання VR-симуляторів із методом контекстного навчання дозволяє знизити рівень виробничого травматизму під час первинної практики та на 35% пришвидшити формування моторних навичок.

2. Гібридне (змішане) навчання + Платформи управління навчанням (LMS). Сучасні реалії вимагають гнучкості. Поєднання перевернутого класу (flipped classroom) із можливостями LMS (Moodle, Google Classroom) та інтерактивних сервісів (Padlet, Kahoot) забезпечує безперервність освіти. Теоретичний матеріал засвоюється асинхронно, а аудиторний час повністю присвячується практико-орієнтованій та проєктній діяльності [11].

3. Проєктний метод + Стем-технології (STEM/STEAM). Реалізація міждисциплінарних проєктів із використанням 3D-моделювання, робототехніки та елементів штучного інтелекту формує у студентів критичне мислення. Виконуючи реальні кейси на замовлення роботодавців, студенти навчаються працювати в команді, що є критично важливим для їхньої подальшої інтеграції в ринок праці [4].

Проте успішна реалізація цих підходів безпосередньо залежить від рівня цифрової та методичної компетентності самих педагогів. Програми підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання та викладачів мають орієнтуватися на опанування інструментарію ІІІ та хмарних сервісів як фасилітаторів навчання.

Поєднання сучасних методів та технологій у ЗПО є не просто трендом, а стратегічною необхідністю. Інтеграція іммерсивних технологій, змішаного навчання та STEM-підходів дозволяє створити високотехнологічне освітнє середовище, яке гнучко реагує на запити стейкхолдерів. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці стандартизованих методичних

рекомендацій щодо застосування штучного інтелекту при оцінюванні виробничих навичок студентів [10].

Процес поєднання традиційних методів і технологій з інноваціями спрямований на створення "розумного професійного простору". Головною перевагою такого підходу є подолання розриву між теорією в кабінеті та практикою в сучасній майстерні. Однак, критичним викликом залишається "цифровий розрив" між закладами та необхідність постійного оновлення матеріально-технічної бази. Подальший розвиток галузі пов'язаний із розробкою вітчизняного професійно-орієнтованого контенту для VR/AR-платформ та впровадженням блокчейн-технологій для верифікації професійних досягнень [11].

Отже, поєднання сучасних методів і технологій навчання у закладах професійної освіти є необхідною умовою підготовки конкурентоспроможного фахівця. Інтеграція інноваційних педагогічних технологій в освітній процес забезпечує розвиток професійних компетентностей, цифрової грамотності та готовності здобувачів освіти до реальних викликів сучасного ринку праці.

Список використаних джерел

1. Державна цільова програма розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на період до 2027 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 2024 року. *Офіційний вісник України*. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 22.05.2026).
2. Кравченко О. М. Іммерсивні технології як засіб інтенсифікації професійної підготовки кваліфікованих робітників. *Професійна освіта: педагогіка і психологія*. 2025. № 27. С. 45–53.
3. Радкевич В. О. Трансформація професійної освіти в контексті цифровізації та євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*. 2024. Вип. 31. С. 5–14.

4. Романов М. П., Шевченко Т. В. STEM-орієнтовані проєктні технології у закладах професійної освіти: від теорії до практики. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців*. 2024. № 68. С. 112–120.

5. Педагогіка. Інтерактивні технології навчання у професійній освіті : монографія / за ред. О. І. Пометун. Київ : Освіта, 2025.

6. Професійна освіта. Кейс-метод як інструмент формування професійних компетентностей здобувачів освіти // Професійна педагогіка. 2024. № 2. С. 45–52.

7. Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams у системі змішаного навчання закладів професійної освіти // Інформаційні технології і засоби навчання. 2025. Т. 98. № 4.

8. Використання гейміфікації та цифрових сервісів в освітньому процесі ЗП(ПТ)О // Освітні інновації. 2026. № 1. С. 67–74.

9. Сучасні методи професійної підготовки в умовах цифровізації освіти : збірник наукових праць. Львів, 2025.

10. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практико зорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.

11. International Trends in Vocational Education and Training (2025–2026): Digitalization and AI Integration. *Cedefop Research Paper*. 2025. Vol. 92. URL: <https://www.cedefop.europa.eu/> (дата звернення: 22.05.2026).

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Беньковська Н.Б., кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри мовної
підготовки, Інститут Військово-Морських Сил Національного університету
«Одеська морська академія»*

Сучасні Збройні Сили України функціонують у тісній взаємодії з країнами-партнерами, міжнародними організаціями та військовими контингентами НАТО. У цих умовах володіння іноземною мовою, передусім англійською, перестає бути додатковою перевагою і стає обов'язковою складовою професійної компетентності офіцера. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах дистанційного навчання, яке стало не лише вимушеною, а й перспективною формою організації військової освіти. Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у дистанційному форматі потребує перегляду традиційних методів навчання, використання цифрових технологій, інтерактивних платформ та штучного інтелекту. Це відкриває нові можливості для індивідуалізації навчання, моделювання професійних комунікативних ситуацій та розвитку автономності курсантів.

Зміст поняття комунікативної компетентності по-різному трактується у науково-педагогічних дослідженнях. Так, комунікативна компетентність розглядається як сукупність відповідних комунікативних знань про норми, правила спілкування та здатність реалізувати їх на практиці в комунікативному процесі.

М. Левко, Л. Гребенюк, О. Єфімова вважають, що комунікативна компетентність – це здатність встановлювати контакти з суб'єктами комунікативного процесу та взаємодіяти з ними.

Аналіз досліджень та публікацій дозволяє дійти висновку, що «іншомовна комунікативна компетентність» поступово зазнає

переосмислення, у зв'язку з тим, як змінюється соціальна дійсність, уточнюються цілі навчання іноземних мов у суспільстві. Тому багато дослідників пов'язують іншомовну комунікативну компетентність зі здатністю особистості до вивчення іноземних мов і до спілкування цією мовою з представниками інших культур.

Зокрема, Н. Бідюк визначає іншомовну комунікативну компетентність як сукупність здібностей, знань, умінь, навичок, ставлень, цінностей, ініціатив та комунікативного досвіду особистості, необхідних для розуміння чужих та продукування власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування [1].

Т. Щербан зазначає, що комунікативна компетентність виступає ще й як рівень здатності використовувати іноземну мову залежно від ситуації, та формулює три основні умови комунікативної організації навчання:

- 1) спрямованість усього процесу навчання на вироблення мовних навичок, а не лише на здобуття мовних знань;
- 2) комунікативний характер переважної більшості вправ, що пропонуються студентам на заняттях;
- 3) розвиток у студентів потреби в іншомовній комунікації [6].

Н. Завініченко виділяє три компоненти іншомовної комунікативної компетентності:

- гностичний – система знань; про сутність та особливості спілкування взагалі та професійного зокрема; знання про стилі іншомовного спілкування, загальнокультурна компетентність.

- комунікативний – комунікативні вміння, які дозволяють встановлювати контакт із співрозмовником; культура мовлення; перцептивно-рефлексивні уміння, які забезпечують можливість пізнання внутрішнього світу партнера спілкування.

- емоційний – готовність вступати в діалогічні взаємини, розвинуті емпатія та рефлексія; високий рівень ідентифікації з виконуваними професійними та соціальними ролями; позитивна Я-концепція та

психоемоційний стан [3].

Отже, вважаємо, що іншомовна комунікативна компетентність (ІКК) майбутнього офіцера – це інтегративна характеристика особистості, що включає здатність ефективно використовувати іноземну мову для виконання професійних завдань у військовому середовищі. До її структури входять:

- лінгвістична компетентність (знання граматики, лексики, фонетики);
- соціолінгвістична компетентність (уміння використовувати мову відповідно до ситуації, статусу співрозмовника, культури);
- дискурсивна компетентність (здатність будувати логічно зв'язні висловлювання);
- стратегічна компетентність (уміння виходити з комунікативних труднощів);
- професійно-орієнтована компетентність (володіння військовою термінологією, стандартами НАТО, процедурною мовою).

Для майбутніх офіцерів особливо важливими є навички ведення радіообміну, участі в брифінгах, складання рапортів, обміну інформацією під час спільних операцій.

Дистанційне навчання у військових закладах освіти має як переваги, так і виклики. Воно забезпечує: гнучкість у часі та місці навчання; доступ до автентичних ресурсів (відео НАТО, військові подкасти, тренажери); можливість використання симуляторів та онлайн-комунікації.

Разом з тим існують труднощі: обмежена жива мовна взаємодія; зниження мотивації та самодисципліни; складність контролю рівня сформованості мовленнєвих навичок.

Тому ефективне дистанційне навчання повинно ґрунтуватися на принципах інтерактивності, професійної спрямованості, регулярного зворотного зв'язку та активного використання цифрових інструментів.

Найбільш ефективними для розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів методами вважаємо наступні:

1. Сценарно-рольові симуляції. Курсанти виконують ролі командирів,

операторів, спостерігачів НАТО, працюючи у віртуальних кімнатах (Zoom, MS Teams). Ситуації моделюють: брифінг перед місією, доповідь про інцидент, координацію дій у кризових ситуаціях.

2. Проектне навчання. Курсанти створюють спільні проекти: презентації, військові звіти, операційні плани англійською мовою.

3. Комунікативні онлайн-завдання. Форуми, чати, відеобговорення сприяють розвитку навичок аргументації, пояснення, уточнення інформації.

4. Використання штучного інтелекту. Чат-боти, мовні тренажери, системи автоматичного зворотного зв'язку допомагають: тренувати говоріння; перевіряти письмові роботи; моделювати діалоги.

Викладач в умовах дистанційного навчання перестає бути лише джерелом знань і виступає як фасилітатор, модератор комунікації, консультант, розробник цифрових курсів тощо. Він створює комунікативне середовище, мотивує курсантів, забезпечує індивідуальну підтримку та формує навички самоосвіти.

В умовах дистанційного навчання ефективними формами оцінювання рівня іншомовної компетентності майбутніх офіцерів можуть бути: онлайн-тести (STANAG-подібні); відеозаписи усних відповідей; портфоліо мовленнєвих робіт; участь у симуляціях та проектах. Особливу роль відіграє формувальне оцінювання, яке дозволяє курсантам бачити свій прогрес.

Отже, на нашу думку, формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у дистанційному навчанні є складним, але надзвичайно перспективним процесом. Використання інтерактивних методів, цифрових платформ і штучного інтелекту дозволяє створити ефективне мовне середовище, наближене до реальних умов військової служби. Дистанційне навчання не знижує якості мовної підготовки, а за умови правильної організації може значно підвищити мотивацію, автономність та професійну готовність майбутніх офіцерів до міжнародної взаємодії.

Список використаних джерел

1. Бідюк Н. М. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : зб. наук. праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції (12–14 лист. 2012 р.). Львів, 2012. С. 158–160.
2. Добровтор О. В. Умови формування комунікативної компетентності молоді в навчальному процесі. *Наук. вісн. кафедри ЮНЕСКО Київ. держ. лінгвіст. університет: Мова, освіта, культура: наук. парадигми і сучас. світ. Серія: Філологія. Педагогіка. Психологія*. 2009. № 18. С. 154–159.
3. Завіниченко Н. Б. Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Київ, 2003. 2016 с.
5. Палихата Е. Я. Система навчання українського усного діалогічного мовлення учнів основної школи : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.02. Тернопіль, 2004. 416 с.
6. Щербан Т. Д. Компетентність – якісна характеристика спілкування // Проблеми загальної та педагогічної психології. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка, АПН України* / За ред. С. Д. Максименко. Київ: Гнозис, 2002. Т. IV. С. 327–332.

ВИХОВНИЙ ПРОСТІР ЗПО ДОНЕЧЧИНИ: ВІД ПРОФЕСІЙНОГО ДОСВІДУ ДО ЦИФРОВОЇ СПІЛЬНОТИ НЕЗЛАМНОСТІ

Бєлова Н.О., заступник директора Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Донецькій області

Анотація. У статті представлено досвід створення та функціонування цифрової платформи «Виховний простір ЗПО Донецчини — простір

незламності», розробленої Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Донецькій області у 2022–2026 роках. Висвітлено структуру платформи, її основні тематичні розділи, функціональне призначення та роль у забезпеченні професійної взаємодії педагогічної спільноти. Обґрунтовано значення цифрових ресурсів у розвитку виховної діяльності закладів професійної освіти в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: цифровий освітній простір, виховна робота, заклади професійної освіти, цифрова платформа, педагогічна взаємодія, професійна освіта, цифрові ресурси.

Постановка проблеми. Сучасні трансформаційні процеси в освіті, активна цифровізація освітнього середовища та виклики воєнного часу актуалізують потребу в оновленні підходів до організації виховної діяльності у закладах професійної освіти. У таких умовах виховна робота перестає бути лише складником освітнього процесу, а стає важливим простором підтримки, психологічної стійкості, соціальної взаємодії та формування ціннісних орієнтирів молоді.

Особливого значення набуває створення цифрових ресурсів, здатних забезпечити професійну комунікацію педагогів, поширення ефективних практик, методичний супровід та збереження професійного досвіду освітян.

Основний зміст

У 2022–2026 роках Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Донецькій області було створено цифрову платформу «Виховний простір ЗПО Донеччини — простір незламності».

Ресурс став результатом спільної праці педагогічної спільноти регіону та прикладом професійної єдності, педагогічної стійкості й готовності освітян продовжувати професійну діяльність в умовах сучасних викликів.

Основною метою платформи є об'єднання педагогічної спільноти навколо формування гармонійної, свідомої та відповідальної особистості здобувача освіти, а також створення відкритого цифрового середовища професійної взаємодії, підтримки й педагогічного партнерства.

Структура платформи сформована як цілісний виховний простір, де кожен тематичний розділ має власне функціональне та методичне призначення.

Розділ «Нормативна база».

Розділ містить добірку актуальних нормативно-правових документів, методичних рекомендацій та інформаційних матеріалів, що регламентують організацію виховної діяльності у закладах освіти. Його призначення полягає у забезпеченні професійної впевненості педагогів, формуванні правової культури та системності в організації виховного процесу.

Розділ «Теорія виховання».

Розділ представлено у форматі інфографічного міні курсу, спрямованого на висвітлення сучасних підходів до організації виховної роботи. Матеріали допомагають педагогічним працівникам осмислити ключові принципи виховання молоді, актуалізувати професійні знання та адаптувати теоретичні положення до практичної діяльності.

Розділ «Кращі практики ЗПО».

Особливе місце на платформі займає узагальнення педагогічного досвіду закладів професійної освіти Донеччини. У розділі представлено авторські проекти, професійні кейси, ініціативи та ефективні виховні практики педагогів. Розділ сприяє популяризації творчих педагогічних ідей, професійній взаємодії та поширенню успішного досвіду.

Розділ «Професійний архів»

Розділ містить інформацію про проведені методичні заходи регіонального та всеукраїнського рівнів: вебінари, практикуми, конференції та інші професійні зустрічі. «Професійний архів» виконує функцію збереження професійної пам'яті та систематизації досвіду педагогічної спільноти.

Розділ «Бібліотечному працівнику».

Розділ присвячено сучасним підходам до діяльності бібліотекаря у закладі освіти. Представлені ресурси та матеріали спрямовані на розвиток

читацької культури, формування духовних цінностей молоді та впровадження інноваційних форматів бібліотечної діяльності у виховний процес.

Розділ «Корисні матеріали».

Розділ є методичною базою практичного спрямування, де зібрано рекомендації, пам'ятки, інтерактивні матеріали та цифрові ресурси для організації ефективної виховної роботи. Його метою є забезпечення педагогів доступним практичним інструментарієм та підтримкою у професійній діяльності.

Висновки. Таким чином, цифрова платформа «Виховний простір ЗПО Донеччини — простір незламності» є важливою складовою сучасного цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти. Ресурс забезпечує професійну взаємодію педагогічної спільноти, сприяє поширенню ефективного педагогічного досвіду, підтримує методичний супровід виховної діяльності та формує відкритий простір професійного партнерства.

Створення платформи підтверджує, що навіть у складних суспільних умовах освіта залишається простором підтримки, розвитку та формування особистості, а виховна діяльність — важливим чинником збереження людяності, професійної єдності та віри в майбутнє.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ОПЕРАТОРІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ВЕРСТКИ ПІД ВПЛИВОМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Біляєв С. В., майстер виробничого навчання, викладач,

*Киця Д. К., майстер виробничого навчання. Державний навчальний заклад «Харківський
регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та
машинобудування»*

Розвиток поліграфічного дизайну відбувається в безперервному

процесі. Кожний новий етап вимагає перегляду професійних компетентностей. Інколи перехід відбувається поступово. Період від традиційного ручного набору шрифтів до появи перших комп'ютерних видавничих систем тривав близько тридцяти років. Це дозволяло адаптувати державні стандарти та навчальні програми. Але з масовим поширенням великих мовних моделей та інструментів генеративного штучного інтелекту відбувся технологічний скачок. Він змінив правила гри. Швидкість трансформації стала безпрецедентною. Штучний інтелект більше не розглядається як допоміжний інструмент. Він став повноцінним «співавтором» у процесі створення контенту.

Підготовка кадрів у цьому напрямі регулюється чинним Стандартом СП(ПТ)О 4112.DE.22.00 – 2020 для професією «Оператор комп'ютерної верстки» (код 4112), який був затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України № 1444 від 20 листопада 2020 року [1]. Навчання фокусується переважно на класичних методологіях комп'ютерного набору, ручного форматування, графіки та традиційної додрукарської підготовки у різних програмних засобах дизайну (зокрема Adobe InDesign і Photoshop та CorelDraw).

Проте аналіз реального використання нових інструментів показує розрив між навчальними програмами та вимогами ринку. Сучасні технології дозволяють кратно скоротити час виконання завдань, які роками вважалися найбільш трудомісткими.

Розглянемо використання плагінів ШІ на прикладі Adobe InDesign. Ця програма домінує у видавництвах, рекламних агентствах завдяки тому, що пропонує якісний контроль за типографікою, багаторівневими модульними сітками, стилями об'єктів та іншими елементами при формуванні багатосторінкових документів.

Наразі в бета-версії функціонує AI Assistant. Це не просто інструмент пошуку, а просунутий розмовний помічник, спроектований для того, щоб розуміти контекст робочого документа та наміри автора в режимі реального

часу. Для студентів та молодих спеціалістів цей асистент діє як інтерактивний персональний викладач безпосередньо в робочому середовищі. Замість того, щоб переривати роботу і шукати зовнішні джерела інформації, студент може відкрити панель AI Assistant та ввести прямий запит [4].

Окрім текстового асистента, в InDesign вбудовано потужні інструменти генеративної графіки на базі моделі Firefly. До них належать генерація зображень за текстовим описом, генерування розширень зображення, якщо його оригінальні пропорції не заповнюють потрібний фрейм, генеративна заливка для безшовного додавання або видалення елементів зі сцени та генерація альтернативного тексту для забезпечення вебдоступності [5].

Інтеграція цих інструментів дозволяє операторам верстки не переходити в Adobe Photoshop для кожної базової маніпуляції із зображенням, що економить час. Відповідно змінюється механіка роботи фахівця. Для ефективного використання програмного забезпечення в межах навчального процесу студенти повинні опанувати нове вміння правильно ставити завдання ШІ (написання промптів [3]), що відповідає вимогам розвитку ринку праці.

Очевидно, що нові навички виходять за межі чинних програм і стимулюють освітян до дій. На початку 2026 року Комунальний заклад професійної освіти «Київський професійний коледж інформаційних технологій та поліграфії» розробив та виніс на громадське обговорення проєкт професійного стандарту "Оператор комп'ютерної верстки" [2].

Поточний процес оновлення відкриває можливість для формалізації нових компетенцій щодо роботи зі ШІ. Технічне освоєння великих мовних моделей та інструментів генеративного штучного інтелекту – це лише одна сторона медалі.

Другою, не менш важливою складовою, є етично-правовий вимір їх використання. Повноцінна інтеграція ШІ в освітній процес вимагає глибокого аналізу питань авторського права та комерційної безпеки, що

виникають при практичному застосуванні. Студенти, як майбутні відповідальні оператори комп'ютерної верстки, нестимуть безпосередню відповідальність за легітимність всіх матеріалів, які вони розмішують у фінальних макетах.

Навчальні програми мають приділити цьому особливу увагу. Вони повинні роз'яснювати різницю між відкритими дослідницькими моделями ІІІ (які часто навчаються на даних з інтернету) та спеціалізованими комерційними рішеннями. Розглянута модель Adobe Firefly, що інтегрована в InDesign, від початку позиціонується як безпечна для комерційного використання. Вона навчалася виключно на легальних матеріалах – Adobe Stock, контенті з відкритою ліцензією та суспільному надбанні.

Отже, процес впровадження ІІІ в навчання за професією оператора комп'ютерної верстки є не модним трендом, а необхідною потребою галузі. Сучасні освітні програми повинні враховувати цей еволюційний зсув, інтегруючи нові "жорсткі" та "м'які" навички, що відповідають вимогам ринку.

Список використаних джерел

1. Про затвердження стандарту професійної (професійно-технічної) освіти за професією 4112 «Оператор комп'ютерної верстки» (СП(ПТ)О 4112.DE.22.00–2020) : наказ Міністерства освіти і науки України від 20 листоп. 2020 р. № 1444. — Київ, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/pto/standarty/2020/11/24/operator-kompyuternoi-verstki.docx> (дата звернення: 22.05.2026).
2. Громадське обговорення / Комунальний заклад професійної освіти "Київський професійний коледж інформаційних технологій та поліграфії". URL: <https://www.kpkitp.kiev.ua/%d0%b3%d1%80%d0%be%d0%bc%d0%b0%d0%b4%d1%8c%d1%81%d0%ba%d0%b5-%d0%be%d0%b1%d0%b3%d0%be%d0%b2%d0%be%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f/> (дата звернення: 22.05.2026).

3. Казимиров М. 14 професій, які з'явилися завдяки ШІ. Mezha.ua. URL: <https://mezha.ua/articles/14-profesiji-yaki-z-yavilisya-zavdyaki-shi-311553> (дата звернення: 25.05.2026).

4. Explore the capabilities of the AI Assistant in Adobe InDesign (Beta) / Adobe. URL: <https://helpx.adobe.com/indesign/using/ai-assistant-overview.html> (дата звернення: 24.05.2026).

5. Techniques to Maximize Automation and AI Tools in InDesign / Adobe. URL: <https://www.adobe.com/max/2024/sessions/na-techniques-to-maximize-automation-and-ai-tools-os311.html> (дата звернення: 24.05.2026).

ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗПО ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВІДПОВІДНО ДО ЗАПИТІВ РИНКУ ПРАЦІ

*Герасименко Ю.С., завідувачка кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет
менеджменту освіти» НАПН України*

У тезах розкрито актуальні підходи до формування цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти. Обґрунтовано роль цифровізації як ключового чинника підвищення якості підготовки фахівців відповідно до потреб сучасного ринку праці. Окреслено практичні рішення впровадження цифрових інструментів, освітніх платформ, симуляційних технологій та елементів дуальної освіти. Визначено основні виклики та перспективи розвитку цифрового освітнього середовища у професійній освіті.

Сучасний ринок праці характеризується швидкими технологічними змінами, цифровізацією виробничих процесів та зростанням вимог до професійних компетентностей працівників. У цих умовах заклади професійної (професійно-технічної) освіти (ЗПО) мають забезпечити

підготовку фахівців, здатних ефективно працювати в умовах цифрової економіки.

Одним із ключових напрямів модернізації освітнього процесу є формування цифрового освітнього середовища, яке забезпечує інтеграцію сучасних технологій навчання, доступ до цифрових ресурсів, індивідуалізацію освітніх траєкторій та наближення навчання до реальних умов виробництва [1].

Цифрове освітнє середовище ЗПО можна визначити як інтегровану систему технічних, програмних, педагогічних і організаційних засобів, що забезпечують реалізацію освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

Його основними компонентами є:

- цифрові освітні платформи (LMS);
- електронні навчальні ресурси;
- засоби комунікації та онлайн-взаємодії;
- віртуальні лабораторії та симулятори;
- системи оцінювання та моніторингу результатів навчання.

Таке середовище створює умови для гнучкого навчання, розвитку самостійності здобувачів освіти та формування цифрових компетентностей.

Одним із базових практичних рішень є використання систем управління навчанням (Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams). Вони дозволяють:

- організувати дистанційне та змішане навчання;
- забезпечити доступ до навчальних матеріалів 24/7;
- здійснювати контроль і оцінювання знань;
- підтримувати індивідуальні освітні траєкторії.

Особливо важливим є застосування віртуальних тренажерів, які моделюють реальні виробничі процеси. Це дозволяє:

- безпечно відпрацьовувати професійні навички;
- зменшити витрати на матеріали;

- підвищити якість практичної підготовки.

Поєднання навчання у закладі освіти та на підприємстві може бути посилене цифровими інструментами:

- електронні щоденники практики;
- онлайн-звітність здобувачів;
- цифрова взаємодія з роботодавцями.

Це забезпечує тісний зв'язок освіти з реальними потребами ринку праці.

Застосування відкритих платформ (Coursera, EdEra, Prometheus) сприяє:

- розширенню доступу до якісного контенту;
- оновленню навчальних програм;
- розвитку самоосвіти здобувачів.

Ефективність цифрового середовища залежить від рівня підготовки педагогів. Необхідно:

- організовувати тренінги та курси підвищення кваліфікації;
- впроваджувати внутрішні системи обміну досвідом;
- стимулювати використання інноваційних методик навчання [2].

Сучасний роботодавець очікує від випускника не лише професійних знань, а й цифрової грамотності, гнучкості, здатності до командної роботи та швидкої адаптації.

Цифрове освітнє середовище дозволяє:

- формувати цифрові та професійні компетентності одночасно;
- моделювати реальні виробничі ситуації;
- наближати навчання до умов конкретних підприємств;
- забезпечувати швидку адаптацію випускників до робочого місця.

Таким чином, цифровізація освіти стає ключовим механізмом узгодження підготовки фахівців із вимогами ринку праці.

Попри значні переваги, процес формування цифрового освітнього середовища у ЗПО супроводжується низкою проблем:

- недостатнє матеріально-технічне забезпечення;
- нерівномірний рівень цифрової компетентності педагогів;
- обмежений доступ до сучасного програмного забезпечення;
- недостатня інтеграція освіти та бізнесу.

Подолання цих викликів потребує системної державної підтримки та партнерства з роботодавцями.

Формування цифрового освітнього середовища ЗПО є стратегічним напрямом модернізації професійної освіти. Використання сучасних цифрових технологій, LMS-платформ, симуляційних засобів та елементів дуальної освіти забезпечує підвищення якості підготовки фахівців.

Реалізація практичних рішень сприяє узгодженню освітнього процесу з потребами ринку праці, формуванню конкурентоспроможного випускника та розвитку інноваційної освітньої системи в Україні.

Список використаних джерел:

1. Закон України: «Про освіту» № 4695-IX від 03.12.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України: Про схвалення Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках № 704-р від 14.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text>

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ

*Геревенко А.М., старший викладач кафедри технологій навчання, охорони праці та
інклюзивної освіти Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України*

Сучасні трансформаційні процеси в економіці, стрімкий розвиток цифрових технологій, автоматизація виробництва та інтеграція України до європейського освітнього простору актуалізують необхідність модернізації системи професійної освіти. У цих умовах формування сучасного цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти стає одним із пріоритетних напрямів державної освітньої політики та важливим чинником підготовки конкурентоспроможних кваліфікованих робітників для сучасного ринку праці.

Цифрове освітнє середовище сьогодні розглядається не лише як сукупність інформаційно-комунікаційних технологій або електронних освітніх ресурсів, а як комплексна інтегрована система організації освітнього процесу, яка забезпечує доступність, адаптивність, безпечність, практичну спрямованість та персоналізацію навчання. Його ключовими складовими є цифрові платформи навчання, технології штучного інтелекту, системи аналітики освітніх даних, засоби віртуальної та доповненої реальності, електронні системи моніторингу безпеки, а також сучасні механізми управління якістю освіти.

Особливої актуальності набуває використання генеративного штучного інтелекту в освітньому процесі. AI-технології сьогодні дозволяють автоматизувати створення навчально-методичних матеріалів, інструкцій, інтерактивних кейсів, тестових завдань, симуляцій виробничих процесів та адаптивних освітніх траєкторій. Використання AI-інструментів суттєво скорочує час на підготовку навчального контенту, сприяє індивідуалізації

навчання та підвищує ефективність освітнього процесу.

Перспективним напрямом є впровадження спеціалізованих AI-асистентів з охорони праці, пожежної та електробезпеки. На відміну від універсальних чат-ботів, такі системи функціонують на основі українського законодавства, нормативно-правових актів, НПАОП, ДСТУ та міжнародних стандартів безпеки. Вони забезпечують оперативне отримання достовірної інформації у форматі інтерактивного діалогу та можуть використовуватися під час вступного інструктажу, виробничого навчання, атестації, самостійної підготовки здобувачів освіти та підвищення кваліфікації працівників. Важливими перевагами AI-асистентів є доступність 24/7, можливість персоналізованого навчання, конфіденційність та оперативне оновлення нормативної бази, рис. 1.

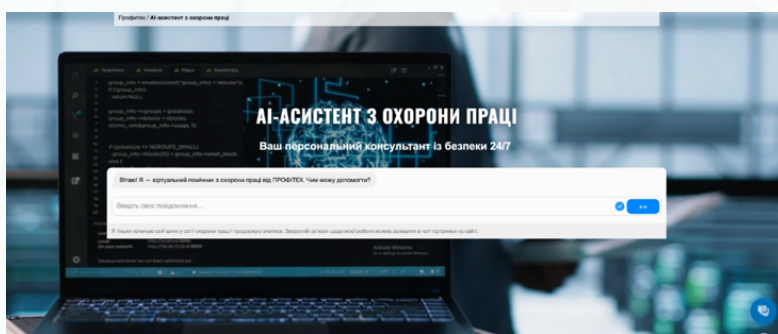

Рис.1. Ваш персональний консультант із безпеки 24/7 «ПРОФІТЕХ»

Не менш важливим компонентом цифрового освітнього середовища є технології віртуальної реальності (VR), які сьогодні активно інтегруються у професійну підготовку фахівців технічного та виробничого профілю. VR-технології дозволяють створювати максимально реалістичні виробничі сценарії без ризику для життя та здоров'я здобувачів освіти. Особливо ефективними вони є під час формування практичних навичок у сфері охорони праці, домедичної допомоги та реагування на надзвичайні ситуації.

Сучасні VR-тренажери забезпечують можливість відпрацювання алгоритмів серцево-легеневої реанімації із застосуванням віртуального дефібрилятора, моделювання дій при кровотечах, переломах та інших

травмах, навчання користуванню вогнегасниками та формування навичок реагування у кризових ситуаціях. Використання VR-середовища сприяє формуванню автоматизованих професійних дій, розвитку стресостійкості, швидкості прийняття рішень та суттєво підвищує рівень практичної підготовки здобувачів освіти.

Актуальність упровадження VR-технологій підтверджується результатами міжнародних та національних промислових виставок і форумів. Так, під час XXIV Міжнародного промислового форуму (м. Київ, 26–28 травня 2026 р.) були представлені сучасні VR-рішення для навчання навичкам домедичної допомоги, пожежної безпеки та реагування на надзвичайні ситуації. Компанії «ПРОФІТЕХ» та «НОВАТОР» продемонстрували практичні кейси використання VR у навчальному процесі, що підтверджує поступову інтеграцію імерсивних технологій у сферу професійної освіти України, рис. 2.

Рис. 2. Робоча зустріч «ПРОФІТЕХ» та тестування VR домедичної допомоги

Окремої уваги заслуговує використання інноваційних технологій зниження фізичного навантаження працівників, зокрема сучасних промислових екзоскелетів, представлених компанією Auxivo AG (Швейцарія). Подібні технологічні рішення вже активно впроваджуються у виробничому секторі та поступово стають складовою сучасного безпечного виробничого середовища. У перспективі це відкриває нові можливості для

адаптації змісту професійної підготовки до сучасних виробничих реалій.

Важливою умовою формування ефективного цифрового освітнього середовища є забезпечення інформаційної, психологічної та професійної безпеки всіх учасників освітнього процесу.

AUXIVO Екзоскелети для професійного використання

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

LiftSuit 2

DeltaSuit

РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ СЕМІНАР

Рис 3. Випробування екзоскелету Auxivo AG

У цьому контексті особливого значення набуває впровадження міжнародних стандартів управління :

- ISO 21001:2018 - системи управління освітніми організаціями;
- ISO 45001:2018 - системи управління охороною здоров'я та безпекою праці;
- ISO 45003:2021 - управління психосоціальними ризиками;
- ISO/IEC 27001:2022 - системи управління інформаційною безпекою.

ISO 45001 HEALTH AND SAFETY MANAGEMENT	ISO 45003 PSYCHOSOCIAL RISK MANAGEMENT	ISO 27001 INFORMATION SECURITY MANAGEMENT	ISO 21001 EDUCATION MANAGEMENT
УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ	ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА НА РОБОТІ	ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА	МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТНІХ ОРГАНІЗАЦІЯХ
ISO 45001 – це міжнародний стандарт, який містить вимоги до системи управління професійною безпекою та здоров'ям і водночас дає настанови стосовно її використання. Він дасть змогу організації покращити показники у сфері охорони праці, зокрема, пов'язані з профілактикою травм і професійних захворювань.	ISO 45003:2021 – це перший міжнародний стандарт, який надає практичні настанови щодо управління психосоціальними ризиками на робочому місці. Він доповнює систему охорони праці (ISO 45001), вимагаючи від роботодавців захисту не лише фізичного, а й ментального здоров'я працівників	ISO/IEC 27001 – це провідний міжнародний стандарт, який визначає вимоги до створення, впровадження, підтримки та постійного вдосконалення Системи управління інформаційною безпекою (СУІБ). Він є основою для управління кібербезпекою в будь-якій організації	ISO 21001 – це міжнародний стандарт, який визначає вимоги до Системи управління освітніми організаціями (СУОО). Він розроблений спеціально для закладів освіти різного рівня і фокусується на підвищенні якості освітніх послуг, адаптації до потреб учнів та результативності навчального процесу

БУДСТАНДАРТ
Сервіс документів Online

TUV
CERTIFICATION

ISO

РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ СЕМІНАР

Інтеграція зазначених стандартів у діяльність закладів професійної освіти дозволяє системно підходити до управління якістю освітніх послуг, формування безпечного цифрового середовища, захисту персональних даних, профілактики професійного вигорання та забезпечення психологічного благополуччя учасників освітнього процесу.

Сьогодні ефективне формування цифрового освітнього середовища неможливе без розвитку державно-приватного партнерства між закладами освіти та бізнесом. Сучасні підприємства дедалі активніше взаємодіють із закладами професійної освіти у питаннях оновлення матеріально-технічної бази, розроблення освітніх програм, організації виробничої практики та впровадження сучасних технологій навчання. Така співпраця дозволяє оперативно адаптувати зміст професійної підготовки до реальних потреб ринку праці та сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників.

Формування сучасного цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти є комплексним багаторівневим процесом, що потребує інтеграції інноваційних технологій, сучасних систем управління, міжнародних стандартів безпеки та активної взаємодії з роботодавцями. Використання штучного інтелекту, VR-технологій, цифрових платформ та адаптивних систем навчання створює нові можливості для якісної професійної підготовки, розвитку цифрових компетентностей та формування безпечного освітнього простору. Подальший розвиток цифровізації професійної освіти має бути спрямований на модернізацію освітньої інфраструктури, підвищення цифрової компетентності педагогічних працівників, розширення практикоорієнтованого навчання та інтеграцію української професійної освіти до європейського освітнього й виробничого простору.

Список використаних джерел

1. ISO 45001:2018. Occupational health and safety management systems — Requirements with guidance for use.

2. ISO 45003:2021. Occupational health and safety management — Psychological health and safety at work — Guidelines for managing psychosocial risks.

3. ISO/IEC 27001:2022. Information security, cybersecurity and privacy protection — Information security management systems — Requirements.

4. ISO 21001:2018. Educational organizations — Management systems for educational organizations — Requirements with guidance for use.

5. Кремень В.Г. Цифровізація освіти: сучасні виклики та перспективи розвитку // Освіта України. 2024. № 3. С. 12–18.

6. Концепція розвитку цифрових компетентностей в Україні до 2030 року. Київ, 2023.

7. Матеріали XXIV Міжнародного промислового форуму (Київ, 26–28 травня 2026 р.).

8. Морзе Н.В., Буйницька О.П. Цифрова трансформація професійної освіти: сучасні тенденції та виклики // Інформаційні технології і засоби навчання. 2024. Т. 98. № 4. С. 25–39.

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Грибовська Ю. М., завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти, к.е.н., доцентка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Сучасна система професійної освіти України функціонує в умовах масштабних суспільних трансформацій, спричинених воєнним станом, цифровізацією освітнього середовища та необхідністю оперативної адаптації до нових соціально-економічних викликів. Освітній процес у закладах професійної освіти залежно від безпекової ситуації реалізується в очному, змішаному або дистанційному форматах, що безпосередньо впливає на

рівень навчальної мотивації здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан та якість професійної підготовки.

Особливої актуальності набуває проблема зниження пізнавальної активності молоді внаслідок тривалого психоемоційного напруження, інформаційного перевантаження, нестабільності безпекової ситуації та часткової втрати професійних орієнтирів. За таких умов традиційні методи навчання не завжди забезпечують достатній рівень залучення здобувачів освіти до освітнього процесу. Це актуалізує потребу у впровадженні інноваційних цифрових технологій, здатних підтримувати інтерес до навчання, створювати ситуацію успіху, забезпечувати персоналізацію освітнього процесу та сприяти професійному саморозвитку молоді.

Одним із найбільш перспективних напрямів цифрової трансформації освіти є використання технологій штучного інтелекту. Генеративні AI-сервіси дозволяють створювати адаптивний навчальний контент, інтерактивні професійні кейси, моделювати виробничі ситуації, здійснювати швидкий зворотний зв'язок та забезпечувати індивідуальний освітній супровід. У системі професійної освіти це відкриває нові можливості для формування позитивної мотивації до навчання та майбутньої професійної діяльності.

Проблематика використання штучного інтелекту в освіті активно досліджується українськими та зарубіжними науковцями. У працях Л. Кільдерової та В. Кузьменка розкрито переваги застосування AI-технологій у сучасному освітньому процесі, зокрема персоналізацію навчання, автоматизацію освітніх процесів та підвищення мотивації здобувачів освіти [1, С. 82-83].

Л. Куцак наголошує, що впровадження технологій штучного інтелекту є важливою складовою цифрової трансформації освіти, оскільки сприяє індивідуалізації навчання та розширює доступ до освітніх ресурсів [2, С. 29].

У дослідженнях Chan C. і Gill S. акцентується увага на здатності генеративного ШІ забезпечувати швидкий зворотний зв'язок, активізувати

самостійну роботу здобувачів освіти та формувати нові моделі взаємодії між педагогом і здобувачем освіти [3; 4].

Разом із тим аналіз сучасних наукових джерел свідчить, що проблема використання штучного інтелекту саме як інструменту мотивації здобувачів професійної освіти в умовах воєнного стану залишається недостатньо дослідженою та потребує подальшого науково-практичного обґрунтування.

Метою дослідження є аналіз можливостей використання штучного інтелекту як інструменту мотивації здобувачів професійної освіти в умовах воєнного стану, визначення ефективних цифрових сервісів, методичних підходів та практичних форм роботи з AI-технологіями у закладах професійної освіти.

Сучасні здобувачі професійної освіти належать до покоління цифрової молоді, яке активно використовує мобільні застосунки, соціальні мережі, онлайн-платформи та сервіси штучного інтелекту. Проте результати педагогічних спостережень та практика діяльності закладів професійної освіти свідчать, що рівень готовності молоді до професійного використання AI-технологій є нерівномірним. Значна частина здобувачів освіти використовує AI-сервіси переважно для пошуку готових відповідей, не володіє навичками критичного аналізу інформації, не вміє формулювати якісні запити до генеративного ШІ та не усвідомлює принципів академічної доброчесності під час використання цифрового контенту.

Водночас здобувачі освіти демонструють високий рівень зацікавленості інтерактивними технологіями, цифровими симуляторами, VR-середовищем, візуальним контентом та гейміфікованими формами навчання. Це створює сприятливі умови для використання AI-технологій як ефективного засобу формування позитивної навчальної мотивації.

В умовах воєнного стану особливого значення набуває психологічна підтримка молоді. Саме тому цифрові технології мають не лише забезпечувати передачу знань, а й підтримувати емоційне благополуччя здобувачів освіти, формувати відчуття професійної перспективи, впевненості

у власних можливостях та готовності до професійної самореалізації.

Мотиваційний потенціал технологій штучного інтелекту полягає у можливості персоналізації освітнього процесу, забезпеченні швидкого зворотного зв'язку, створенні інтерактивного контенту, моделюванні виробничих ситуацій та адаптації навчального матеріалу до індивідуальних потреб здобувачів освіти. Використання AI-технологій дозволяє зробити професійну підготовку більш динамічною, практико-орієнтованою та наближеною до сучасного цифрового середовища.

Особливо ефективними є професійні кейси, що моделюють реальні виробничі ситуації. Наприклад, здобувачі професії «Електрозварник на автоматичних та напіваавтоматичних машинах» можуть використовувати ChatGPT для аналізу дефектів зварних швів, підбору режимів зварювання, створення технологічних алгоритмів та розроблення інструкцій з охорони праці. Така діяльність не лише підвищує інтерес до професії, а й формує навички самостійного прийняття професійних рішень.

Для підвищення ефективності використання AI-технологій у закладах професійної освіти важливо забезпечити системне формування практичних навичок роботи зі штучним інтелектом. Доцільним є поетапне впровадження AI-технологій в освітній процес.

Перший етап передбачає ознайомлення здобувачів освіти з основними можливостями генеративного ШІ. На цьому етапі педагог демонструє принципи роботи ChatGPT, Gemini, Copilot, Canva AI та інших платформ, пояснює відмінності між пошуковими системами та генеративним ШІ, акцентує увагу на необхідності перевірки достовірності інформації та дотриманні принципів академічної доброчесності.

Другий етап пов'язаний із формуванням навичок prompt engineering – уміння правильно формулювати запити до AI-сервісів. Здобувачі освіти мають навчитися чітко визначати мету запиту, конкретизувати професійну ситуацію, задавати параметри відповіді та уточнювати формат результату. Саме такі вправи сприяють розвитку аналітичного мислення, інформаційної

культури та професійної комунікації.

Третій етап передбачає інтеграцію штучного інтелекту у професійно-практичну підготовку. Найбільш ефективними є завдання, пов'язані зі створенням технологічних карт, аналізом виробничих ситуацій, моделюванням професійних ризиків, створенням презентацій, відеоінструкцій та цифрових портфоліо.

Практика показує, що найбільш ефективними цифровими сервісами для мотивації здобувачів професійної освіти є ChatGPT, Canva AI, Gamma AI, Kahoot AI, Quizizz AI, Leonardo AI та VR-технології. Зокрема, ChatGPT доцільно використовувати для пояснення нового матеріалу, генерації тестових завдань, створення професійних кейсів та моделювання виробничих ситуацій. Canva AI і Gamma AI забезпечують ефективну візуалізацію професійного контенту, а Kahoot AI та Quizizz AI сприяють гейміфікації навчання та підвищенню рівня залученості молоді до освітнього процесу.

Водночас використання штучного інтелекту супроводжується певними ризиками, серед яких порушення академічної доброчесності, формування залежності від готових відповідей, зниження рівня критичного мислення та поширення недостовірної інформації. Саме тому одним із ключових завдань педагога є формування культури відповідального використання AI-технологій, розвиток медіаграмотності та навичок критичного аналізу цифрового контенту.

Отже, в умовах воєнного стану штучний інтелект стає важливим інструментом підтримки освітнього процесу та підвищення мотивації здобувачів професійної освіти. Використання сучасних AI-сервісів дозволяє зробити навчання більш інтерактивним, персоналізованим, практико-орієнтованим та психологічно комфортним. Ефективність використання штучного інтелекту значною мірою залежить від рівня цифрової компетентності педагогів, дотримання принципів академічної доброчесності та здатності інтегрувати інноваційні технології у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників.

Список використаних джерел

1. Кільдерова Л., Кузьменко В. Технології штучного інтелекту в сучасному освітньому процесі: переваги та недоліки // *Вища освіта України*. 2024. № 2. С. 80-91. URL: <https://journals.udu.kyiv.ua/index.php/vou/article/view/249>
2. Куцак Л. Штучний інтелект у сучасній освіті: перспективи застосування та виклики // *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання*. 2025. № 74. С. 27-37. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5679/5095>
3. Chan C. The AI Revolution in Education: Will AI Replace or Assist Teachers in Higher Education. 2023. URL: <https://surli.cc/xglplc>
4. Gill S. et al. Transformative Effects of ChatGPT on Modern Education: Emerging Era of AI Chatbots. 2024. Volume 4. P. 19-23. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2667345223000354>

ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА САМООСВІТИ

Гуда В., викладачка іноземної мови та зарубіжної літератури КЗ “Свялявський професійний коледж” ЗОР

У статті розглядаються сучасні освітні платформи для навчання та самоосвіти як важливий інструмент цифрової трансформації освіти. Проаналізовано їх роль у забезпеченні доступності знань, організації дистанційного та змішаного навчання, розвитку цифрової грамотності та формуванні навичок самоосвіти у здобувачів освіти.

Особливу увагу приділено характеристиці найпоширеніших платформ (Moodle, Google Classroom, Coursera, Prometheus, EdEra, Kahoot, Wordwall), їх функціональним можливостям та дидактичному потенціалу. Висвітлено переваги використання освітніх платформ, серед яких гнучкість навчання,

індивідуалізація освітнього процесу, підвищення мотивації та ефективності навчання.

Також окреслено основні проблеми впровадження цифрових технологій в освіті, зокрема технічні труднощі, рівень цифрової компетентності учасників освітнього процесу та питання академічної доброчесності. Підкреслено зміну ролі викладача в умовах цифрового середовища як організатора, наставника та фасилітатора навчання.

Зроблено висновок, що освітні платформи є невід'ємною складовою сучасної освіти та мають значний потенціал для подальшого розвитку системи навчання та самоосвіти.

Сучасний розвиток інформаційних технологій суттєво впливає на систему освіти та професійну діяльність викладача. Освітній процес дедалі більше інтегрується у цифрове середовище, де важливу роль відіграють освітні платформи для навчання та самоосвіти. Вони забезпечують доступ до навчальних матеріалів, інтерактивних завдань, відеоуроків, онлайн-курсів та різноманітних ресурсів для розвитку професійних і особистісних компетентностей.

Особливо актуальним використання освітніх платформ стало в умовах дистанційного та змішаного навчання. Викладачі мають можливість організовувати навчальний процес незалежно від місця перебування здобувачів освіти, контролювати рівень знань, створювати інтерактивні завдання та підтримувати постійний зв'язок зі студентами. Для учнів і студентів такі платформи відкривають нові можливості для самостійного навчання, розвитку критичного мислення, формування цифрової грамотності та мотивації до навчання.

Сьогодні існує велика кількість платформ, які активно використовуються у закладах освіти: Moodle, Google Classroom, Coursera, Prometheus, EdEra, Kahoot, Wordwall та інші. Кожна з них має свої особливості, переваги та функціональні можливості. Використання таких ресурсів сприяє підвищенню якості освіти, модернізації методів викладання

та формуванню сучасного освітнього середовища.

Ключові слова. Освітні платформи, дистанційне навчання, самоосвіта, цифрові технології, онлайн-освіта, інтерактивне навчання, змішане навчання, інформаційні технології, електронні ресурси, професійний розвиток.

Сучасна освіта неможлива без використання цифрових технологій. Освітні платформи стали невід'ємною складовою навчального процесу, оскільки вони забезпечують швидкий доступ до навчальної інформації, допомагають організувати дистанційне навчання та створюють умови для індивідуалізації освітнього процесу.

Для викладача освітні платформи є ефективним інструментом для створення навчальних матеріалів, тестування, контролю знань та організації комунікації зі студентами. Вони дозволяють урізноманітнити форми роботи на заняттях, зробити навчання більш інтерактивним та цікавим. Студенти, у свою чергу, можуть працювати у зручному темпі, повторювати матеріал, виконувати завдання онлайн та отримувати швидкий зворотний зв'язок.

Використання цифрових платформ сприяє розвитку самостійності здобувачів освіти. Самоосвіта стає важливою складовою професійного та особистісного розвитку людини. Завдяки онлайн-курсам та електронним бібліотекам кожен має можливість підвищувати свій рівень знань незалежно від віку та місця проживання.

Однією з найпоширеніших платформ є Moodle. Вона використовується у багатьох закладах освіти для створення електронних курсів, тестів, практичних завдань та організації дистанційного навчання. Перевагою Moodle є широкий функціонал, можливість контролю успішності студентів та збереження навчальних матеріалів у єдиному середовищі.

Google Classroom також є популярною платформою серед викладачів. Вона дозволяє швидко створювати навчальні курси, додавати матеріали, перевіряти завдання та підтримувати комунікацію зі студентами. Простий інтерфейс і зручна інтеграція з сервісами Google роблять платформу доступною для користувачів різного рівня підготовки.

Велику роль у самоосвіті відіграють масові онлайн-курси. Платформи Coursera, Udey та EdX пропонують тисячі курсів із різних галузей знань. Завдяки таким ресурсам користувачі можуть здобувати нові професійні навички, вивчати іноземні мови, інформаційні технології, психологію, маркетинг та інші дисципліни.

В Україні популярними є платформи Prometheus та EdEra. Вони надають безкоштовний доступ до навчальних курсів українською мовою, що сприяє розвитку освіти та професійної підготовки населення. На цих платформах розміщені курси для учнів, студентів, викладачів та всіх охочих до саморозвитку.

Для створення інтерактивних вправ та підвищення мотивації студентів викладачі активно використовують Kahoot, Quizizz та Wordwall. Такі сервіси допомагають організувати навчання у формі гри, що позитивно впливає на активність та зацікавленість здобувачів освіти.

Використання освітніх платформ має низку важливих переваг. Насамперед це доступність навчання. Студенти можуть навчатися у будь-який час та в будь-якому місці, маючи доступ до мережі Інтернет. Це особливо важливо для осіб, які поєднують навчання з роботою або проживають у віддалених населених пунктах.

Ще однією перевагою є індивідуалізація навчання. Освітні платформи дозволяють враховувати рівень підготовки, темп роботи та індивідуальні потреби студентів. Кожен здобувач освіти може самостійно планувати навчальний процес та повторювати матеріал у разі потреби.

Цифрові технології також сприяють розвитку навичок самоосвіти. Сучасний фахівець повинен постійно оновлювати свої знання та вдосконалювати професійні компетентності. Освітні платформи створюють умови для безперервного навчання протягом усього життя.

Крім того, онлайн-платформи забезпечують економію часу та ресурсів. Викладачі можуть автоматизувати перевірку тестів, зберігати матеріали в електронному вигляді та швидко поширювати інформацію серед студентів.

Попри значні переваги, використання освітніх платформ має і певні труднощі. Однією з основних проблем є недостатній рівень цифрової грамотності окремих учасників освітнього процесу. Не всі викладачі та студенти однаково добре володіють сучасними технологіями.

Іншою проблемою є технічне забезпечення. Для ефективного використання онлайн-платформ необхідні стабільний доступ до Інтернету та сучасні пристрої. У деяких регіонах це залишається актуальною проблемою.

Також варто звернути увагу на зниження рівня живого спілкування між викладачем та студентами. Тривале дистанційне навчання може негативно впливати на мотивацію та психологічний стан здобувачів освіти.

Важливим питанням є і контроль самостійності виконання завдань. Під час онлайн-навчання складніше забезпечити академічну доброчесність та об'єктивність оцінювання.

У сучасних умовах роль викладача значно змінюється. Викладач стає не лише джерелом знань, а й організатором освітнього процесу, консультантом та наставником. Для ефективної роботи необхідно постійно вдосконалювати цифрові компетентності, опановувати нові технології та методики навчання.

Використання освітніх платформ дозволяє викладачеві створювати сучасні інтерактивні заняття, поєднувати різні форми роботи та підтримувати інтерес студентів до навчання. Особливо важливим є використання інтерактивних сервісів, мультимедійних матеріалів, онлайн-тестування та віртуальних вправ.

Самоосвіта викладача також відіграє важливу роль. Сучасний педагог повинен постійно працювати над професійним розвитком, вивчати нові цифрові ресурси та впроваджувати інноваційні технології у свою діяльність.

Отже, освітні платформи є важливим елементом сучасної системи освіти. Вони забезпечують доступність навчання, сприяють розвитку цифрової грамотності, самоосвіти та професійного вдосконалення. Використання онлайн-ресурсів допомагає урізноманітнювати навчальний

процес, підвищувати мотивацію студентів та покращувати якість освіти.

Сучасний викладач повинен володіти цифровими технологіями та ефективно використовувати освітні платформи у своїй професійній діяльності. Це дозволяє організувати навчання відповідно до потреб сучасного суспільства та вимог ринку праці.

Незважаючи на певні труднощі, пов'язані з технічним забезпеченням та рівнем цифрової грамотності, перспективи розвитку онлайн-освіти є надзвичайно широкими. Освітні платформи й надалі відіграватимуть важливу роль у навчанні, самоосвіті та професійному розвитку людини.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Дистанційне навчання: сучасні підходи та технології. – Київ : Атіка, 2021.
2. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. – Вінниця : Планер, 2022.
3. Закон України «Про освіту». – Київ, 2021.
4. Кухаренко В. М. Теорія та практика змішаного навчання. – Харків : Міськдрук, 2021.
5. Морзе Н. В. Цифрові технології в сучасній освіті. – Київ : Академія, 2023.
6. Освітня платформа Prometheus: офіційний сайт. – 2024.
7. Положення про дистанційне навчання МОН України. – Київ, 2022.
8. Сисоєва С. О. Інноваційні технології у професійній освіті. – Київ : Міленіум, 2021.
9. Coursera: online learning platform. – 2024.
10. EdEra: студія онлайн-освіти. – 2024.
11. Google Classroom: official educational platform. – 2024.

АДАПТИВНІ ЦИФРОВІ РІШЕННЯ ДЛЯ «ВІРТУАЛЬНОЇ МАЙСТЕРНІ» ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

*Діденко О.В., методист Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у
Харківській області*

Цифрова трансформація суспільства спонукає педагогів професійної підготовки до переосмислення ролі цифрових ресурсів, зокрема технологій AI при підготовці спеціалістів в закладах професійної освіти (далі – ЗПО).

Цей формат, який раніше вважався допоміжним, в умовах воєнного стану став для багатьох закладів освіти північно-східної України основною формою роботи. Застосування технологій III у воєнних умовах дозволяє вирішувати головні виклики сьогодення: підтримувати безперервність та якість навчання в умовах безпечного освітнього середовища.

Ефективне використання III в поєднанні з інноваційними методами навчання є стратегічною необхідністю, адже дозволяє працювати в умовах обмеженого часу, перебоїв зі зв'язком та необхідності швидкої підготовки до заняття. Вважаю, що актуальним для «цифрового педагога» професійної підготовки сьогодні є інтерактивне навчання. Адже здобувач професійної освіти – ні в якому разі не є пасивним спостерігачем інформації, а повноправний суб'єкт освітнього процесу, беручи активну участь у дидактичних іграх, дебатах, дискусіях, проєктних дослідженнях та виконуючи практичні задачі, які моделюють реальні професійні ситуації [2]. Тому, автоматизація розробки уроків за допомогою AI та гейміфікація освітнього процесу підвищують мотивацію студентів, ефективність засвоєння інформації та формує вміння працювати в команді, що є необхідним для успішної професійної реалізації.

Проте справжня магія III-асистента проявляється тоді, коли розрізнені кейси об'єднуються в єдину «Віртуальну майстерню». При цьому оптимальним рішенням при викладанні для педагога являється вибір кількох багатофункціональних сучасних інструментів, які об'єднують необхідні

функції в одному середовищі. Це дозволяє ефективно та швидко організовувати співпрацю зі студентами, інтерактивну діяльність та формувальне оцінювання в одному освітньому середовищі, мінімізуючи час на засвоєння та перемикання між різними ресурсами. При цьому завжди пам'ятаємо про відповідальність за етику використання ІІІ. Представляю деякі можливості найбільш популярних серед педагогів інструментів.

Пріоритетним інструментом в організації освітнього процесу залишається зручний сервіс Canva, який містить велику базу шаблонів для інтерактиву [1]. За допомогою функції ІІІ Canva можна створювати інтерактивні ігри, вікторини або квести, ввівши запит щодо створення інтерактивного опитування з балами (за кожен правильну відповідь), анімацією, таймером, який можна регулювати, використанням кольорів, можливістю повторного проходження гри, додаванням ілюстрацій, тощо. Педагог за допомогою ІІІ може генерувати захоплюючі дидактичні ігри з аудіосупроводом, перетворювати готові тести на цікаві вікторини, які в гейміфікованому форматі допоможуть здобувачам засвоїти складні для запам'ятовування поняття, питання предмета.

Під час демонстрації практичних навичок педагоги користуються створеними власноруч або за допомогою програм з ІІІ відеороликами. З метою ефективності проведення уроку створений відеоконтент доцільно інтегрувати у свої навчальні матеріали до уроку (презентації, онлайн-курси, навчальні платформи). Наприклад, у відеопрезентацію або робочий аркуш (дошку) в сервісі Canva розмістити ментальну карту запропоновану NotebookLM за структурою згенерованого в Gemini розширеного плану уроку, потім додати відео з показом практичних прийомів (наприклад, за допомогою програми InVideo). Також, до слайдів відеопрезентації можна додавати аудіосупровід або власний запис через функцію *«Презентація та запис»* (в тому ж сервісі Canva), готові відеоролики або згенеровані за допомогою програм для генерації відео на основі штучного інтелекту, наприклад <https://invideo.io>, платформи [Colossyan](https://colossyan.com).

На уроках професійної підготовки, де акцент робиться на практичних навичках та робочих процесах, відеоформат для навчання грає значну роль, оскільки дозволяє:

- показати майбутнім спеціалістам виконання роботи, а не лише розповісти, бо діяльнісне навчання вимагає демонстрації процесу;
- створити «віртуальну майстерню»: відеопрезентації можуть імітувати реальні робочі ситуації та послідовність дій (наприклад, дотримання вимог охорони праці);
- використовувати як основу для обговорення після перегляду конкретної частини відео.

Для збагачення освітнього процесу у професійній підготовці штучний інтелект у Canva працює як потужний інструмент щодо створення практико-орієнтованих пропозицій для різних етапів уроку та позаурочних заходів, спрямованих на стимулювання діяльності та підвищення мотивації до опанування професії. Інтерактивні презентації-пам'ятки, розроблені на чистому шаблоні, застосовуючи різні інструменти, *GIF-анімації* та ШІ відіграють важливу роль при навчанні професіям, пов'язаних з виконанням робіт підвищеної небезпеки. Такий візуальний навчальний контент перетворює статичні, часто нудні інструкції на динамічні, зрозумілі та ефективні навчальні матеріали.

Другим потужним асистентом для педагогів щодо організації, аналізу та систематизації навчальних та дослідницьких матеріалів став інструмент, який функціонує на базі передових моделей штучного інтелекту – *Google NotebookLM* (розумний блокнот). Поєднання потенціалу креативного генератора *Gemini* та аналітичної потужності *NotebookLM* дозволяє створювати по-справжньому інтерактивні навчальні матеріали: спочатку *Gemini* генерує живі сценарії та деталізовані діалоги для рольових ігор, адаптовані під конкретну тему уроку, а потім ці матеріали завантажуються у *NotebookLM* разом із фаховими джерелами. Це створює освітнє середовище, в якому здобувачі освіти можуть не лише програвати ролі, а й миттєво

отримувати глибокі роз'яснення, генерувати тематичні «квізи» або створювати структуровані конспекти, що перетворює пасивне навчання на захоплююче дослідження з використанням надійних джерел. Такий підхід набуває особливої популярності серед здобувачів освіти, оскільки дозволяє імітувати реальні виробничі задачі та відпрацьовувати алгоритми дій у безпечному цифровому середовищі, перетворюючи складні теоретичні догми на цікавий практичний досвід.

Інтелектуальний асистент педагога стає інтелектуальним співавтором, перетворюючи звичайну роботу з документами на інтерактивний процес. Одна з найбільш цінних функцій для педагога – можливість перетворити план уроку чи конспект або цілу методичну розробку на аудіодіалог (Audio Overview). ІІІ створює розмову між двома спікерами, які обговорюють тему, виділяючи найважливіше. Використання функцій аудіо та відеопереказу – є форматом для ігрових механік для створення імерсивного аудіоконтенту.

«Критичний погляд» дозволяє педагогу почути свій матеріал зі сторони, помітити слабкі місця або знайти нові цікаві акценти для залучення здобувачів освіти. Аудіозанурення в подкасти-дискусії допомагає студентам вивчати складні теми. Формати ігрових механік: *брифінг від експертів, перехоплення дискусії, подкаст-батл, аудіогід на тему, відеотеа, відеоінструктаж, експертний батл.*

Наступним корисним помічником для впровадження персоналізованого навчання у професійній освіті є Gemini зокрема, використання можливостей ІІІ поглибленого навчання за допомогою вбудованих інструментів або спеціалізованих функцій, які дають можливість заглибитися в певну тему з метою допомогти сформуванню глибокого розуміння, а не просто отримати відповіді. Поглиблене навчання в Gemini є підтримкою для здобувача освіти, оскільки розбиває проблеми на покрокові етапи та адаптує пояснення до потреб, допомагаючи здобувати знання та навички.

Серед інструментів Gemini: *Deep Research «Глибоке дослідження»* – особистий помічник від Google, який виконує складні дослідницькі

завдання в *реальному часі майже на будь-яку тему*, «Створення зображень» за допомогою текстових запитів. З'являються також дуже цікаві експериментальні функції, наприклад: «Візуальний контекст» – генерація відповіді у форматі журналу з фотографіями й інтерактивними модулями, «Створити музику», яка сприяє підсиленню мотивації студентів.

В інтерфейсі Gemini (у додатках) доступні й інші спеціалізовані помічники (Gem-боти від Google). Універсальний набір помічників трансформує професійне навчання в інтерактивний процес: від креативного сторітелінгу та генерації ідей до фахової допомоги у редагуванні текстів, кар'єрному плануванні та програмуванні; забезпечує індивідуальну підтримку у різних напрямках: творчості, технічній розробці, роботі з текстом та професійному самовизначенні та робить навчання по-справжньому персоналізованим. Ви можете взаємодіяти з готовим освітнім Gem-ботом або сформулювати системну інструкцію для створення власного «Цифрового асистента», наприклад, «Репетитор-помічник» або «Тьютор з охорони праці».

Інтерактивним робочим простором для створення, редагування та спільної роботи з текстами та кодом у реальному часі є інструмент *Canvas* (англ. canvas – «полотно»). Його функції працюють як «методичний кабінет», що дозволяє педагогу:

- розробляти деталізовані плани інтерактивних уроків, які включають чітку структуру, розподіл часу та різноманітні навчальні вправи, адаптовані до потреб здобувачів освіти;
- створювати дидактичні матеріали, інфографіку та інтерактивну візуалізацію до уроку.

Gemini зараз працює не тільки як генератор контенту, а й віртуальний потужний репетитор, здатний генерувати різноманітні засоби навчання: візуальні посібники з ключових аспектів теми, інтерактивні уроки-посібники, навчальні веб-сайти, а також навчальні історії та діалоги для симуляції професійних ситуацій. ШІ дозволяє підлаштовувати складність кейсу під

рівень конкретного здобувача освіти в режимі реального часу. Це і робить майстерню «розумною». При створенні цікавого, візуального інтерактивного помічника до уроку акцентуємо увагу педагогів на важливість дотримання алгоритму роботи у Gemini, чітко розділивши процес на 2 етапи: від формування запиту (промптингу) до технічного втілення візуалізації. Доцільною порадою є також додавання до кожної справи очікуваних дескрипторів успіху студента.

Нижче описано декілька прикладів авторських кейсів, які демонструють перетворення тем освітньої програми на живі професійні сценарії інтерактивної діяльності у віртуальній майстерні за допомогою Gemini Canvas, спрямовані на гейміфікацію навчання при формуванні професійних навичок та набуття практичних умінь.

Приклад 1. Практично потренуватися матимуть змогу майбутні маляри під час гри під назвою: *«Виклик майстра з кольорів»*. Рухаючи уявний джойстик за допомогою мишки, студенти змінюють пропорції первинних кольорів, щоб візуально підібрати цільовий колір. Під час гри надається миттєвий зворотній зв'язок про точність їхнього «міксу». Такий метод допомагає розвивати «окомір», що є необхідною професійною якістю.

Приклад 2. Тренажер-симулятор з професії «Кухар» на тему: *«Механічна кулінарна обробка та нарізання овочів, грибів та фруктів»*, що складається з теоретичного блоку, інтерактивних карток-завдань, симулятора-іспиту та візуальних підказок із алгоритмами роботи з різними видами сировини, допоможе здобувачам професійного освіти опанувати навички механічної кулінарної обробки овочів, грибів та фруктів.

Приклад 3. Інтерактивна гра: *«Штукатур-рятувальник: екстрений виклик»* доповнить практичну частину уроку предмета «Охорона праці» під час вивчення теми: *«Надання домедичної допомоги потерпілим у нещасних випадках»*. Елемент ігрової механіки – таймер зворотного відліку та візуальна шкала стану потерпілого спонукає здобувачів освіти швидко приймати рішення в імітованій ситуації на будівництві, адже у реальному

житті при травмах кожна секунда на рахунку. Цінним у грі є те, що при неправильно обраній дії ігрова механіка відразу надає пояснення, чому обрана дія була небезпечною (наприклад, пояснюється шкода від використання олії при опіках).

Приклад 4. Інтеграція таких освітніх компонентів, як *«Матеріалознавство»* та *«Охорона праці»* в одну динамічну систему відбувається в інтерактивному симуляторі для професії *«Лицювальник-плиточник»*, створеному з метою закріплення вивченого матеріалу наприкінці уроку або як засіб дистанційного навчання. Гра побудована за принципом проходження робочого дня: від підготовки засобів захисту до вибору плитки під конкретний об'єкт. Вона повністю адаптивна і працює на будь-яких пристроях. Такий вид гри на відміну «сухих» запитань стимулює критичне мислення студентів під час вирішення нестандартних ситуацій. Водночас повторюються властивості матеріалів і вимоги охорони праці. Крім цього, у фідбеку після кожної відповіді гра надає посилання на чинні нормативи (ДСТУ, НПАОП), що привчає здобувачів освіти до професійної термінології та нормативної бази, а отриманий прогрес візуально мотивує та спонукає до ігрової активності;

Приклад 5. Інтерактивна взаємодія майбутніх опоряджувальників з посібником *«Системи утеплення будівель»*, адаптованим для зручного перегляду як на комп'ютері, так і на планшеті (натискання на кожен шар системи, щоб дізнатися про його призначення, а також перемикання між етапами монтажу) допомагає візуальному засвоєнню так званому «пирогу» системи утеплення та покроковому алгоритму робіт. Миттєвий зворотний зв'язок (feedback) забезпечує пояснення правильної відповіді, гейміфікація процесу навчання служить для підвищення мотивації.

Представлений формат інфографіки є повноцінним навчальним модулем структурованим за принципом: *Вивчив (модулі) Повторив(етапи) Перевірів себе (тести).*

Таким чином, «Віртуальна майстерня» на базі ІІІ – це крок до цифрової трансформації ЗПО, який робить навчання доступним, безпечним, інтерактивним та персоналізованим, а освітнє середовище цікавим навіть у найскладніші часи.

НМЦ ПТО у Харківській області постійно тримає руку на пульсі сучасних освітніх змін, виступаючи ключовим координатором діяльності педагогів. Ми оперативно виявляємо «слабкі місця» освітнього процесу та актуальні запити професійної спільноти. Саме на основі цього аналізу методистами організовується цільове навчання та практичні майстер-класи, спрямовані на ефективне впровадження інструментів штучного інтелекту в роботу педагога і перетворення звичайного навчання на інтенсивну практику.

Інтеграція асистентів педагога та відповідних методик в освітній процес професійної підготовки знаменує перехід до якісно нової моделі діяльнісного навчання, що дозволяє максимально ефективно реалізувати навчальні стратегії і спонукає здобувачів освіти до активної позиції для досягнення чітко визначених результатів навчання. Адаптивні цифрові рішення для «віртуальної майстерні» закладу професійної освіти забезпечують ефективний формат подання і опанування матеріалу, створюють освітній простір, де помилка є частиною дослідження.

Список використаних джерел

1. Вебіари на платформі «На Урок» щодо практичного використання ІІІ в навчальному процесі: <https://naurok.com.ua/webinar/canva-dlya-vchiteliv-rozrobka-navchalnogo-videokontentu/learn>

Інтерактивний урок: секрети ефективного планування: <https://naurok.com.ua/post/interaktivniy-urok-sekreti-efektivnogo-planuvannya>

2. Впровадження інноваційних педагогічних підходів, методів та технологій на уроках виробничого навчання у закладах професійної освіти. Методична розробка. / укладач Кураш Н.О. – Суми, 2019. – 79 с.

РОЗВИТОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

*Іванісов Д.І., аспірант 1 року навчання,
Бердянський державний педагогічний університет*

Стрімкий розвиток цифрових технологій, активне поширення соціальних мереж, платформ штучного інтелекту та електронних комунікацій суттєво трансформують сучасний освітній простір. Умови інформаційного суспільства характеризуються надмірною кількістю інформації, зростанням ризиків дезінформації, маніпулятивного впливу та поширення фейкових повідомлень. За таких обставин особливої ваги набуває проблема формування медіаграмотності як важливої складової професійної та громадянської компетентності особистості.

У сучасному освітньому просторі медіаграмотність розглядається як одна з базових компетентностей особистості, що передбачає здатність аналізувати, оцінювати, інтерпретувати та створювати медіаконтент. Недостатній рівень сформованості медіакомпетентностей у здобувачів освіти зумовлює їхню вразливість до інформаційного впливу та ускладнює процес прийняття обґрунтованих рішень.

Особливої актуальності проблема медіаграмотності набуває в умовах цифрової трансформації освіти, що супроводжується широким використанням онлайн-ресурсів, цифрових платформ, соціальних мереж та технологій штучного інтелекту. Це потребує оновлення змісту освіти, інтеграції медіаосвітніх компонентів у навчальні програми та впровадження інноваційних методів формування критичного мислення.

Проблему медіаграмотності та медіаосвіти в Україні досліджували О. Баришполець, О. Волошенюк, В. Іванов, О. Мороз, Л. Найдьонова, Г. Онкович, І. Фатєєва, Н. Череповська та інші. Зарубіжний досвід розвитку медіаосвіти висвітлено у працях Д. Бакінгема, Р. Хобса, Х. Дженкінса,

Дж. Поттера та інших учених. У їхніх дослідженнях акцентується увага на формуванні критичного мислення, розвитку медіакомпетентності та підготовці особистості до безпечної взаємодії з інформаційним середовищем.

Метою наукової розвідки є теоретичне обґрунтування ролі медіаграмотності в умовах цифрової трансформації освіти, визначення основних напрямів її розвитку та аналіз ключових викликів, пов'язаних із формуванням медіакомпетентностей здобувачів освіти.

У сучасних умовах медіаграмотність є однією з ключових компетентностей особистості. Вона охоплює здатність здійснювати пошук, аналіз, оцінювання, інтерпретацію та створення медіаконтенту. Медіаграмотна особистість здатна критично сприймати інформацію, визначати її достовірність та ефективно використовувати цифрові ресурси у професійній і повсякденній діяльності.

Поширення цифрових сервісів і соціальних платформ суттєво змінило способи отримання інформації молоддю. Незважаючи на високий рівень технічної обізнаності здобувачів освіти, їхні навички критичного аналізу інформації часто залишаються недостатньо сформованими. Це актуалізує потребу інтеграції медіаосвітніх компонентів у систему освіти задля формування відповідального та безпечного використання інформаційних ресурсів.

Важливу роль у цьому процесі відіграють педагогічні працівники, які мають сприяти розвитку критичного мислення, формуванню культури споживання медіаконтенту та навичок інформаційної безпеки. Одним із пріоритетних завдань сучасної освіти є підготовка здобувачів освіти до ефективної взаємодії з цифровим середовищем та здатності протидіяти маніпулятивному впливу.

Медіаграмотність тісно пов'язана з критичним мисленням, оскільки обидві компетентності забезпечують активне опрацювання інформації та формування аргументованих суджень. Важливим аспектом є вміння розрізняти факти та судження. Факти ґрунтуються на об'єктивних даних і

можуть бути перевірені, тоді як судження відображають суб'єктивні погляди та оцінки. Нерозуміння цієї різниці часто стає причиною поширення недостовірної інформації.

Однією з найбільш небезпечних тенденцій сучасного інформаційного простору є активне поширення маніпулятивних технологій та дезінформації. Маніпуляція передбачає цілеспрямований вплив на громадську думку шляхом використання перекрученої або неправдивої інформації. У науковому дискурсі розрізняють поняття misinformation — ненавмисно поширеної недостовірної інформації, disinformation — свідомо створеної неправдивої інформації, а також malinformation — інформації, що використовується з метою завдання шкоди. Усвідомлення особливостей цих явищ є необхідною умовою формування стійкості особистості до інформаційного впливу.

Суттєве значення для розвитку медіаграмотності має вміння аналізувати рекламні повідомлення та медіатексти, які активно використовують психологічні механізми впливу на аудиторію. Рекламний контент часто апелює до емоцій, застосовуючи візуальні образи, мовні засоби, музичний супровід та кольорові рішення для формування споживацької поведінки. Усвідомлення таких прийомів дозволяє розпізнавати приховані механізми впливу та уникати маніпуляцій.

Окремої уваги потребує проблема медійної упередженості, що проявляється у способах відбору та подання інформації. Упередженість може реалізовуватися через заголовки, статистичні дані, добір джерел, візуальні матеріали та мовні конструкції, впливаючи на формування громадської думки та спотворення реальної картини подій. Саме тому розвиток умінь виявляти ознаки медійної упередженості є одним із ключових завдань сучасної медіаосвіти.

У цілому медіаграмотність сприяє формуванню активної, відповідальної та соціально свідомої особистості, здатної критично оцінювати інформацію, ухвалювати обґрунтовані рішення та ефективно

функціонувати в умовах інформаційного суспільства. У зв'язку з цим освітній процес має бути спрямований на розвиток навичок аналізу, систематизації, відбору та ефективного використання інформації з різних джерел.

Отже, медіаграмотність є невід'ємною складовою сучасної освіти та важливим чинником адаптації особистості до умов цифрового суспільства. Її розвиток потребує системного підходу, що передбачає інтеграцію медіаосвітніх компонентів у навчальні програми, розвиток критичного мислення та впровадження інноваційних освітніх технологій.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у розробленні ефективних методик формування медіаграмотності, визначенні рівнів сформованості медіакомпетентностей здобувачів освіти та впровадженні сучасних цифрових технологій у процес медіаосвіти.

Список використаних джерел

1. UNESCO. Media and information literate citizens: think critically, click wisely! Paris : UNESCO, 2021. 86 p.
2. Мороз О. В., Іванов В. Ф., Волошенюк О. В. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник. Київ : Центр вільної преси, 2021. 352 с.
3. Пометун О., Критичне мислення як педагогічний феномен / Український педагогічний журнал. 2018. № 2. С. 89-98.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ

*Клейно Є. О., кандидат педагогічних наук, викладач фізичної культури
Торецького професійного ліцею (Донецька область)*

Вступ. Стратегічні напрями модернізації системи професійної освіти в Україні орієнтовані на створення високотехнологічного, гнучкого та інклюзивного цифрового освітнього середовища. Трансформаційні процеси, що відбуваються в суспільстві, висувають принципово нові вимоги до якості підготовки кваліфікованих робітників. Сучасний випускник закладу професійної освіти (ЗПО) має володіти не лише високим рівнем професійних знань та умінь (hard skills), але й сформованою психофізичною готовністю, високою працездатністю, міцним здоров'ям та розвиненою руховою компетентністю.

Проте тривалий час сфера фізичного виховання у ЗПО залишалася осторонь глобальних процесів цифровізації, спираючись переважно на традиційні репродуктивні методики навчання. На сучасному етапі виникає гостра потреба в інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес фізичного розвитку студентів. Одним із найбільш перспективних і водночас доступних напрямів такої інтеграції є оновлення методики застосування загальнорозвивальних вправ (ЗРВ) засобами сучасного цифрового інструментарію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання цифровізації освітнього простору ЗПО та забезпечення якості професійної підготовки висвітлено у працях багатьох вітчизняних дослідників. Проте прикладні аспекти поєднання цифрових інструментів із методикою розвитку рухової компетентності студентів у процесі фізичного виховання потребують детальнішого розроблення. З огляду на кліпове мислення сучасного покоління здобувачів освіти та їхню високу залученість у віртуальний

простір, виникає протиріччя між наявним цифровим потенціалом студентів та консервативними формами організації рухової активності на уроках фізичної культури.

Метою доповіді є теоретичне обґрунтування та презентація практичного досвіду впровадження елементів цифровізації в освітнє середовище ЗПО як передумови якісного розвитку рухової компетентності здобувачів професійної освіти під час виконання загальнорозвивальних вправ.

Основний зміст дослідження. Під руховою компетентністю студентів ЗПО ми розуміємо інтегративну якість особистості, що характеризується здатністю свідомо, ефективно та безпечно виконувати різноманітні рухові дії, адаптуватися до умов майбутньої професійної діяльності та підтримувати оптимальний рівень фізичної працездатності [3]. Базовим інструментом для формування цієї компетентності є загальнорозвивальні вправи. Вони дозволяють вибірково впливати на окремі м'язові групи, покращувати координацію рухів, розвивати гнучкість, силу та витривалість.

У рамках розбудови цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти Донеччини нами було переосмислено підходи до структурування та презентації комплексів ЗРВ на уроках фізичної культури. Цифровізація цього процесу реалізується через декілька взаємопов'язаних технологічних рішень [2]:

1. *Створення інноваційного візуального контенту на базі хмарних платформ (зокрема Canva).* Замість традиційного текстового чи усного опису вправ, здобувачам пропонуються відео інструкції. Важливою особливістю цих матеріалів є їхній професійно-прикладний характер. Комплекси ЗРВ диференційовано відповідно до специфіки майбутнього фаху здобувачів освіти (вправи для профілактики тонічного напруження м'язів спини та рук у зварників чи автомеханіків, комплекси для покращення мікроциркуляції крові та координації для кухарів тощо) [2].

2. Елементи гейміфікації та використання смарт-технологій.

Інтеграція мобільних застосунків-трекерів у структуру домашніх завдань з фізичної культури або під час самостійного виконання ЗРВ дозволяє здобувачам фіксувати показники пульсу, тривалість та інтенсивність навантаження. Процес моніторингу власного фізичного стану перетворюється на інтерактивну гру, що суттєво підвищує внутрішню мотивацію молоді.

Застосування загальнорозвивальних вправ як сучасного педагогічного інструменту в цифровому форматі дозволяє суттєво оптимізувати щільність уроку. Ознайомлення з технікою виконання вправ відбувається швидше, оскільки візуальний цифровий образ є більш зрозумілим для сучасного здобувача, ніж довгий вербальний опис викладача. Крім того, хмарне збереження розроблених комплексів забезпечує принцип безперервності освіти та доступності матеріалів у будь-який зручний час [1].

Практичний досвід показує, що здобувачі, які залучалися до створення та виконання цифровізованих комплексів ЗРВ (наприклад, у рамках підготовки проєктів цифровізації та використання ІКТ), демонструють вищий рівень усвідомленості під час виконання рухових дій. Вони чітко розуміють біомеханіку руху, анатомічну спрямованість вправи та її позитивний вплив на професійне довголіття. Створення цифрових моделей рухової активності за допомогою сучасних програмних засобів перетворює здобувачів з пасивних виконавців на активних співавторів освітнього процесу [1].

Розвиток рухової компетентності в умовах цифровізованого середовища безпосередньо впливає на якість підготовки кваліфікованих робітників. Робота на сучасному виробництві вимагає від випускника високої психофізичної стійкості до стресів, монотонності праці або, навпаки, до високих фізичних навантажень. Сформована рухова компетентність, підкріплена вмінням використовувати цифрові технології для самоконтролю та саморозвитку, є надійним фундаментом для успішної професійної адаптації та конкурентоспроможності робітника на ринку праці [4].

Висновки. Таким чином, цифровізація освітнього середовища закладів професійної освіти виступає базовою та обов'язковою умовою забезпечення якості професійної підготовки. Інтеграція сучасних цифрових інструментів у методику застосування загальнорозвивальних вправ дозволяє модернізувати процес фізичного виховання, трансформуючи його відповідно до запитів та особливостей сучасного студентства. Розвинена рухова компетентність, сформована засобами ІКТ, забезпечує високий рівень здоров'я, психофізичну готовність до майбутньої професійної діяльності та загальну професійну культуру майбутнього кваліфікованого робітника.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 74, № 6. С. 1–17.
2. Загальнорозвивальні вправи на уроках фізичної культури як сучасний педагогічний інструмент розвитку рухової компетентності студентів закладів професійної освіти : Л. Водяха, Є. Клейно, В. Муравченко, Н. Павенко, Д. Ростовська, Н. Христова, Н. Шишимарева : за заг. ред. Є. Клейно, Н. Павенко. – Краматорськ : Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Донецькій області, 2025. – 45 с. *Режим доступу URL: <https://soft-skills.my.canva.site/dag12s4otfk/>* (дата звернення: 19.05.2026).
3. Круцевич Т. Ю., Безверхня Г. В. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення : навч. посіб. Київ : Олімп. л-ра, 2010. 248 с.
4. Сучасні цифрові технології в освіті : монографія / за ред. О. В. Ключка. Вінниця : ВДПУ, 2021. 216 с.

CLASSTIME – ЗРУЧНА ПЛАТФОРМА ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Кокотович Д.М., майстер виробничого навчання «Одеського вищого професійного училища морського туристичного сервісу», спеціальність: «Кухар судновий. Офіціант».

Ключові слова: онлайн платформа, розвиток, інформаційні технології, прогрес, помічник вчителя, нові можливості, економія часу, активне навчання, конкурси, вікторини, тестування, освітні змагання, різноманітність завдань, якість освіти, індивідуальність, живий час, інтерактивні уроки, багатофункціональність, розвиток творчості, візуалізація, збереження єдиничності, компенсація освітніх втрат, розвиток компетентностей, безпека середовища, підвищення якості освіти.

В епоху стрімкого розвитку інформаційних технологій та постійного оновлення методів навчання, педагоги шукають нові інструменти, які допоможуть зробити освітній процес більш динамічним, цікавим та ефективним. Одним з таких інструментів є сервіс Classtime, який пропонує широкий спектр можливостей для створення та використання інтерактивних освітніх ресурсів. Classtime – це онлайн-платформа, яка дозволяє вчителям організовувати опитування, вікторини, тести та інші інтерактивні завдання для учнів. Завдяки цій платформі вчителі можуть:

- Створювати різноманітні типи завдань: Classtime пропонує широкий спектр типів завдань, таких як опитування з множинним вибором, вікторини з відкритими питаннями, завдання на відповідність, завдання на сортування та багато іншого.
- Отримувати миттєві результати: Учні можуть відповідати на завдання за допомогою своїх смартфонів, планшетів або комп'ютерів, а результати відображаються на екрані вчителя в режимі реального часу.
- Налагоджувати зворотний зв'язок: Classtime дозволяє вчителям надавати учням зворотний зв'язок на їхні відповіді, а також давати коментарі та пояснення.

- Використовувати готові шаблони: Classtime пропонує готові шаблони завдань для різних предметів та тем, що економить час вчителів.

- Співпрацювати з іншими вчителями: Classtime дозволяє вчителям ділитися своїми завданнями з іншими вчителями, а також використовувати завдання, створені іншими користувачами. Classtime є простим у використанні як для вчителів, так і для учнів. Використання Classtime в освітньому процесі має багато переваг:

- Підвищує зацікавленість учнів: Інтерактивні завдання роблять навчання більш цікавим та захоплюючим для учнів, що підвищує їхню мотивацію та залученість до процесу навчання.

- Сприяє кращому засвоєнню матеріалу: Отримання миттєвого зворотного зв'язку та пояснень від вчителя допомагає учням краще засвоїти матеріал та зрозуміти помилки.

-Розвиває навички критичного мислення: Різноманітні типи завдань, які пропонує Classtime, сприяють розвитку учнівських навичок критичного мислення, аналізу та оцінювання інформації.

-Забезпечує індивідуальний підхід: Classtime дозволяє вчителям відстежувати прогрес кожного учня та надавати йому індивідуальну допомогу.

-Економить час вчителів: Завдяки автоматизації багатьох рутинних завдань, Classtime економить час вчителів, який вони можуть використовувати для більш продуктивної роботи з учнями. Classtime є цінним інструментом, який може допомогти вчителям розробити інтерактивні та ефективні освітні ресурси, що сприятиме кращому засвоєнню матеріалу учнями та підвищенню якості освіти.

Сучасний освітній процес невід'ємно пов'язаний з використанням інноваційних технологій. Один із таких інструментів – Classtime, надає вчителям та учням нові можливості для здійснення навчання та оцінювання. Ці тези присвячені аналізу особливостей Classtime та його впливу на ефективність освітнього процесу . Сучасні технології створюють нові

можливості для проведення тестувань в онлайн-форматі. Тестування стає не тільки інструментом оцінки, але й ключовим елементом навчально-методичного процесу. Сучасні платформи створення і впровадження тестів допомагають не просто продемонструвати рівень засвоєння матеріалів, але й закріпити знання, навчити застосовувати їх та навіть подати новий матеріал для засвоєння, підвищивши ефективність освітнього процесу.

Відповіді на запрограмовані в тесті питання за принципом «хибне» або «істинне» не сприяють формуванню творчої здібності самостійного міркування з приводу певної проблеми, а фіксують лише здібність використовувати відоме. Правильне та більш широке використання сучасних можливостей проведення тестування дає можливість розвитку творчості, заохоченості та самостійності учнів. А поняття «тестування» не зводиться до простого вибору одного з поданих варіантів, Classtime – це помічник вчителя, що збагачує урок миттєвою візуалізацією рівня розуміння та прогресу усього класу в живому часі. Також, під час виконання завдань різного типу, спостерігається більша зацікавленість та мотивація учнів, що призводить до кращої засвоюваності матеріалу. Виникає дух суперництва, що підвищує швидкість роботи та бажання краще виконати завдання, так як в даній платформі існують таблиці результатів порівняно з іншими виконавцями. Classtime – це цифровий інструмент формувального оцінювання, який допомагає педагогам миттєво оцінити прогрес та індивідуальні можливості усіх учасників

Список використаних джерел

1. Морзе Н., Вембер В., Гладун М. 3D картування цифрової компетентності в системі освіти України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2 Вип. 2 (70). С. 28.
2. Саух П. Ю. Сучасна освіта: портрет без прикрас. Житомир. ЖДУ ім. І. Франка. 2012. С.121.
3. Classtim *Classtime*. URL: <https://www.classtime.com/uk/>.

4. Дем'яненко В.М. Методичні рекомендації щодо добору і застосування електронних засобів та ресурсів навчального призначення. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. С.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

*Віра Легета., викладачка хімії та біології КЗ «Свалявський професійний
коледж» ЗОР*

У статті розглянуто роль медіаграмотності та критичного мислення в сучасному освітньому процесі. Проаналізовано значення формування навичок аналізу інформації, розпізнавання маніпуляцій і фейкових повідомлень в умовах стрімкого розвитку цифрового середовища. Визначено основні підходи до розвитку медіаграмотності серед учасників освітнього процесу, зокрема учнів, педагогів та батьків. Акцентовано увагу на використанні інтерактивних методів навчання, цифрових технологій та медіаосвіти як важливих складових формування критичного мислення особистості. Обґрунтовано необхідність системного впровадження медіаосвітніх елементів у навчальний процес для підготовки компетентного, відповідального та свідомого громадянина інформаційного суспільства.

Ключові слова. медіаграмотність, критичне мислення, медіаосвіта, освітній процес, цифрові технології, інформаційна безпека, фейкова інформація, інформаційна культура, учасники освітнього процесу.

Сучасне інформаційне суспільство характеризується надзвичайно швидким поширенням інформації через цифрові медіа, соціальні мережі та інтернет-ресурси. Разом із позитивними можливостями доступу до знань зростає й кількість інформаційних загроз: маніпуляцій, дезінформації, фейкових новин та психологічного впливу на свідомість людини. Саме тому

формування медіаграмотності та критичного мислення стає одним із пріоритетних завдань сучасної освіти.

Особливо актуальною ця проблема є для учасників освітнього процесу — учнів, педагогів і батьків, які щоденно взаємодіють із великими обсягами інформації. Освітній заклад має не лише забезпечувати здобуття знань, а й формувати вміння аналізувати інформацію, перевіряти її достовірність, критично оцінювати медіаконтент та протидіяти інформаційним маніпуляціям.

Медіаграмотність сьогодні розглядається як важлива складова ключових компетентностей особистості. Вона передбачає здатність людини знаходити, аналізувати, оцінювати та створювати медіاپовідомлення, а також безпечно й відповідально використовувати цифрові ресурси. Науковці наголошують, що медіаграмотність тісно пов'язана з розвитком критичного мислення, адже саме критичне осмислення інформації допомагає людині відрізнити правдиві факти від маніпулятивного контенту.

Критичне мислення є необхідною навичкою XXI століття. Воно сприяє розвитку вміння аналізувати ситуації, порівнювати факти, робити обґрунтовані висновки та приймати самостійні рішення. Учасники освітнього процесу повинні вміти не лише отримувати інформацію, а й усвідомлено її інтерпретувати. Особливо це важливо в умовах активного поширення соціальних мереж та цифрових платформ.

У роботі викладача важливу роль відіграє впровадження сучасних методів розвитку критичного мислення. Ефективними є інтерактивні технології навчання: дискусії, аналіз медіатекстів, робота з фактчекінговими ресурсами, метод проєктів, дебати, створення тематичних презентацій і дослідницьких завдань. Такі форми роботи сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів та формуванню навичок самостійного аналізу інформації.

Важливим аспектом є й розвиток медіа-інформаційної грамотності педагогів. Сучасний викладач повинен володіти цифровими інструментами, орієнтуватися в інформаційному просторі та бути прикладом свідомого

споживання інформації для здобувачів освіти. Дослідження свідчать, що професійна підготовка педагогів у сфері медіаосвіти позитивно впливає на якість освітнього процесу та формування інформаційної культури учнів.

Не менш важливою є співпраця закладу освіти з батьками щодо формування медіакультури молоді. Спільна діяльність педагогів і родини допомагає створити безпечне інформаційне середовище, сприяє розвитку відповідального ставлення до використання інтернету та соціальних мереж. У сучасних умовах це є важливим чинником захисту молоді від інформаційних ризиків та маніпулятивного впливу.

Сьогодні медіаграмотність стає невід'ємною частиною освітньої діяльності. Її розвиток сприяє формуванню компетентної особистості, здатної адаптуватися до викликів інформаційного суспільства, відповідально споживати інформацію та ефективно комунікувати в цифровому середовищі.

Отже, медіаграмотність і критичне мислення є важливими складовими сучасного освітнього процесу. Вони забезпечують формування в учасників освітнього процесу навичок аналізу інформації, здатності розпізнавати маніпуляції, критично оцінювати медіаконтент та відповідально використовувати цифрові ресурси.

Сучасний викладач має бути не лише джерелом знань, а й наставником у світі інформації, який допомагає здобувачам освіти орієнтуватися в медіапросторі та формувати власну інформаційну культуру. Використання інтерактивних методів навчання, цифрових технологій і медіаосвітніх практик сприяє розвитку активної, свідомої та компетентної особистості.

Таким чином, системне впровадження медіаосвіти та технологій розвитку критичного мислення є необхідною умовою підготовки молоді до життя в сучасному інформаційному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Вознюк О. Стратегії формування критичного мислення в контексті медіаосвіти // Нові технології навчання. 2023. Стаття

2. Попов М. О. Сучасні підходи до розвитку медіаграмотності в освітньому процесі // Освітньо-науковий простір. 2024. Стаття

3. Онкович Г. В. Професійно орієнтована медіаосвіта: з досвіду дистанційного навчання // Обрії друкарства. 2022. Стаття

4. Вікторенко І., Валюх О., Михальова А. Модель формування критичного мислення учнів засобами медіаосвіти // Професіоналізм педагога. 2023. Стаття

5. Ліоненко М. Технологія RWCT: осмислення і впровадження у систему мовної освіти Нової української школи // Молодь і ринок. 2023. Стаття

6. Лабенко О. В., Шакур Н. В., Заїка Т. П. Критичне мислення та медіаграмотність у цифрову епоху: виклики та можливості для української освіти. 2023. Стаття

ІНТЕРАКТИВНІ КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Лупіка Т.О., методист ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти
поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»;*

*Сливко О.Ю., майстер виробничого навчання ДНЗ «Харківський регіональний центр
професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»*

Сучасні трансформаційні процеси у сфері професійної освіти зумовлюють необхідність пошуку та впровадження нових педагогічних підходів, здатних забезпечити не лише формування професійних компетентностей, а й розвиток ключових гнучких навичок (soft skills), що визначають успішність особистості в умовах сучасного ринку праці. Відповідно до рекомендацій European Commission, саме розвиток ключових компетентностей для навчання впродовж життя, зокрема цифрової, комунікативної та соціальної компетентностей, є основою підготовки

конкурентоспроможного фахівця в умовах сучасного суспільства.

Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах цифровізації освітнього середовища та розвитку інклюзивного навчання. У сучасних умовах саме інтеграція розвитку soft skills у процес професійної підготовки розглядається як один із пріоритетних напрямів модернізації професійної освіти, що забезпечує підготовку конкурентоспроможного фахівця.

Сьогодні цифрова трансформація освіти є не просто сучасною тенденцією, а необхідною умовою забезпечення доступності та якості професійної підготовки. У Плані дій Європейської Комісії щодо цифрової освіти на 2021–2027 рр. наголошується на необхідності створення високоефективної цифрової освітньої екосистеми та розвитку цифрових навичок усіх учасників освітнього процесу. Для закладів професійної освіти це означає переосмислення традиційних підходів до організації освітнього процесу та впровадження інноваційних цифрових технологій, адаптованих до потреб різних категорій здобувачів освіти, зокрема осіб з особливими освітніми потребами.

Особливого значення набуває організація освітнього процесу для здобувачів освіти з порушеннями слуху. Врахування їхніх психофізіологічних особливостей потребує використання візуально орієнтованих, практико-спрямованих та інтерактивних технологій навчання, які забезпечують доступність, зрозумілість і ефективність сприйняття навчального матеріалу. У цьому контексті важливу роль відіграють цифрові інструменти, мультимедійні ресурси, інтерактивні платформи та сучасні кейс-технології. Важливим методологічним підґрунтям є також принципи універсального дизайну в освіті, які передбачають створення такого освітнього середовища, що є доступним для всіх здобувачів без необхідності додаткової адаптації. Згідно з підходами CAST, освітнє середовище має забезпечувати множинні способи подання інформації, взаємодії та залучення здобувачів освіти до навчальної діяльності.

Одним із найбільш ефективних інструментів цифровізації

інклюзивного професійного навчання є інтерактивні кейс-технології. Кейс-метод дозволяє моделювати реальні виробничі ситуації, активізувати пізнавальну діяльність здобувачів освіти, стимулювати їх до аналізу, обговорення та прийняття рішень.

У цифровому форматі кейси стають більш функціональними та доступними, оскільки можуть містити фото- та відеоматеріали, інтерактивні підказки, технологічні карти, анімації, покрокові алгоритми дій і мультимедійний супровід.

Особливістю даного підходу є адаптація кейс-методу до умов інклюзивного навчання, що передбачає використання візуалізованих кейсів, структурованих алгоритмів дій та покрокових інструкцій, орієнтованих на специфіку сприйняття інформації здобувачами освіти з порушеннями слуху.

У Державному навчальному закладі «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування» інтерактивні кейс-технології активно використовуються у процесі підготовки здобувачів освіти інклюзивних груп за професією 7345 Палітурник.

Практичне впровадження кейс-методу дозволяє інтегрувати теоретичні знання з професійною діяльністю шляхом виконання ситуаційних завдань на основі візуальних матеріалів, схем, технологічних карт та цифрових інструкцій.

Інноваційність підходу полягає у створенні цифрового освітнього середовища, яке забезпечує можливість моделювання професійних ситуацій та сприяє формуванню навичок самостійного прийняття рішень у процесі виконання практичних завдань.

Для майбутніх палітурників це створює можливість аналізувати реальні виробничі процеси: збирання книжкових блоків, обрізку, скріплення, виготовлення та оздоблення палітурки – навіть у дистанційному форматі. Такий підхід забезпечує максимальне наближення освітнього процесу до реальних умов професійної діяльності.

Особливо ефективними інтерактивні кейси є у роботі зі здобувачами

освіти з порушеннями слуху, оскільки вони базуються на візуально-аналітичному сприйнятті інформації. Використання схем, алгоритмів, фото-та відеофрагментів компенсує обмеження слухового сприйняття та забезпечує рівний доступ до навчального матеріалу.

Водночас, цифрові кейси дозволяють адаптувати освітній контент до індивідуальних потреб здобувачів освіти: використовувати субтитри, повторний перегляд матеріалів, покрокові інструкції, індивідуальний темп роботи та різні форми онлайн-комунікації.

Запропоновано впровадження так званих «професійно-імітаційних кейсів», у яких здобувачі освіти виконують роль палітурника на різних етапах виробничого процесу, приймаючи рішення щодо вибору матеріалів, технологій та способів усунення дефектів.

Такий підхід дозволяє не лише компенсувати труднощі слухового сприйняття, а й підвищує рівень самостійності здобувачів освіти та сприяє розвитку візуально-аналітичного мислення.

Використання інтерактивних кейсів сприяє не лише формуванню професійних компетентностей, а й розвитку soft skills, які є важливими для сучасного фахівця. У процесі роботи над кейсами здобувачі освіти навчаються аналізувати інформацію, критично мислити, аргументувати власну позицію, працювати в команді, планувати діяльність та приймати відповідальні рішення. За даними World Economic Forum, саме критичне мислення, комунікація, здатність до співпраці, адаптивність і вміння вирішувати складні проблеми належать до найбільш затребуваних навичок сучасного ринку праці. Особливого значення набуває розвиток альтернативних форм комунікації – текстової, візуальної та жестової.

Інтерактивний формат роботи також забезпечує активну взаємодію між учасниками освітнього процесу. Обговорення кейсів, спільний пошук рішень, використання онлайн-платформ, форумів, чатів і відеоконференцій сприяють розвитку професійної комунікації та навичок співпраці. В умовах воєнного стану така організація освітнього процесу дозволяє підтримувати його

безперервність незалежно від місця перебування здобувачів освіти. В умовах інклюзивного середовища це також сприяє інтеграції здобувачів освіти з порушеннями слуху в колектив та розвитку культури взаємодії.

Практика впровадження інтерактивних кейс-технологій свідчить про їхню високу ефективність у формуванні професійних і соціальних компетентностей. Інноваційність запропонованого підходу полягає у поєднанні цифрових технологій, інтерактивних методів, візуалізації навчального матеріалу та практико-орієнтованого навчання. UNESCO визначає інклюзивну освіту як процес забезпечення рівного доступу до якісного навчання для всіх здобувачів освіти незалежно від їхніх індивідуальних особливостей та освітніх потреб.

Важливим аспектом є також використання інтерактивних платформ для здійснення оперативного контролю, надання рекомендацій та індивідуалізації освітнього процесу. Практичне значення запропонованого підходу полягає у можливості його застосування в освітньому процесі закладів професійної освіти, зокрема в інклюзивних групах, а також у підвищенні рівня сформованості як професійних, так і ключових компетентностей здобувачів освіти.

Таким чином, інтерактивні кейс-технології виступають не лише сучасним методом навчання, а й ефективним інструментом цифровізації інклюзивного професійного навчання. Їх використання забезпечує поєднання теоретичної та практичної підготовки, сприяє розвитку професійних і соціальних компетентностей, створює умови для формування конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно діяти в умовах сучасного цифрового суспільства.

Отже, інноваційний характер запропонованої моделі навчання визначається поєднанням цифрових технологій, інтерактивних методів та практико-орієнтованого підходу до формування професійної компетентності, що відповідає сучасним вимогам ринку праці та сприяє забезпеченню якості професійної освіти в умовах інклюзії.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?utm_source=chatgpt.com#Text (дата звернення: 22.05.2026).

2. Закон України «Про професійну освіту» : Закон України від 21.08.2025 № 4574-IX.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20?utm_source=chatgpt.com#Text (дата звернення: 23.05.2026).

3. Концепція розвитку цифрових компетентностей : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80?utm_source=chatgpt.com#Text (дата звернення: 23.05.2026).

4. Міністерство освіти і науки України. Інклюзивне навчання : офіційний сайт. URL: https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25.05.2026).

5. Міністерство освіти і науки України. Універсальний дизайн в освіті : офіційний сайт.

URL: https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne-navchannya/universalnij-dizajn-v-osviti?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 24.05.2026).

6. UNESCO. Inclusive education.

URL: https://www.unesco.org/en/education/inclusion?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 24.05.2026).

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Мороз Т.О., методист НМЦ ПТО у Херсонській області

Стрімкий розвиток цифрових технологій у всіх галузях потребує великої кількості досвідчених педагогів, їхнього творчого потенціалу та високого рівня компетентностей у всіх сферах. Освіта націлена у майбутнє, на розв'язання проблем нового століття, розвиток ключових компетентностей студентів, формування нових способів мислення та діяльності. Перед педагогами постає важливе завдання – виховати та підготувати молодь, спроможну активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, який пов'язаний з інформацією. Навчання в сучасному світі вимагає відповідальності і самонавчання, самодисципліни, самостійного пошуку інформації, що триває все професійне життя.

Формування у студентів інформаційної компетентності задовільнить основну вимогу якості сучасної освіти - уміння орієнтуватися в світовому інформаційному просторі, володіння навичками роботи з великими і постійно змінними масивами інформації, інформаційною культурою, що впливає на результативність роботи, підвищення рівня успішності і на розвиток особистих якостей.

«Інформаційна епоха» вимагає від студента володіння навичками: критичного мислення і вміння вирішувати проблеми, гнучко адаптуватися у змінних життєвих ситуаціях, самостійно набуваючи необхідних знань; комунікативних навичок та співробітництва; вміння швидко та ефективно шукати інформацію, критично та компетентно оцінювати та осмислювати інформацію, вміння творчо та креативно її використовувати; інформаційно-комунікаційної грамотності тобто використання комп'ютерних технологій як інструменту для спілкування, організації, оцінювання інформації, володіння базовим розумінням етичних та правових питань, пов'язаних з доступом та

використанням інформації; оволодіння методами і засобами інформаційних технологій для розв'язання задач, формування навиків раціонального і мотивованого використання гаджетів у своїй навчальній, а пізніше і професійній діяльності.

Орієнтуючись на сучасний ринок праці, потрібно формувати компетентності, що дозволяють користуватися такими технологіями і знаннями, які задовольняють потреби інформаційного суспільства. Саме тому важливим для студентів є не тільки вміння оперувати власними знаннями, уміннями і навичками, а й бути готовими змінюватися відповідно до нових потреб, оперувати й управляти інформаційними потоками, активно діяти, швидко приймати рішення, самостійно шукати, аналізувати та добирати необхідну інформацію, обробляти, зберігати та передавати, навчатися впродовж усього життя.

Для формування цифрової компетентності студентів використовують такі методичні прийоми, засоби та форми роботи: робота в парах і групах, робота з підручником, практичні вправи, головоломки, загадки та ребуси, мозковий штурм, мікрофон, метод проектів, аудіо-візуальні методи, навчально-демонстраційні програми, тести, дидактичні та розвивальні ігри, комп'ютерні тренажери, інтерактивні дошки тощо. Цифрова компетентність складається з таких компонентів: професійне залучення, цифрові ресурси, організація навчання, оцінювання, розширення освітніх можливостей. Трансформація освіти неможлива в сучасних умовах без наявності високого рівня розвитку цифрової компетентності.

Набуття студентами певних компетентностей, зокрема цифрових, пов'язано і з компетентностями педагогічних працівників. Саме викладачі, будучи ключовими учасниками освітнього процесу, мають бути готовими до постійних трансформацій цифрового середовища. Тому головним завданням є забезпечення та здійснення особистісного і професійного росту, що є необхідним для подолання цифрового розриву між педагогічними працівниками та студентами. Процес навчання цифровим компетентностям

студентів ґрунтується на таких засадах: пристрої та умови їх застосування у своїй діяльності, визначення цілей використання цифрових ресурсів в освітньому процесі, наявність навчальних матеріалів, наявність викладачів, які мають можливість радикально змінювати методи та технології навчання.

Процеси цифровізації освіти супроводжуються розробкою відповідних навчально-методичних та дидактичних елементів, здатністю педагогічного працівника використовувати в освітньому процесі: цифрові ресурси, мобільні пристрої, хмарні технології, представлені у цифровій формі фотоматеріали, відеофрагменти, об'єкти віртуальної реальності та інтерактивного моделювання, статистичні та динамічні моделі, картографічні матеріали, графічні, текстові документи та інші навчальні матеріали.

В умовах інформатизації освіти актуальними є створення та використання нових засобів навчання, призначених для організації роботи здобувачів освіти у єдиному розподіленому інформаційно-освітньому середовищі, які сприяють підвищенню якості навчання. До таких засобів можна віднести цифрові освітні ресурси та інформаційні джерела, що містять: графічну, текстову, мовленнєву, музичну, відео, фото та іншу інформацію, представлену в цифровому вигляді, спрямовану на реалізацію цілей і завдань сучасної освіти.

Багатофункціональні цифрові освітні ресурси дають можливість: розміщення великого обсягу інформації; швидкого пошуку та доступу до необхідної інформації; об'єктивної та якісної перевірки знань студентів; наочної подачі багатьох складних явищ та процесів; використання різного графічного оформлення; одночасного отримання інформації, поданої у різних формах – візуальні, аудіальні, локальні та глобальні мережі; навчально-методичні матеріали; цифрове освітнє середовище, оскільки саме такий вид навчання залучає велику кількість цифрових технологій та ресурсів. У процесі формування цифрової компетентності треба враховувати сучасні тенденції та запити цифрового середовища, пропонувати здобувачам освіти різноманітні цікаві завдання, які сприятимуть розкриттю творчого

потенціалу.

Загалом варто зазначити те, що цифрова грамотність відіграє важливу роль у розвитку професійної освіти, а використання цифрових технологій, онлайн-інструментів надає нові можливості для підвищення якості навчання. Цифрова компетентність має вирішальне значення для розвитку країни загалом та освіти зокрема.

Список використаних джерел

1. Антонюк Д. С. Теоретичні та практичні аспекти розроблення та використання цифрових освітніх ресурсів: погляд вітчизняних учених. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. 2020. № 3 (1). С. 189–196.
2. Бехта І. А., Ковалевська Т. І. Цифрова компетенція освітян в умовах невідкладної цифровізації освіти. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2022. № 14 (82). С. 109–112.
3. Гасинець Я. С., Вакерич М. М., Куртяк Ф. Ф. Цифрова трансформація освіти майбутнього: стандарти, норми та правила. Академічні візії. 2023. № 16.
4. Кононенко Л. В. Формування цифрової компетентності як основа трансформації вищої освіти в умовах глобалізаційних процесів. Вісник науки та освіти. 2022. № 1 (1). С. 169–180.
5. Сахно О. В. Цифрова компетентність і технології для освіти: принципи та інструменти. Імідж сучасного педагога. 2020. № 6 (195). С. 10–14.
6. Чжан К. Дослідження шляхів удосконалення цифрової компетентності (ІКТ) здобувачів освіти у закладах вищої освіти. Інноватика у вихованні. 2022. № 15. С. 349–354.

ЕСТЕТИКА ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ: РОЛЬ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ ЗПО

Ольховська А.П., соціальний педагог,

Шуть К.В., практичний психолог. ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»

На жаль, ми зараз проживаємо надтяжкі часи – воєнний стан в країні, що змінив життя українців. Де хто покинув свої домівки через безпекову ситуацію, а хтось залишився та намагається жити життя на прифронтових територіях України – мріяти, працювати та навчатися. Через війну всі сфери діяльності людини зазнали неабияких змін.

Освіта сьогодні – це одна із найважливіших галузей, що проходить реформування та трансформацію. Освіта стає сучаснішою, модифікованою та більш доступною для кожного здобувача освіти незалежно від місця проживання чи життєвих обставин.

Саме за ради безпеки ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування» працює в дистанційному форматі.

Поточна ситуація в нашій державі змушує переосмислити форми навчання та спілкування зі студентами нашого закладу. Відбувається процес трансформації з особистісного спілкування до спілкування за допомогою інтернет платформ, будь то соціальні мережі, або месенджери програм. Можна говорити про те, що з кожним роком процес діджиталізації стає все більш розвиненим, та відповідає запитам сучасності та безбар'єрності. Глобальна мережа стала невід'ємною частиною повсякденного життя, а частота використання гаджетів зростає в геометричній прогресії, оскільки питома вага комунікації в сучасному суспільстві здійснюється найчастіше за допомогою мобільних пристроїв (смартфонів, планшетів, ноутбуків тощо) [1].

Одним із напрямів діяльності ДНЗ «Харківський регіональний центр

професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування» є поліграфія, тому не випадково особливий акцент у підготовці майбутніх фахівців ми робимо саме на професії графічного дизайнера. Цей спеціаліст в професійній спрямованості відповідає за візуал будь чого – рекламна продукція, сайт або видання. Майже кожен наш фахівець вміє працювати із графічними редакторами і спеціальними програмами відеомонтажу та фоторедакторів. Педагоги та майстри виробничого навчання постійно удосконалюють навички цифровізації, проходять курси підвищення кваліфікації та беруть участь у вебінарах, майстер-класах, тренінгах, що дозволяє створити якісний інформаційний контент. Окремі педагогічні працівники майстерно використовують професійні графічні редактори Adobe Illustrator, CorelDRAW та мультимедійні презентації не лише в освітньому процесі, а також для створення якісного цифрового контенту, що сприяє формуванню впізнаваного стилю та підтриманню сучасного позитивного іміджу закладу освіти у цифровому просторі.

Графічний дизайн відіграє важливу роль у формуванні іміджу закладу освіти. Візуальне оформлення сторінок у соціальних мережах, офіційного сайту, презентацій, рекламної продукції та інформаційних матеріалів формує перше враження про заклад освіти та впливає на його репутацію.

Над розробкою цифрового контенту соцмереж закладу освіти працює соціально-психологічна служба, яка естетично оформлює дописи, сторіз та відео в Instagram, TikTok, Youtube чи Facebook. Ця робота спрямована на інформування та просвіту аудиторії, демонстрацію життя закладу зсередини, висвітлення досягнень здобувачів освіти й педагогічних працівників.

Головною метою цифрового контенту виступає профорієнтаційна робота. На сторінках соціальних мереж та на сайті закладу майбутні абітурієнти можуть ознайомитись із спеціальностями, умовами вступу, дізнатися про матеріально-технічну базу, кваліфікацію педагогічних працівників та усвідомити переваги навчання саме в цьому закладі.

Важливо, що оформлення цифрового контенту здійснюється в єдиному

стилі: дотримуються однакові кольорові гами, дизайнерські елементи, шрифти та візуальні акценти – ці критерії працюють на формування бренду закладу освіти, його впізнаваність та відокремлення від інших.

Кожна цифрова платформа потребує окремих візуал та витримку своїх правил оформлення. Так, наприклад, на платформі Youtube майстри виробничого навчання та викладачі закладу поширюють уроки, створивши свій канал. Це демонструє високий рівень професійної майстерності педагогічних працівників та забезпечує для здобувачів освіти додаткові можливості навчання у дистанційному форматі, водночас підтримуючи принципи безбар'єрності, доступності та рівних освітніх можливостей для кожного.

Instagram та Facebook використовуються здебільшого для просвітницьких та профілактичних заходів. Ці соціальні мережі дають змогу обговорювати педагогічну діяльність з іншими учасниками мережного товариства, ділитися колекціями файлів, спільно використовувати цифрові об'єкти та програмні агенти, довіряти свої записи цифровій пам'яті, отримуючи доступ до неї з будь-якого місця перебування [2].

Не залишимо поза увагою і таку соціальну мережу, як TikTok, котра дозволяє переглядати відеоконтент навчального та розважального характеру, що створює перспективу підняття рейтингу серед інших закладів освіти своєю сучасністю та дотичністю до трендів.

Аналізуючи ключові статистичні дані про соцмережі на 2026 рік за даними DataReportal, Statista, Kepios, Demandsage у 2025 році використання соцмереж зросло на 4,87% (а це приблизно 259 млн нових користувачів).

Facebook залишається найбільшою соцмережею у світі з понад 3,07 млрд активних користувачів щомісяця. Instagram досяг 3 млрд активних користувачів щомісяця у 2025 році. TikTok продовжує зростати: глобальна база користувачів становить понад 1,5 млрд. Короткий відеоконтент продовжує демонструвати найкращі результати на всіх платформах.

16 соцмереж налічують щонайменше пів мільярда активних користувачів щомісяця

Facebook	3,07 млрд
WhatsApp	3 млрд
Instagram	3 млрд
YouTube	2,58 млрд
TikTok	1,99 млрд (дорослих 18+)
WeChat (+ Weixin)	1,41 млрд
Telegram	1 млрд
Messenger	942 млн
Snapchat	932 млн
Reddit	765 млн
Douyin	728 млн
Kuaishou	715 млн
Weibo	588 млн
Pinterest	578 млн
X (Twitter)	557 млн
QQ	532 млн

За даними DataReportal ([Global social media StatISTICS](#))

Рис.1. Статистичні данні використання соціальних мереж

За статистичними даними ми бачимо скільки людей використовують соціальні мережі за різними цілями. Це зумовлено неабияким попитом на послуги інтернет-середовища, соціальні мережі в цьому випадку виступають дієвим інструментом в он-лайн спілкуванні.

Аналіз літературних джерел за цією темою демонструє важливість дослідження використання цифрового контенту та роль графічного дизайну у формуванні іміджу будь-то організації чи окремої людини.

Професорка, доктор наук та українська дослідниця у галузі медіадизайну Вікторія Шевченко займалась дослідженнями в галузі мультимедійних технологій, візуалізації інформації та сучасних форм журналістики, проводила аналіз особливості цифрового контенту в освітньому просторі.

Олександр Трошкін — український дослідник у галузі дизайну, відомий своєю аналітичною роботою з історії, теорії та методології дизайну в Україні.

Володимир Даниленко — науковець і педагог, знаний своєю діяльністю у сфері дизайну. Його робота поєднує інженерні, естетичні та гуманітарні підходи, спрямовані на формування сучасної візуальної культури

України.

Також цю проблематику досліджували зарубіжні автори, такі як Дональд Норман, Пол Ренд, Бруно Мунарі, Девід Карсон та інші. Всі вони займалися питаннями візуалізації інформації, структурування цифрового контенту та ефективності графічної подачі.

Естетика цифрового контенту — це мистецтво створення візуально привабливого інформаційного простору, у якому дизайн, графіка та мультимедійні елементи формують емоційне сприйняття, впізнаваність і сучасний імідж установи чи бренду.

Підсумовуючи, саме завдяки використанню цифрового контенту, соціальних мереж, офіційних вебсайтів та онлайн-платформ стало можливим ефективно проводити профорієнтаційні заходи, популяризувати освітні послуги, формувати позитивний імідж закладу освіти та залучати майбутніх здобувачів освіти до навчання. Водночас естетично оформлений графічний контент сприяє підвищенню довіри до закладу освіти, його впізнаваності та конкурентоспроможності в сучасному освітньому просторі.

Список використаних джерел

1. Яцишин, А. В. Застосування віртуальних соціальних мереж для потреб загальної середньої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2014. № 19. С. 119-126.
2. Корсікова К.Г. Освітні можливості соціальних мереж у процесі навчання майбутніх педагогів. *Теорія і методика професійної освіти*. 2019. Т. 1. Випуск 12. С. 115-118.
3. Шеломовська О.М., Мачуліна І.І. Особливості використання соціальних мереж як складових інформаційно-комунікаційного простору сучасного соціуму в умовах війни. *Спеціальні та галузеві соціології*. 2024. Випуск 57. С. 51-56.
4. Громадський простір – URL: prostir.ua (дата звернення 25.05.2026).

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗПО

*Острове́рха Н.О., викладач загально-професійної та професійно-теоретичної підготовки
ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій
та машинобудування»*

Цифрові технології відкривають безліч можливостей для покращення навчального процесу, роблячи його більш інтерактивним, доступним та ефективним, дозволяють підвищити якість освіти та адаптувати навчальний процес до сучасних вимог суспільства. Використання цифрових технологій у навчанні має таке важливе значення:

1. Підвищення доступності – цифрові ресурси дають можливість навчатись незалежно від місця перебування здобувачів освіти.
2. Персоналізація навчання – адаптація контенту до індивідуальних потреб здобувачів освіти.
3. Розвиток цифрової грамотності – формування ключових компетенцій, необхідних у сучасному суспільстві.
4. Підвищення мотивації – інтерактивні елементи, гейміфікація та мультимедійний контент роблять навчання більш цікавим.
5. Автоматизація оцінювання – цифрові інструменти допомагають швидко перевіряти знання здобувачів освіти та надавати зворотний зв'язок.

Цифрові технології надають широкий спектр інструментів, які я використовую в своїй освітній діяльності для: візуалізації навчального матеріалу (інтерактивні презентації, хмаринки слів, загадки, ребуси, відеоуроки, 3D-моделі), створення інтерактивних завдань (онлайн-тести, вікторини, кросворди, квести, ігри), організації дистанційного навчання (відеоконференції, онлайн-платформи), автоматизації оцінювання (електронні журнали), співпраці та комунікації (онлайн-дошки, групові чати, соціальні мережі).

Існує багато програм і платформ, які можна використовувати у

навчальному процесі. Вважаю, що саме при дистанційному навчанні, однією з найпоширеніших, ефективною і зручною є **система управління навчанням Moodle**. Вона дозволяє:

- 1) створювати та адмініструвати курси (ДОДАТОК 1).
- 2) завантажувати розроблені дидактичні матеріали та зручно їх зберігати в розділі ОСОБИСТІ ФАЙЛИ у вигляді ієрархічної структури вкладених папок по предметах, темах, уроках.

- 3) Діалог та співпрацю між викладачем та здобувачами освіти на цій платформі забезпечують різні ресурси. Для інформування, навчання та оцінювання здобувачів освіти я працюю переважно з ресурсом ЗАВДАННЯ, Zoom зустріч, УРОК, ВИБІР, ТЕСТ, ГРА-КРОСВОРД, ресурс URL (веб-посилання). На мій погляд, ресурс ЗАВДАННЯ є найпотужнішим, бо дозволяє як давати завдання, так і збирати роботи, оцінювати їх та залишати відгуки на ці роботи у вигляді коментарів або завантаженого файла з детальним роз'ясненням по роботі здобувача освіти. Фінальна оцінка за роботу записується до журналу оцінок. Ресурс ТЕСТ зручний, бо дозволяє викладачу швидко перевіряти результати одразу багатьох здобувачів освіти, оскільки їх відповіді перевіряються автоматично та одразу вносяться в журнал оцінок. Є можливість розробляти тести, що складаються з різних типів питань: коротка відповідь, багатоваріантний вибір, вибір правильного варіанту зі списку (ДОДАТОК 2).

І надзвичайно зручна можливість системи Moodle - створення і збереження портфоліо кожного здобувача освіти: всі здані ним роботи, всі оцінки і коментарі викладача до робіт, всі повідомлення у форумі, слідкування за активністю здобувачів освіти, наявність зручного для користування електронного журналу оцінок.

Для проведення дистанційних уроків та консультацій я використовую різні можливості **платформи Zoom**.

- 1) Основна - організація відеоконференцій, їх запис.

2) Демонстрація екрана дозволяє відображати презентації, документи, відео, прийоми виконання практичних робіт та інші матеріали з комп'ютера викладача, що робить навчання більш наочним та зрозумілим.

3) Вбудований чат дозволяє здобувачам освіти ставити запитання, обмінюватися повідомленнями та посиланнями під час заняття, є можливість групового чату, та приватного спілкування між здобувачами освіти.

4) Віртуальну дошку повідомлень (whiteboard) в Zoom я використовую для спільної роботи над завданнями, малювання схем та діаграм так як вона дозволяє відстежувати перебіг групової роботи. Наприклад, під час актуалізації або закріплення знань, здобувачі освіти залюбки виконують вправи в режимі реального часу, учні маркерами чи стікерами швидко позначають правильні відповіді, або методом голосування (ДОДАТОК 3). При цьому можна по різному налаштувати голосування: "Голосувати" можна тільки один раз, таймер або припинити можливість голосування у будь-який момент часу, відображення результатів голосування. Що важливо - після завершення голосування можна проаналізувати відповіді і вказати на помилки.

5) Функція сесійних залів дозволяє поєднати інтерактивну роботу з ігровою формою навчання, що робить урок цікавим і продуктивним. Для цього я розділяю здобувачів освіти на невеликі групи для виконання завдань, дискусій або роботи над проектами. Вони в командах обговорюють свої варіанти за допомогою чату або мікрофонів, працюючи спільно, щоб швидко і точно виконати завдання. Викладач може легко перемикатися між залами та допомагати учням. Можливі різні варіанти завершення виконання завдання: фіксоване завершення за командою викладача, завершення по закінченню часу, фінальне завершення на запит здобувачів освіти.

6) Інструменти для контролю дають можливість вимкнення мікрофонів та відео учасників, що допомагає підтримувати порядок під час заняття. Функція «підняти руку», дозволяє здобувачам освіти повідомити про своє бажання відповісти, без переривання уроку.

Сервіс **LearningApps** допомагає створювати яскраві вправи для здобувачів освіти і зберігати у власному «кабінеті» («Мої вправи»), створивши свій акаунт в даному онлайновому середовищі (ДОДАТОК 4).

Зручний і часто вживаний мною інструмент **Google Форми**, допомагає планувати заходи, складати опитування та анкети, тестування і автоматично зберігати відповіді респондентів до електронної таблиці Google.

Потужні інструменти **ChatGPT, Gemini, NotebookLM, Canva, Wordart** я використовую для підготовки різноманітних навчальних матеріалів для різних етапів уроків, для розробки планів уроків, створення пояснень до тем, генерації тестів та розробки індивідуальних завдань для здобувачів освіти, підготовки квестів, тижнів з інформатикою.

Цифрові технології відіграють важливу роль у сучасній освіті, відкриваючи безліч можливостей для покращення навчального процесу. Їх використання сприяє підвищенню мотивації учнів, індивідуалізації навчання, розвитку критичного мислення та креативності, а також підготовці до життя в цифровому суспільстві.

Список використаних джерел

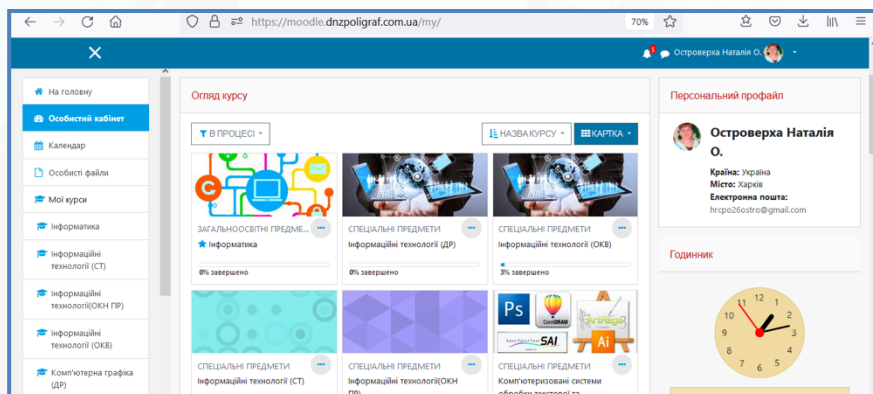
1. Непомняща Т. В. Презентація "Дистанційне навчання. Можливості Moodle". URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-distanciyna-osvita-platforma-v-moodle-162753.html>
2. Довідкова система. URL: <https://moodle.dnzipoligraf.com.ua/>
3. URL: <https://chatgpt.com/c/67e29e5f-324c-8009-8865-a79ffe066543>

ДОДАТОК 1

Приклад моїх курсів з предметів на платформі Moodle

ДОДАТОК 2

Ресурс ТЕСТ -

багатоваріантний вибір і пропущені слова

Питання 1

Відповіді ще не було

Макс. оцінка до 1,00

Відмітити питання

Редагувати питання

Які види пошуку застосовуються в базі даних? Позначте всі правильні відповіді.

☐ а. Пошук зразка за даними

☐ б. Пошук і збереження

☐ в. Пошук і заміна

☐ г. Пошук даних за зразком

Перехід по тесту

1 2 3 4 5 6 7 8

9 10

Завершити спробу...

РОЗПОЧАТИ НОВУ СПРОБУ

Питання 1

Відповіді ще не було

Макс. оцінка до 2,00

Якщо спробувати роздрукувати на одному і тому ж принтері фотозображення з одного вихідного файлу, але на різних витратних матеріалах - ми все одно чітко побачимо цих зображеннях.

співпадіння

подібності

відмінності

співпадіння

НАСТУПНА СТОРІНКА

Перехід по тесту

1 2 3 4 5

Завершити спробу...

ДОДАТОК 3

Вправи «на голосування» або для сесійних залів

Дві неправди і одна правда

Характеристики

- Кількість елементів у вибірці
- Різниця між максимальним і мінімальним значеннями елементів вибірки
- Дані з кожного рядка і стовпця таблиці вибірки
- Середнє значення ряду
- Значення, яке трапляється найчастіше в ряді даних.
- Частка від ділення суми чисел на їх кількість

Розмах Обсяг вибірки Ряди даних

Ряди даних Розмах Мода

Мода Ряди даних Медіана

Медіана Мода Стандартне відхилення

Середнє відхилення Стандартне відхилення Мода

Стандартне відхилення

AI, IoT, Smart-суспільство, колективний інтелект

Штучний інтелект	Інтернет речей	Smart-технології	Колективний інтелект
Wikipedia	датчики в полі	Google DeepMind	Smart-міста
		ChatGPT	OpenStreet Map
			розумний холодильник
			Smart-освіта

ДОДАТОК 4

LearningApps.org

Українська

Налаштування профілю: Наталія Островерха

Перегляд вправ Перегляд вправ Створення вправи Створити колекцію Мої матеріали

Мої вправи

2026 Тиждень інформатики (4)

Базовий модуль Т3_СКБДБД (45)

Базовий модуль Т4_Мультимедійні та

ІНТЕРНЕТ (12)

Інформатика ГД (14)

Інформатика ЕДО Т1 (12)

Інформатика ЕДО Т2 (4)

Мої вправи > Базовий модуль Т3_СКБДБД

В медіані сесійної

Параметри сесійної

Додати вправу

Інформатика 21 урок. Створення таблиць. Введення і редагування даних різних типів

11 Вимо для створення таблиці Access 2016

Overview: Інформатика 21 урок. Створення таб

Name	✓	✓	✓	Σ / 3
Бондаренко Анна	✓	✓	✓	3
Гринченко Кирило	✓	✓	✓	3
Дарина	✓	✓	✓	3
Мілянчик Данил	✓	✓	✓	3
Янченко Руслан	✓	✓	✓	3

ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

П'ятковська О., викладач Вищого професійного училища № 17, місто Дніпро

Сучасний етап розвитку освіти характеризується активним упровадженням цифрових технологій, серед яких особливе місце посідає штучний інтелект (ШІ) [1]. Використання інноваційних підходів в організації освітнього процесу сприяє підвищенню якості навчання, розвитку цифрової компетентності здобувачів освіти та адаптації освітнього середовища до потреб сучасного суспільства [2].

Штучний інтелект сьогодні виступає не лише інструментом автоматизації освітньої діяльності, а й засобом персоналізації навчання [2]. Завдяки використанню платформ на основі ШІ викладачі мають можливість аналізувати навчальні досягнення студентів, визначати рівень засвоєння матеріалу та пропонувати індивідуальні освітні траєкторії. Такий підхід дозволяє враховувати особливості кожного здобувача освіти, його темп навчання, рівень підготовки та професійні інтереси [4].

Одним із важливих напрямів застосування ШІ є створення інтерактивного освітнього середовища. Інтелектуальні чат-боти, віртуальні асистенти та генеративні моделі допомагають організовувати комунікацію між учасниками освітнього процесу, надають консультаційну підтримку, сприяють швидкому пошуку інформації та формуванню навчального контенту [4]. Використання таких технологій підвищує мотивацію до навчання та сприяє розвитку навичок самостійної роботи.

Значну роль інструменти штучного інтелекту відіграють у професійній підготовці майбутніх фахівців. Застосування цифрових симуляторів, адаптивних платформ та аналітичних систем дозволяє моделювати професійні ситуації, формувати практичні навички та здійснювати об'єктивне оцінювання результатів навчання [1]. Особливо актуальним це є в умовах дистанційного та змішаного навчання, коли виникає потреба у

підтриманні ефективної взаємодії між викладачем і студентом.

Водночас використання штучного інтелекту в освітньому процесі потребує дотримання етичних норм та академічної доброчесності [5]. Важливо формувати у студентів навички критичного мислення, відповідального використання цифрових ресурсів та вміння перевіряти достовірність отриманої інформації. Роль викладача при цьому трансформується: він стає не лише джерелом знань, а й наставником, координатором та фасилітатором освітнього процесу [3].

Отже, інноваційні підходи до організації освітнього процесу із застосуванням штучного інтелекту сприяють модернізації системи освіти, підвищенню ефективності навчання та розвитку професійних компетентностей здобувачів освіти. Використання ШІ відкриває нові можливості для створення гнучкого, доступного та сучасного освітнього середовища, здатного відповідати викликам цифрової епохи.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація освіти і педагогічної науки. – Київ : Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2021. – 38 с.
2. Морзе Н. В., Василенко С. В. Штучний інтелект в освіті: перспективи та ризики використання // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2022. – № 5 (91). – С. 15–27.
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.
4. UNESCO. Guidance for generative AI in education and research. – Paris : UNESCO, 2023.
5. European Commission. Artificial Intelligence and Education: A Critical View through the Lens of Human Rights, Democracy and the Rule of Law. – Brussels, 2022.

ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ ТА ЦИФРОВІ КОЛЕКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТИ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

*Павенко Н. В., методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у
Донецькій області*

Сучасний етап розвитку професійної освіти характеризується активним упровадженням цифрових технологій, трансформацією моделей педагогічної взаємодії та зростанням ролі відкритих цифрових ресурсів. Для закладів професійної освіти цифровізація є важливою умовою забезпечення доступності, гнучкості та якості професійної підготовки кваліфікованих робітників [1].

Особливої актуальності зазначене питання набуває для професійної освіти Донеччини, яка функціонує в умовах релокації частини закладів, дистанційного та змішаного навчання, територіальної роз'єднаності учасників освітнього процесу, необхідності оперативної адаптації педагогів до нових форматів роботи. За таких обставин методичний супровід цифровізації має бути системним, практикоорієнтованим і доступним для педагогічних працівників у повсякденній професійній діяльності.

Мета тез полягає в обґрунтуванні значення онлайн-платформи цифрових застосунків як інструменту методичного супроводу цифровізації освітнього процесу в закладах професійної освіти, а також у висвітленні практики створення цифрових тематичних колекцій як складової сучасного цифрового освітнього середовища.

Методичний супровід цифровізації освітнього процесу доцільно розглядати як цілеспрямовану діяльність регіональної методичної служби, спрямовану на забезпечення педагогічних працівників актуальною, структурованою та практично значущою інформацією щодо використання цифрових технологій. Його зміст полягає у формуванні розуміння того, як цифровий інструмент може бути інтегрований в освітній процес відповідно

до дидактичної мети, змісту навчальної дисципліни, професійного спрямування підготовки та рівня цифрової готовності учасників освітнього процесу.

Одним із ефективних засобів такого супроводу є створення онлайн-платформи цифрових застосунків ABC DIGITAL STUDIO <https://surl.li/ixhfzq>. Її концепція передбачає формування єдиного інформаційно-методичного простору, у якому педагог може швидко знайти необхідний цифровий інструмент, ознайомитися з його призначенням, можливостями використання та потенціалом для організації освітньої діяльності. Платформа розглядається не як перелік покликань, а як цифровий навігатор, зорієнтований на практичні потреби педагога.

Змістове наповнення платформи охоплює цифрові застосунки для створення презентацій, відеоматеріалів, інфографіки, інтерактивних вправ, ментальних карт, флеш-карток, електронних книг, тестів, опитувань, навчальних матеріалів і візуального контенту. Така структура дає змогу педагогові обирати інструмент не випадково, а відповідно до конкретного освітнього завдання: мотивації здобувачів освіти, пояснення нового матеріалу, закріплення знань, організації зворотного зв'язку, формувального оцінювання або створення цифрового освітнього продукту.

Онлайн-платформа виконує кілька взаємопов'язаних функцій. Інформаційна функція полягає в наданні педагогам доступу до відомостей про сучасні цифрові сервіси та освітні платформи. Методична функція забезпечує усвідомлений добір інструментів відповідно до педагогічної мети. Навігаційна функція реалізується через систематизацію застосунків за напрямками використання та алфавітним покажчиком, що зменшує час на пошук потрібного ресурсу. Мотиваційна функція виявляється у стимулюванні педагогів до професійного розвитку, апробації нових підходів та створення власних цифрових матеріалів.

Важливою умовою ефективності такої платформи є її динамічний характер. Цифрове освітнє середовище швидко змінюється, тому онлайн-

платформа не може залишатися статичним електронним каталогом. Вона потребує системного оновлення, уточнення змісту, доповнення новими інструментами та адаптації до запитів педагогічної спільноти. Зокрема, актуальним напрямом розвитку платформи стало виокремлення розділу, присвяченого інструментам штучного інтелекту.

Упровадження інструментів штучного інтелекту відкриває для педагогів нові можливості щодо планування занять, створення навчальних матеріалів, підготовки тестів, робочих аркушів, презентацій, фідбеку та професійного саморозвитку. Водночас використання ІІІ потребує дотримання принципів академічної доброчесності, критичного мислення, відповідальності та педагогічної доцільності. Саме тому методичний супровід у цій сфері має орієнтувати педагогів не лише на технічне опанування інструментів, а й на усвідомлене, етичне та безпечне їх застосування [2].

Водночас цифрові інструменти варто розглядати не лише як засоби створення окремих навчальних матеріалів, презентацій чи інтерактивних завдань. Їхній потенціал значно ширший, адже вони дають змогу зберігати, структурувати, візуалізувати й поширювати результати спільної діяльності педагогічної спільноти. У цьому контексті одним із перспективних напрямів методичного супроводу є створення цифрових тематичних колекцій за результатами обласних заходів, конкурсів, онлайн-марафонів, челенджів та інших освітніх ініціатив.

Цифрова тематична колекція є не просто електронним архівом матеріалів, а відкритим методичним ресурсом, що забезпечує подальше використання напрацьованого досвіду. Вона акумулює творчі роботи здобувачів освіти, авторські напрацювання педагогів, відеоматеріали, презентації, інтерактивні завдання, дослідницькі та проєктні продукти, які можуть бути використані на уроках, виховних годинах, засіданнях методичних секцій і під час підготовки нових освітніх ініціатив.

Практика створення цифрових колекцій має важливе педагогічне

значення, оскільки сприяє збереженню результатів освітньої й творчої діяльності, популяризації кращих практик педагогів і здобувачів освіти, формуванню банку методичних ідей та підвищенню мотивації учасників. Коли результати роботи стають видимими для ширшої професійної спільноти, вони набувають додаткової цінності й можуть бути використані як приклади успішної освітньої практики.

Прикладом такої діяльності є формування цифрових колекцій за результатами обласного онлайн-туру «Архітектурні пам'ятки України», онлайн-марафону поетичного слова «Поезія, що єднає серця», циклу заходів «Майстерність поколінь: спадщина, що живе у професії», онлайн-челенджу «Я обираю здоров'я!» та інших ініціатив. Такі добірки поєднують освітній, культурологічний, виховний, профорієнтаційний зміст, демонструють творчий потенціал здобувачів освіти й педагогів, а також показують можливості цифрового формату для представлення результатів спільної діяльності.

Цифрові тематичні колекції виконують інформаційну, методичну, комунікаційну, мотиваційну та репрезентативну функції. Вони забезпечують системне збереження результатів обласних ініціатив, створюють умови для поширення кращих практик, підтримують професійну взаємодію педагогів і сприяють формуванню відкритого цифрового методичного простору. Для закладів професійної освіти така практика може стати ефективним інструментом представлення власного досвіду, розвитку внутрішньої методичної культури та посилення взаємодії з освітньою спільнотою.

Методист у сучасному цифровому освітньому середовищі не лише організовує захід, а й допомагає перетворити його результати на ресурс, який працює далі. Справжня цінність цифровізації полягає не в простому перенесенні діяльності в онлайн, а в тому, щоб зробити освітні та методичні практики доступнішими, видимішими, системнішими й кориснішими для професійної спільноти.

Таким чином, онлайн-платформа цифрових застосунків і цифрові

тематичні колекції є взаємодоповнювальними інструментами методичного супроводу цифровізації освітнього процесу. Перша допомагає педагогові добирати й використовувати цифрові інструменти відповідно до освітніх завдань, друга – забезпечує збереження, систематизацію та поширення результатів педагогічної і студентської діяльності. У сукупності вони сприяють формуванню сучасного цифрового освітнього середовища, у якому методична підтримка стає доступною, практичною, відкритою та орієнтованою на реальні потреби педагогів.

Цифровізація професійної освіти має розглядатися як процес, що поєднує технологічні, методичні, педагогічні та ціннісні аспекти. Її успішність залежить не стільки від кількості використаних інструментів, скільки від здатності педагогічної спільноти застосовувати їх усвідомлено, доцільно й результативно. Саме тому методичний супровід, побудований на принципах доступності, практичності, системності та відкритості, є важливою умовою розвитку сучасного цифрового освітнього середовища закладів професійної освіти.

Список використаних джерел

1. Про професійну освіту : Закон України від 21.08.2025 № 4574-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text>
2. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ У ОСІБ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП

Паламарчук І. О., студентка магістрант I курсу, групи ПС-25-12-ЗМ
спеціальність С4 «Психологія»

У сучасному суспільстві тривожність є поширеним явищем та однією з найважливіших складових емоційної сфери особистості, що безпосередньо впливає на її соціальну адаптацію, ефективність діяльності та психічне здоров'я. Динамічність життєвого ритму, інформаційне перевантаження та хронічний соціально-психологічний тиск зумовлюють необхідність глибокого аналізу цього феномену.

Складність дослідження тривожності часто обумовлена не лише об'єктивними обставинами життєдіяльності людини, але й індивідуально-психологічними та віковими чинниками. Підвищення ефективності профілактики та корекції тривожних станів стає критично важливим завданням для сучасної психологічної науки та практики.

Під час переживання тривоги змінюється система відносин і цінностей особистості, сприймання об'єктивної реальності, відбувається стійке порушення емоційного балансу. Суб'єкт виявляє підвищену підозріливість, нервозність, внутрішнє напруження та невпевненість у власних силах. Зволікання з діагностикою та нівелюванням деструктивного рівня тривожності може спричинити неврози, хворобливі стани, розлад міжособистісних стосунків та деформацію особистісного розвитку.

Свідома спрямованість на подолання тривожності не обходиться без відчутних психологічних втрат — образ, емоційних переживань, формування негативних соціальних установок, що відображається на професійній чи навчальній діяльності. Проте нерідко саме помірний (оптимальний) рівень тривоги допомагає мобілізувати внутрішні ресурси, зумовлює зростання самосвідомості особистості, виступає як запобіжний клапан для

конструктивного виходу емоцій. Тому ставитися до тривожності необхідно як до закономірного явища об'єктивної дійсності, яким слід управляти, враховуючи як вікову природу цього стану, так і його психологічні наслідки [4].

Особистісним фактором виникнення тривоги є рівень особистісної тривожності. Коли цей рівень високий, говорять про тривожну особистість, яка схильна сприймати широке коло ситуацій як загрозові. Узагальнюючи дослідження психологів, можна сказати, що до якостей, які корелюють із високою тривожністю, можуть бути віднесені наступні:

- неадекватна самооцінка своїх можливостей і здібностей, яка може бути як завищеною, так і заниженою. І в тому, і в іншому випадку вона створює внутрішньоособистісний конфлікт;
- прагнення до перфекціонізму та надмірний страх припуститися помилки;
- ригідність мислення, поглядів і переконань, небажання або страх адаптуватися до нових соціальних умов;
- зайва принциповість і прямолінійність у висловах, прагнення постійно контролювати події навколо себе;
- певний набір супутніх емоційних якостей особистості: агресивність, упертість, дратівливість, низький рівень стресостійкості [5].

Загалом високотривожним індивідам бракує внутрішньої стабільності та психологічної пружності (резілієнтності). У колективі вони часто відособлюються або, навпаки, демонструють надмірний конформізм (власна думка за будь-яких умов пристосовується до чужих думок) як захисний механізм від можливого осуду [1].

Недостатньо розуміти лише зовнішні прояви тривоги, які виражає людина. Багато інформації залишається поза словами: у діях, жестах, міміці, вегетативних реакціях. Те, як емоції впливають на спілкування і життя, ретельно досліджують із кінця минулого століття. Вміння правильно розуміти і використовувати емоції у повсякденні науковці називають

"емоційним інтелектом" [3]. Одним із чинників, що впливають на здатність особистості успішно опановувати тривожність, дослідники вважають емоційний інтелект, який пояснюється ними як вміння дати раду своїм і чужим емоціям: точно зрозуміти, оцінити і виразити їх [3].

У повсякденному житті, в будь-якій системі освіти чи професійної діяльності, інтелект зазвичай пов'язаний з поняттям IQ. За даними численних досліджень, високий IQ визначає успіх лише на 20%, при цьому 80% — рівень розвитку емоційного інтелекту (EQ), який безпосередньо відповідає за саморегуляцію під час стресу [2].

Нами був проведений аналіз рівнів та проявів тривожності особистості за методикою Ч. Д. Спілбергера – Ю. Л. Ханіна (адаптованою для різних вікових етапів). Дослідження проводилося серед 10 осіб, які були розподілені за віковими групами з метою визначення домінуючих видів тривожності (ситуативної чи особистісної) та їхнього середнього значення. Ця методика дозволяє оцінити два важливі види тривожності: ситуативну (як тимчасовий стан у стресогенних умовах) та особистісну (як стійку індивідуальну характеристику).

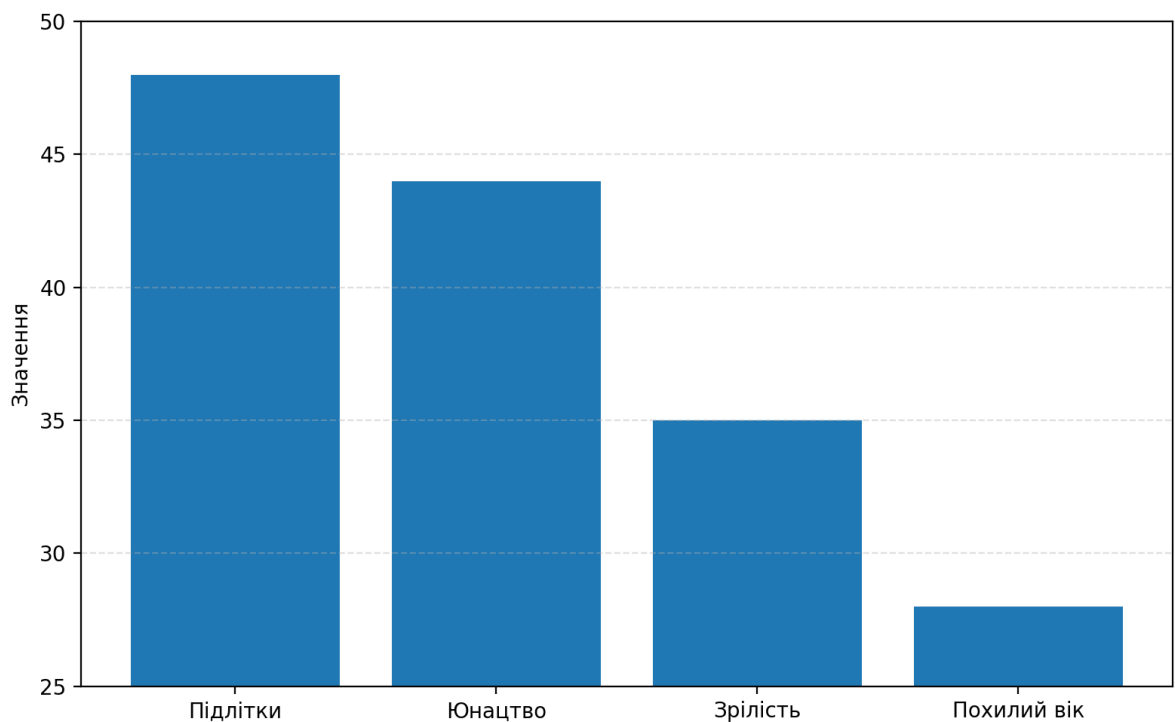
Проведене дослідження дозволило оцінити переважні особливості прояву тривожності у піддослідних. Було встановлено, що найвищі показники фіксуються за шкалою особистісної тривожності у підлітковому та юнацькому віці, а також у період пізньої зрілості, що свідчить про необхідність розвитку навичок саморегуляції та психологічної підтримки на цих етапах онтогенезу.

За результатами тестування отримано такі показники середнього значення досліджуваних ознак (в балах):

- Підлітковий вік (11–15 років) — 46 балів (високий рівень особистісної тривожності)
- Юнацький вік (16–20 років) — 44 бали (високий рівень ситуативної тривожності)

- Похилий вік (60+ років) — 42 бали (підвищена особистісна тривожність)
- Середня зрілість (35–45 років) — 35 балів (помірний рівень)
- Рання зрілість (21–34 роки) — 32 бали (помірний/оптимальний рівень)

(Графічне відображення отриманих результатів наведено нижче на Рисунку 1).

Результати тестування (середній бал тривожності)

Рисунок 1. Результати дослідження рівнів тривожності осіб різних вікових груп за методикою Ч. Д. Спілбергера

Отримані результати показали, що досліджувані особи характеризуються такими віковими особливостями тривожності, як:

Домінуючий рівень у підлітковому віці (46 балів). Підлітки схильні до високої особистісної тривожності, що тісно пов'язано з бажанням самоствердження, прийняття однолітками та страхом відторгнення референтною групою. Така тенденція може бути зумовлена гормональною перебудовою та кризою ідентичності. Надмірна тривожність у цьому віці призводить до замкнутості, зниження успішності та порушення міжособистісної комунікації.

Висока схильність до ситуативної тривоги в юнацькому віці (44 бали). Незважаючи на загальну стабілізацію психіки, у ситуаціях іспитів, професійного вибору та адаптації до умов вищої школи юнаки та дівчата діють у стані високого емоційного напруження. Це є наслідком високої відповідальності за власне майбутнє. Така тривожність може бути ефективною для мобілізації сил під час сесії, але її хронічний перебіг викликає прокрастинацію та синдром панічних атак.

Помірний рівень у період зрілості (32–35 балів). Дорослі люди зазвичай мають сформовані та стабільні копінг-стратегії для захисту від емоційного стресу. Тривога у них має раціональний характер і стосується фінансової стабільності чи здоров'я дітей. Однак, за умов тривалого стресу вона може трансформуватися у професійне вигорання та психосоматику.

Підвищений вітальний характер тривоги у похилому віці (42 бали). Літні люди часто обирають тривогу як фонову реакцію на звуження життєвого простору. Це пов'язано з погіршенням фізичного здоров'я, самотністю та виходом на пенсію. Орієнтація на минуле та страх перед майбутньою немічністю формують іпохондричну фіксацію.

Отже, проведені дослідження показали, що особи різних вікових груп мають специфічні чинники виникнення тривожності, і якщо в молодому віці вона частіше має характер емоційної реакції на соціальні виклики, то в старшому віці стає стійкою особистісною характеристикою. Разом з тим, особи з розвиненим емоційним інтелектом легше долають ці стани.

Відповідно до отриманих результатів дослідження були розроблені рекомендації щодо психопрофілактики тривожності: 1) розвиток навичок конструктивної саморегуляції — тренінги емоційного інтелекту, релаксаційні техніки; 2) формування культури самопідтримки — створення внутрішніх механізмів подолання стресу; 3) навчання навичкам тайм-менеджменту та подолання прокрастинації для юнацтва; 4) розвиток соціальної інтеграції та активного довголіття для осіб похилого віку, що значно покращить

психологічну атмосферу, сприятиме продуктивності та зниженню рівня прихованої тривоги.

Список використаних джерел

1. Березовська Л. І., Юрков О. С. Психологія емоційних станів: навч.-метод. посіб. Мукачево : МДУ, 2016. 201 с.
2. Значення емоційного інтелекту в регуляції станів особистості [Електронний ресурс]. Репозитарій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Режим доступу:
<https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/17714>
3. Періг І. М. (упоряд.). Практикум з психології: психодіагностичні методики дослідження емоційної сфери. Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. 116 с.
4. Долинська Л. В., Матяш-Заяць Л. П. Психологія тривожності: навч. посіб. Київ : Каравела, 2010. 303 с.
5. Синдром «емоційного вигорання» та вікова динаміка особистості / за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки. Київ : Міленіум, 2004. 264 с.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Паук В.В., викладач ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6»

Сучасні трансформаційні процеси в освіті, зумовлені глобальними тенденціями цифровізації, потребують перегляду традиційних підходів до організації освітнього процесу, особливо у сфері професійної підготовки. Формування конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку праці

вимагає виходу за межі класичних педагогічних моделей, адже вони не враховують цифрові виклики та потребу в нових формах і методах навчання. Зважаючи на це, постає проблема ефективного впровадження цифрових технологій у викладання професійно орієнтованих дисциплін як інструменту оновлення змісту освіти, підвищення її гнучкості, адаптивності та практичної спрямованості [1].

Впровадження цифрових платформ у професійну освіту відкриває широкі можливості для модернізації навчального середовища, забезпечення гнучкості освітніх програм, підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників і розширення доступу до навчальних ресурсів.

Особливої актуальності набуває питання ефективного використання цифрових технологій у підготовці кадрів для машинобудівної галузі, яка є ключовим сектором промисловості та потребує високого рівня технічної грамотності, інноваційного мислення й уміння працювати у цифровому середовищі.[2]

Цифрова трансформація змісту професійно орієнтованих дисциплін передбачає переосмислення традиційних підходів до навчання – від репродуктивного до проєктного та проблемно орієнтованого. Формування цифрових навичок майбутніх фахівців відбувається шляхом упровадження в освітній процес проєктно орієнтованих технологій, кейс-методів, елементів гейміфікації, а також спеціалізованих навчальних модулів і тренінгів із цифрових компетентностей. Це забезпечує розвиток як фахових, так і загальних навичок, критичного мислення, креативності, командної роботи та адаптивності, що є визначальними в умовах цифровізації.[3]

Під час навчання майбутніх кваліфікованих робітників в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О) особливу увагу необхідно приділяти формуванню професійних та ключових компетенцій.. Велика швидкість зростання потоків нової інформації, оновлення технологій її обробки та зберігання, зумовило розвиток нових технологій навчання, запровадження сучасних освітніх інструментів, що впливають на

ефективність процесу навчання.

Впровадження цифрових інструментів безпосередньо впливає на такі базові сфери цифрової компетентності:

- Інформаційна грамотність - студенти вчаться швидко знаходити, перевіряти та аналізувати технічну документацію і креслення.
- Безпека - формування навичок безпечної роботи з інформацією та дотримання правил кібербезпеки на виробництві.
- Створення контенту - опанування цифрових інструментів для оформлення результатів роботи, презентації власних проєктів.
- Розв'язання проблем - розвиток алгоритмічного мислення при налаштуванні обладнання, автоматизованих систем та верстатів з ЧПУ (числовим програмним управлінням). [4]

Цифрова трансформація змінила суспільство та економіку, все більш глибоко впливаючи на повсякденне життя, та продемонструвала необхідність підвищення рівня цифрового потенціалу вітчизняної системи професійної освіти. Пандемія COVID-19 та бойові дії ще більше посилили існуючу тенденцію використання онлайн- та змішаного навчання. Для ефективного навчання майбутніх фахівців самі педагоги потребують постійного цифрового розвитку.[5]

Під час проведення уроків з професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників з професій машинобудівного профілю широко використовуються різні онлайн-платформи та сервіси, в тому числі Learning Apps, Google forms, Classroom, Lumio, Canva, Gemini, NotebookLM та ін.

В освітньому процесі закладу професійної (професіно-технічної) освіти використання сучасних інформаційних технологій стимулює до змін у методиці викладання навчальних матеріалів. Тому у своїй роботі кожен викладач шукає такі засоби навчання, які дадуть змогу активізувати навчальну діяльність учасників освітнього процесу, розкрити інтелектуальний потенціал і найбільш ефективно сформувати пізнавальний

інтерес кожного студента. Особливо це стосується предметів професійно-теоретичної підготовки в галузі машинобудування.

Сучасне машинобудування - це вже не лише верстати та креслення, це сфера високих технологій, де панують цифрові двійники, числове програмне керування (ЧПК) та штучний інтелект. Наше завдання як педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти - не просто дати знання, а сформувати цифрову компетентність майбутнього фахівця.

Традиційні методи навчання часто не встигають за темпами оновлення промислового обладнання. Використання цифрових сервісів дозволяє нам перенести частину підготовки у віртуальне середовище, де помилка студента не призведе до поломки дорогого верстата, а процес навчання стане інтерактивним.

Gemini від Google — це потужний інструмент, який ми впроваджуємо для:

- Розробки інтерактивних завдань - ШІ допомагає миттєво створювати сценарії проблемних ситуацій на виробництві (наприклад, «Визначте причину дефекту деталі при точінні»).
- Генерації технічних текстів - швидке створення опорних конспектів за новими стандартами.
- Персоналізації - Gemini може пояснити складний технологічний процес (наприклад, принцип роботи лазерної різки) різними рівнями складності, адаптуючись до рівня знань конкретного студента.

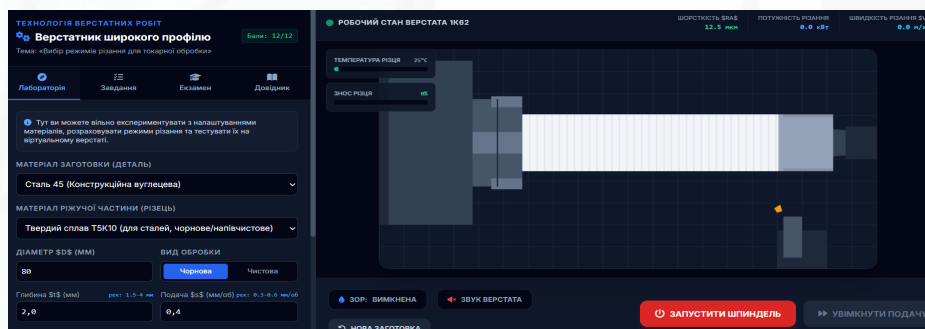

Рис.1 Симулятор-тренажер для підготовки верстатників широкого профілю

Особливо цікавлять студентів тренажери для відпрацювання різних процесів, наприклад, визначення режимів різання для різних умов обробки та матеріалу заготовки та різця.

Найбільшим викликом для студентів машинобудівного профілю є робота з величезним обсягом технічних довідників, ГОСТів та інструкцій. NotebookLM - це сервіс на базі ШІ, який працює виключно з вашими джерелами.

- Створення «розумних» блокнотів - ви завантажуєте в сервіс підручники з матеріалознавства або інструкції до верстатів HAAS чи Mazak.
- Автоматичне структурування - сервіс сам створює стислі конспекти, виділяє ключові терміни та генерує відповіді на запитання учнів, базуючись лише на перевірених вами документах.
- Аудіо-огляд (Audio Overview) - NotebookLM може перетворити складну лекцію про термообробку металів у формат професійної дискусії (подкасту), що ідеально підходить для студентів з аудіальним типом сприйняття.

Використання сучасних цифрових інструментів в освіті забезпечує індивідуалізацію навчання та адаптацію до галузевих стандартів. Впровадження інноваційних технологій трансформує підготовку кваліфікованих робітників, розвиваючи їхню логіку, креативність, навички вирішення проблем та відповідність вимогам ринку праці.

Ефективна цифрова трансформація потребує поєднання технічного оснащення, методичної підтримки та гнучкості всіх учасників освітнього процесу. Майбутнє освіти за мікронавчанням, гнучкими форматами та інтегрованими цифровими рішеннями, що відповідають вимогам сучасного ринку праці.[6]

Список використаних джерел

1. Рожкова, А.Ю., Опанасенко, В.П., & Чубенко, В.А. (2025). Цифрова трансформація викладання професійно орієнтованих дисциплін у системі

професійної освіти. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15686789>с.:

2. Пригодій М.А. та ін. Підготовка педагогічних працівників до застосування цифрової платформи професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівної галузі: практичний посібник для педагогічних працівників закладів професійної освіти. – Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2025. – 124 с.: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/747024/1/PraktPosibn_VCOR_2025.pdf

3. Рябова З., Єльнікова Г. Професійне зростання педагогів в умовах цифрової освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Т. 80. № 6. С. 369–385. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.4202>

4. Українська електронна енциклопедія освіти: <https://surl.lt/osdevv>

5. Методичні засади застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників Вісник НАПН України, 2024, 6(1): <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6104>

6. Цифрові технології у професійній освіті: перспективи для відбудови країни цифрові технології в професійно-технічній освіті: перспективи відбудови країни. <https://www.conference.ivet.edu.ua/index.php/1/uk/article/view/418>

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

*Пахомов І.В., старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет
менеджменту освіти» НАПН України*

Сучасна система професійної освіти функціонує в умовах стрімкої цифровізації суспільства, що зумовлює трансформацію ролі педагога закладу професійної освіти (далі – ЗПО), його професійних компетентностей і соціальної відповідальності. Цифрове освітнє середовище створює нові можливості для навчання, комунікації та професійного розвитку, але водночас породжує низку етичних, правових і соціальних викликів. У цих умовах особливого значення набуває розвиток соціальної відповідальності педагогів ЗПО як важливої складової їхньої професійної діяльності.

Соціальна відповідальність педагога ЗПО проявляється у наступних здатностях: усвідомлювати наслідки власної професійної діяльності, дотримуватись етичних норм, забезпечувати безпечне та інклюзивне освітнє середовище, формувати цифрову культуру здобувачів освіти та сприяти розвитку громадянських цінностей.

Соціальна відповідальність педагога ЗПО — це інтегративна професійно-особистісна якість, яка характеризується: усвідомленням суспільної значущості педагогічної діяльності; дотриманням професійної етики; готовністю приймати відповідальні рішення; забезпеченням рівного доступу до освіти; формуванням безпечного цифрового середовища; здатністю до саморозвитку та цифрової грамотності.

У цифровому освітньому середовищі соціальна відповідальність педагогів ЗПО набуває нових аспектів, пов'язаних із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, захистом персональних даних, академічною доброчесністю та медіаграмотністю.

Цифрове освітнє середовище ЗПО — це сукупність цифрових ресурсів, платформ, сервісів і технологій, які забезпечують організацію освітнього процесу, професійну комунікацію та доступ до інформації.

Основними характеристиками цифрового освітнього середовища ЗПО є: інтерактивність; мобільність; відкритість інформації; дистанційна взаємодія; персоналізація навчання; використання цифрових платформ і онлайн-ресурсів.

Використання цифрових технологій у професійній освіті сприяє модернізації освітнього процесу, однак вимагає від педагогів ЗПО високого рівня цифрової компетентності та соціальної відповідальності.

Основні напрями розвитку соціальної відповідальності педагогів ЗПО: розвиток цифрової етики, цифрової компетентності, інформаційної безпеки, інклюзивного освітнього середовища та професійний саморозвиток.

Формування цифрової етики передбачає, що педагог ЗПО повинен дотримуватись етичних норм у цифровій взаємодії, а саме: поважати авторські права; дотримуватись академічної доброчесності; забезпечувати коректну онлайн-комунікацію; запобігати кібербулінгу; підтримувати культуру безпечного користування інтернетом.

Розвиток цифрової компетентності передбачає, що соціально відповідальний педагог ЗПО має володіти сучасними цифровими технологіями та ефективно використовувати їх у професійній діяльності. Це передбачає: роботу з освітніми платформами; створення цифрового контенту; використання інтерактивних методів навчання; застосування технологій дистанційного навчання; аналіз і критичне оцінювання інформації.

Забезпечення інформаційної безпеки є також важливою складовою соціальної відповідальності педагогів ЗПО, яке передбачає захист персональних даних здобувачів освіти та дотримання правил інформаційної безпеки. Педагог ЗПО повинен: використовувати безпечні цифрові ресурси; дотримуватись конфіденційності; навчати учнів правилам кібербезпеки; попереджати інформаційні ризики.

Формування інклюзивного освітнього середовища закладу ЗПО передбачає, що цифрові технології повинні забезпечувати рівний доступ до освіти для всіх учасників освітнього процесу. Соціально відповідальний педагог ЗПО: враховує індивідуальні потреби здобувачів освіти; використовує адаптивні цифрові інструменти; підтримує принципи толерантності та недискримінації; сприяє розвитку партнерської взаємодії.

Професійний саморозвиток педагога ЗПО передбачає, що він повинен постійно вдосконалювати свої професійні та цифрові компетентності через: участь у вебінарах і тренінгах; самоосвіту; професійні онлайн-спільноти; обмін педагогічним досвідом; використання інноваційних освітніх технологій.

Для успішного розвитку соціальної відповідальності педагогів ЗПО у цифровому освітньому середовищі необхідно забезпечити: організаційну підтримку адміністрації закладу освіти; доступ до сучасних цифрових ресурсів; систему підвищення кваліфікації педагогів; формування цифрової культури в освітньому середовищі; розвиток мотивації до професійного самовдосконалення та створення умов для етичної та безпечної цифрової взаємодії.

Серед основних проблем розвитку соціальної відповідальності педагогів ЗПО можна виокремити: недостатній рівень цифрової грамотності; інформаційне перевантаження; ризики порушення академічної доброчесності; кіберзагрози; психологічне виснаження через цифровізацію; нерівний доступ до цифрових технологій. Подолання цих проблем потребує комплексного підходу, що поєднує педагогічні, організаційні та технологічні рішення.

Отже, розвиток соціальної відповідальності педагогів ЗПО в цифровому освітньому середовищі є важливою умовою забезпечення якості сучасної професійної освіти. Соціально відповідальний педагог ЗПО не лише ефективно використовує цифрові технології, але й формує безпечне, етичне та інклюзивне освітнє середовище. У сучасних умовах цифровізації

професійна діяльність педагога ЗПО повинна ґрунтуватися на принципах гуманізму, академічної доброчесності, інформаційної безпеки та безперервного професійного розвитку. Саме це сприятиме підготовці конкурентоспроможних фахівців і формуванню відповідального цифрового суспільства.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

*Пономарьова В.В., директорка ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти
поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»;*

*Луніка Т.О., методист ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти
поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»*

Сучасний розвиток професійної освіти характеризується активною цифровізацією освітнього середовища, що передбачає впровадження дистанційних технологій, інтерактивних методів навчання та створення доступного освітнього простору для всіх здобувачів освіти. Особливої актуальності зазначене питання набуває в умовах воєнного стану, коли дистанційне навчання стало необхідною умовою забезпечення безперервності освітнього процесу та безпеки його учасників.

Цифрова трансформація професійної освіти сприяє оновленню змісту навчання, розширенню можливостей комунікації та використанню сучасних електронних ресурсів, що дозволяють забезпечити гнучкість і мобільність освітнього процесу.

У контексті інклюзивної освіти цифровізація виступає важливим інструментом забезпечення рівного доступу до навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, зокрема осіб з порушеннями слуху. Організація освітнього процесу в таких умовах потребує адаптації навчальних матеріалів, використання альтернативних каналів комунікації та

впровадження візуально орієнтованих технологій навчання.

Використання цифрових платформ дає можливість індивідуалізувати навчання, враховувати темп засвоєння матеріалу та забезпечувати постійний доступ до навчального контенту, що є особливо важливим для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

У Державному навчальному закладі «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування» освітній процес здійснюється в інклюзивних групах, де навчаються здобувачі освіти з порушеннями слуху за професією палітурника. Це зумовлює необхідність поєднання професійної підготовки з цифровими освітніми технологіями, що забезпечують доступність та ефективність навчання в дистанційному форматі.

Практика роботи закладу свідчить, що використання електронних освітніх ресурсів, онлайн-платформ та мультимедійних засобів сприяє активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та підвищенню якості професійної підготовки.

Важливим елементом цифровізації інклюзивного професійного навчання є використання візуалізованих навчальних матеріалів: відеоінструкцій, технологічних карт, покрокових схем виконання виробничих операцій, інтерактивних презентацій та мультимедійного супроводу. Для здобувачів освіти з порушеннями слуху саме візуальний канал сприйняття інформації є основним, тому структурованість і наочність навчального контенту значно підвищують ефективність засвоєння матеріалу.

Використання субтитрованих відеоматеріалів, графічних алгоритмів дій та інтерактивних демонстрацій дозволяє зробити процес професійного навчання більш зрозумілим, доступним та практично орієнтованим.

Особливого значення в умовах дистанційної освіти набуває використання інтерактивних методів навчання, зокрема кейс-методу, проєктної діяльності та моделювання професійних ситуацій. Такі підходи сприяють не лише формуванню професійних компетентностей, а й розвитку

soft skills: комунікації, критичного мислення, відповідальності, самоорганізації та вміння працювати в команді.

Інтерактивні цифрові технології стимулюють активну участь здобувачів освіти у навчальному процесі, сприяють формуванню навичок самостійного пошуку інформації та прийняття виробничих рішень у змодельованих професійних ситуаціях.

Цифрове освітнє середовище дозволяє створювати умови для моделювання професійної діяльності майбутніх палітурників через використання віртуальних кейсів, інтерактивних завдань і мультимедійних матеріалів. Це забезпечує наближення освітнього процесу до реальних виробничих умов та сприяє формуванню професійного мислення й навичок прийняття рішень.

Особливу роль у цьому процесі відіграють онлайн-сервіси для спільної роботи, електронні освітні платформи та хмарні технології, які забезпечують оперативний доступ до навчальних матеріалів і можливість дистанційної взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Важливим аспектом організації інклюзивного дистанційного навчання є забезпечення ефективної комунікації між учасниками освітнього процесу. Для цього використовуються текстові повідомлення, відеозв'язок, субтитрування, графічні пояснення та візуальна підтримка навчальних матеріалів. Поєднання різних способів подання інформації дозволяє зменшити комунікативні бар'єри та підвищити рівень залучення здобувачів освіти до навчальної діяльності.

Систематичний зворотний зв'язок, використання онлайн-консультацій та цифрових засобів оцінювання сприяють підтриманню мотивації здобувачів освіти та забезпечують контроль результативності навчання.

Практичний досвід роботи в інклюзивних групах свідчить, що цифровізація професійного навчання сприяє не лише забезпеченню доступності освіти, а й підвищенню мотивації здобувачів освіти, розвитку їхньої самостійності та професійної активності.

Використання цифрових технологій, адаптованих методичних матеріалів та інтерактивних форм роботи створює умови для формування конкурентоспроможного кваліфікованого робітника, здатного ефективно діяти в сучасному виробничому середовищі.

Крім того, цифрові технології дозволяють формувати у здобувачів освіти навички цифрової грамотності, інформаційної культури та готовності до професійної діяльності в умовах сучасного цифровізованого виробництва.

Отже, цифровізація інклюзивного професійного навчання в умовах дистанційної освіти є важливою складовою модернізації системи професійної (професійно-технічної) освіти. Поєднання цифрових технологій, візуально орієнтованих методів навчання та інклюзивного підходу забезпечує доступність, якість і практичну спрямованість освітнього процесу, сприяючи професійному становленню та соціалізації здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Подальший розвиток цифровізації інклюзивної професійної освіти потребує вдосконалення методичного забезпечення, підвищення цифрової компетентності педагогічних працівників та створення сучасного доступного освітнього середовища, орієнтованого на потреби кожного здобувача освіти.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.

URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19?utm_source=chatgpt.com#Text (дата звернення: 25.05.2026).

2. Закон України «Про професійну освіту» : Закон України від 21.08.2025 № 4574-IX.

URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20?utm_source=chatgpt.com#Text (дата звернення: 25.05.2026).

3. Концепція розвитку цифрових компетентностей : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80?utm_source=chatgpt.com#Text (дата звернення: 26.05.2026).

4. Організація дистанційного навчання в школі : методичні рекомендації / МОН України.

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf> (дата звернення: 26.05.2026).

5. Інклюзивне навчання: інформаційний ресурс МОН України.

URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення: 26.05.2026).

6. Биков В. Ю. Цифрова трансформація освіти і науки.

URL: <https://lib.iitta.gov.ua/722438/> (дата звернення: 24.05.2026).

7. Морзе Н. В., Буйницька О. П. Цифрова компетентність педагога.

URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32041/> (дата звернення: 25.05.2026).

8. Освіта осіб з особливими потребами: виклики сьогодення.

URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730672/> (дата звернення: 23.05.2026).

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ПРАКТИКИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНИХ КОНКУРСІВ (З ДОСВІДУ РОБОТИ НМЦ ПТО У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ)

*Пустовгарова О.В., методист кабінету загальноосвітньої підготовки НМЦ ПТО у
Донецькій області*

ВСТУП ТА АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ.

Сучасний етап розвитку професійної освіти України проходить в умовах стрімкої цифровізації та масштабних безпекових викликів. Особливо гостро ці проблеми відчуються в Донецькій області, де заклади

професійної (професійно-технічної) освіти змушені функціонувати в умовах релокації, дистанційного або змішаного навчання та постійної територіальної роз'єднаності учасників освітнього процесу. За таких обставин ключовим завданням методичної служби стає не просто технічний супровід онлайн-навчання, а створення єдиного, безпечного та, головне, мотиваційного цифрового освітнього середовища, яке здатне об'єднати здобувачів освіти та педагогів, підтримати їхній психоемоційний стан і забезпечити високу якість підготовки кваліфікованих робітників.

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КОНКУРСІВ

Проведення інтегрованих конкурсів у цифровому форматі для професійної освіти Донеччини має стратегічне значення з кількох причин:

- **Збереження регіональної ідентичності та консолідація.** Розпорошені по різних куточках України та за кордоном учні та педагоги відчують гостру потребу в приналежності до своєї спільноти. Спільні інтерактивні заходи є дієвим інструментом єднання, комунікації та соціалізації.
- **Компенсація освітніх втрат через гейміфікацію.** Умови хронічного стресу знижують рівень концентрації уваги у здобувачів освіти. Використання інтерактивних тестів, квізів та змагальних елементів дозволяє в ненав'язливій ігровій формі актуалізувати, систематизувати та закріпити знання.
- **Розвиток ключових і професійних компетентностей.** Інтегрований підхід (наприклад, оцінювання математичних чи природничих розрахунків через призму майбутньої професії зварника, кухаря, будівельника, автослюсаря чи перукаря) демонструє студентам прикладний характер науки, руйнуючи ментальний бар'єр «непотрібності» загальноосвітньої теорії.
- **Інформаційна безпека та медіаграмотність.** Під час організації та проведення масових онлайн-заходів особлива увага приділяється

формуванню культури поведінки в мережі, критичному мисленню та захисту персональних даних учасників.

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ТА ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ

Одним із пріоритетних напрямів роботи Навчально-методичного центру ПТО у Донецькій області є проведення заходів змагального характеру: предметних олімпіад, конкурсів для учнів і педагогічних працівників. На жаль, через ведення активних бойових дій на території Донецького регіону проведення таких заходів в очному (офлайн) режимі наразі є неможливим. Інноваційним рішенням для подолання цього бар'єра стало впровадження інтегрованих інтелектуальних конкурсів із використанням сучасних цифрових платформ.

Після ретельного вивчення та апробації різних цифрових інструментів для автоматичного оцінювання та гейміфікації методичною службою було обрано вебплатформу **Classtime**. Вона дозволяє оперативно створювати інтерактивні завдання, інтегрувати мультимедійний контент (відео, зображення, формули) та забезпечує роботу з будь-яких пристроїв — смартфонів, планшетів чи комп'ютерів, що є критично важливим для дистанційного навчання.

Для проведення саме *інтегрованих* конкурсів Classtime є максимально ефективною, оскільки дозволяє поєднувати блоки завдань із різних предметів в одному цифровому просторі. Протягом останнього періоду НМЦ ПТО у Донецькій області було успішно реалізовано низку масштабних інтегрованих онлайн-конкурсів за такими напрямками:

1. *Інтеграція з професійною підготовкою:* «Кулінарна хімія», «Геометрія краси», «Пізнай світ: математика, кулінарія, історія».

2. *Інтеграція загальноосвітньої підготовки та виховної роботи:* «Україна в цифрах», «Моя фінансова грамотність», «Математика фінансових рішень», «Безпечний Інтернет», «Пі-знання».

Використання аналітики Classtime в режимі реального часу, механізмів миттєвої перевірки та командних ігор дозволило залучати велику кількість

учасників одночасно, підвищуючи їхню внутрішню мотивацію до навчання та майбутньої професійної діяльності.

ВИСНОВКИ. Досвід НМЦ ПТО у Донецькій області доводить, що інтегровані цифрові конкурси є потужним трансформаційним інструментом методичної роботи. Вони перетворюють традиційне, часом рутинне оцінювання знань у динамічне, безпечне та розвивальне середовище. Упровадження таких практик забезпечує синергію між професійною майстерністю та володінням інноваційними технологіями, нівелює безпекові обмеження і забезпечує неперервний розвиток майбутніх кваліфікованих робітників, що є базовою умовою для подальшої відбудови нашого регіону та України.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки в Україні. *Вісник НАПН України*. 2019. № 1. С. 1–4.
2. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Екстрене дистанційне навчання в Україні : монографія. Харків : Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 408 с.
3. Професійна освіта в умовах цифровізації: теорія і практика : зб. наук. пр. / за ред. Л. М. Petrenko. Біла Церква : БІНПО, 2023. 180 с

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Рашко Л.В., майстер виробничого навчання, ДПТНЗ «Дніпровський регіональний центр професійно-технічної освіти»

У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та глобалізації інформаційного простору проблема формування медіа грамотності та критичного мислення набуває особливої актуальності. Щодня

людина отримує значний обсяг інформації через телебачення, соціальні мережі, інтернет-ресурси та інші засоби масової комунікації. Поряд із достовірною інформацією активно поширюються фейки, маніпуляції, пропаганда та дезінформація, що негативно впливають на свідомість суспільства та формують викривлене сприйняття реальності. У зв'язку з цим одним із пріоритетних завдань сучасної освіти є розвиток медіа грамотності та критичного мислення здобувачів освіти [1].

Медіа грамотність є важливою складовою інформаційної культури особистості. Вона охоплює сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для роботи з інформацією, аналізу медіа текстів, перевірки достовірності джерел та створення власного інформаційного контенту [2]. Медіа грамотна людина здатна критично оцінювати повідомлення, визначати їхню мету, розрізняти факти й судження, виявляти ознаки маніпуляції та відповідально користуватися цифровими ресурсами.

Невід'ємною складовою медіа грамотності є критичне мислення. Воно передбачає здатність аналізувати інформацію, оцінювати аргументи, робити логічні висновки та приймати обґрунтовані рішення. Людина з розвиненим критичним мисленням не сприймає інформацію пасивно, а прагне перевіряти факти, порівнювати різні джерела та формувати власну позицію [3]. Критичне мислення допомагає протистояти маніпулятивним впливам, пропаганді та дезінформації, що є особливо важливим в умовах інформаційної війни.

Особливого значення проблема медіа грамотності набуває в освітньому середовищі. Сучасна освіта має не лише забезпечувати здобуття професійних знань, а й формувати вміння працювати з інформацією, аналізувати її та використовувати цифрові технології в професійній діяльності. У «Дніпровському регіональному центрі професійно-технічної освіти» формування медіа грамотності та критичного мислення є важливим напрямом освітньої роботи. Заклад професійної освіти спрямовує діяльність на розвиток інформаційної культури студентів, формування навичок

безпечного користування інтернетом та відповідального ставлення до інформаційного контенту.

Для студентської молоді медіа грамотність є необхідною умовою успішного навчання та соціалізації. Значна частина молоді отримує інформацію через соціальні мережі, інтернет - платформи та месенджери. Часто така інформація має емоційний або маніпулятивний характер, тому важливо навчити студентів аналізувати джерела інформації, перевіряти факти та виявляти фейки [4]. Медіа грамотність сприяє формуванню відповідального ставлення до створення та поширення інформації, розвитку цифрової культури та дотриманню етичних норм у мережі.

Для педагогів медіаграмотність є професійною необхідністю. Сучасний викладач повинен володіти цифровими технологіями, уміти використовувати електронні освітні ресурси та інтерактивні методи навчання. Важливим завданням педагога є формування у студентів навичок критичного мислення, умінь аналізувати інформацію та робити самостійні висновки. Педагог має бути прикладом відповідального користування медіа та сприяти створенню безпечного інформаційного освітнього середовища.

Ефективне формування медіа грамотності та критичного мислення потребує використання сучасних освітніх технологій і методів навчання. Одним із результативних методів є аналіз медіатекстів, під час якого студенти досліджують новини, рекламні повідомлення, відеоматеріали та публікації в соціальних мережах, визначають їхню мету та способи впливу на аудиторію. Важливе значення мають дискусії та дебати, які розвивають умінь аргументувати власну позицію, аналізувати різні точки зору та поважати думку інших [5].

Ефективною є також проектна діяльність, у процесі якої студенти навчаються самостійно шукати інформацію, аналізувати джерела та презентувати результати своєї роботи. Доцільним є проведення тренінгів та інтерактивних вправ із виявлення фейків і маніпуляцій, а також занять із безпечного користування інтернетом. Використання онлайн-платформ,

мультимедійних ресурсів та цифрових технологій сприяє підвищенню зацікавленості студентів та ефективності навчального процесу.

Важливу роль у розвитку медіа грамотності відіграє співпраця закладу освіти та сім'ї. Батьки повинні цікавитися інформаційним середовищем дітей, обговорювати з ними новини, пояснювати небезпеку фейкової інформації та формувати культуру безпечного користування медіа. Спільна діяльність педагогів і батьків сприяє розвитку інформаційної культури та відповідального ставлення молоді до інформації.

Однією з головних проблем сучасного інформаційного суспільства є надмірний потік інформації та активне поширення дезінформації через соціальні мережі. Маніпулятивні технології використовуються для впливу на громадську думку, формування стереотипів і викривлення фактів. У зв'язку з цим особливого значення набуває формування навичок інформаційної безпеки та критичного сприйняття інформації.

Таким чином, медіа грамотність і критичне мислення є важливими складовими сучасної освіти та необхідними компетентностями кожної людини. Вони допомагають орієнтуватися в інформаційному просторі, аналізувати інформацію, протидіяти маніпуляціям та приймати обґрунтовані рішення. Формування медіа грамотності у «Дніпровському регіональному центрі професійно-технічної освіти» сприяє підготовці компетентних, свідомих і конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно працювати в сучасному інформаційному середовищі.

Список використаних джерел

1. Концепція впровадження медіа освіти в Україні / НАПН України. Київ, 2016.
2. Іванов В. Ф., Волошенюк О. В. Медіа освіта та медіа грамотність : підручник. – Київ : Центр вільної преси, 2012.
3. Пометун О. І. Критичне мислення як педагогічний феномен // Український педагогічний журнал. – 2018. – № 2.

4. Морзе Н. В., Барна О. В. Інформаційна культура та медіа грамотність у сучасній освіті. – Київ, 2020.

5. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих. – Київ : ЕКМО, 2011.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сергієнко О.С. , методист КЗП(ПТ)О

«Київський професійний коледж технологій та дизайну»

Медіаосвіта є частиною інформаційної безпеки країни та виконує значну роль у формуванні української ідентичності, вихованні патріотизму молоді, тому вагомим є підготовка інформаційно та медіа грамотного педагогічного працівника, який спроможний критично мислити, здійснювати професійну діяльність із застосуванням медіа технологій та передавати свої знання молодому поколінню.

Бути медіаграмотним не означає лише отримувати сертифікати, навчатись та проходити курси. Медіаграмотність – це риса стилю життя, практичний навик. Стати медіаграмотним означає бути здатним оптимально використовувати, зберігати та ділитися відповідною інформацією з іншими. Бути медіаграмотним - бути спроможним знайти те, що шукаємо, визначити, наскільки надійною є ця інформація, вибрати те, що потрібно.

Медіаграмотність – це новітня навичка, яка покликана для того, щоб навчитися розпізнавати маніпуляції та пропаганди.

З наукової точки зору медіаграмотність – це набір компетентностей, що необхідні для активної участі в житті медіа суспільства.

Педагог, який володіє медіаграмотністю:

- має можливість заохочувати та розвивати у здобувачів освіти проблемне мислення, пов'язане із медіа;

- розвивати здібності використовувати численні медіаджерела для вирішення навчальних завдань;
- спонукати здобувачів освіти до самостійного пошуку медіаінформації;
- набувати власного медійного досвіду.

Сьогоднішнє бурхливе життя кожного з нас можна зобразити як нестримну, потужну лавину, яка щодня накриває інформаційним потоком. Світ не стоїть на місці (не встигли опанувати 3D, як вже в кінотеатрах 5D, щойно був зв'язок 5G – вже 7G), а отже і сам медіапростір, на жаль, має на меті не лише поінформовання, а часто перетворюється на інформаційна війну – небезпечну та підступну, оскільки саме в Інтернеті, у мобільних додатках, у медіаресурсах, у соцмережах, у спільнотах ми часто навіть не знаємо, з ким насправді спілкуємося по ту сторону екрану, хто заходить на нашу сторінку, хто ховається за аватаркою чи заблокованим профілем.

Тому на кожного педагога покладається нині подвійна місія:

- самому йти в ногу з часом і бути в курсі усіх новинок, публікацій, статей, мультимедійних ресурсів зі свого предмету (як знаних фахівців, так і блогерів, які задовольняють свої фінансові інтереси на відверто провокативних, епатажних заголовках);
- подавати особистий приклад зваженої, спокійної, розсудливої, беземоційної, витриманої позиції громадянина, який уміє аналізувати, співставляти, перевіряти, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, критично мислити.

Сьогодні ми змушені бути готовими не лише до впливу через розкручування блогу, сайту, каналу, шахрайство, а й до відвертих маніпуляцій, нав'язування готової думки, впливу на колективну свідомість.

Мета сучасних викладачів (особливо загальноосвітньої підготовки, які у професійно-технічних закладах стикаються з питанням низького рівня знань здобувачів освіти та, відповідно, слабкої мотивації) – розвивати критичне мислення та допомагати компетентно споживати будь-який продукт сучасних масмедіа.

Практичне застосування медіаосвітніх технологій та навичок у роботі викладачів загальноосвітньої підготовки

Ось деякі приклади маніпулювання нашою колективною свідомістю, які розглядаються на уроках загальноосвітньої підготовки.

1. Аналіз викладачем-філологом поезії «Коли закінчиться війна...», яка дуже поширена у соцмережах та приписується Ліні Костенко

Коли закінчиться війна,

Я розцілюю всі ікони.

Присяду в хаті край вікна

І буду чуть церковні дзвони...

Насправді автор – не Ліна Костенко, а сучасна поетеса з Житомирщини Галина Потопляк.

2. Розбір ситуації з відомою поезією, яка мало кого в суспільстві залишила байдужим та розійшлася тисячами перепостів в соцмережах з приписуванням авторства Т. Г. Шевченку:

«Отак подивишся

здаля, на москаля-

І ніби справді він людина,

Іде собі, мов сиротина,

Очима - блим, губами - плям,

І десь трапляється хвилина,

Його буває майже жаль,

А ближче підійдеш – скотина...»

Насправді автор – київський журналіст Ян Таксюр, який у преамбулі до вірша російською мовою стверджує, що *“написав його, бажаючи посміятися над вузькістю та божевіллям національної ненависті та національного чванства українців”*, а *“віршик сприйняли за «чисту монету»*” ті, з кого він *“сміявся і про кого, як про явище, попереджав”*.

Розвінчування фейку «Комісія з питань естетики Міжнародного фінансового банку двічі визнавала гривню найкрасивішою валютою у світі й

найстійкішою до зносу». Перевіривши разом із викладачем історії наявність існування Міжнародного фінансового банку та комісії з естетики, здобувачі освіти виявляють, що їх не існує і прийдуть до висновку, що це фейк.

Сюди ж відноситься і цікаве питання здобувачам освіти на розвиток критичного мислення «Чи можливе зображення на купюрі в тисячу гривень Т. Шевченка поряд з Лесею Українкою, адже саме таким креативним тандемом у сучасному виконанні (можливо, дизайнерами, можливо штучним інтелектом) переповнений простір Інтернету (де Тарас Григорович зображений з Лесею та вилами) ?» Знову ж ні, бо Тарас Шевченко помирає у 1861, а Леся Українка народжена 1871 року. Але загалом, як символ непримиренності з ворогом, як демонстрація ідейних переконань наших геніальних представників літератури та культури, таке зображення цілком нині доречне.

Дуже важлива тема для обговорення на уроках хімії є тема «Харчові добавки та їх вплив на організм людини». Індекс Е у поєднанні з тризначним номером є синонімом складної назви конкретної сполуки, що є харчовою добавкою. Індекс Е спеціалісти асоціюють зі словом Європа і зі словами essbar, edible, що у перекладі на англійську та німецьку мови означає «їстівний». Багато хто вважає, що харчові добавки – це хімія, і тому вони є шкідливими, але Е-добавки застосовуються для забезпечення відповідності санітарно-гігієнічним нормам у харчовій промисловості, затверджені відповідними інстанціями. Хоча частина добавок і є шкідливою (нітрит натрію для ковбас), але в практичному застосуванні вони не є забороненими, оскільки це найменше зло, що дає можливість забезпечити товарний вигляд продукту і, відповідно, об'єм продаж. Всі інші добавки вважаються безпечними (лимонна кислота, молочна кислота, сахароза та ін.). Обов'язково треба зі здобувачами освіти показати застосування цих знань на практиці, проаналізувавши написи на чіпсах, газованій воді тощо. В кінці уроку можна скласти правила користування хімічними домішками або попросити здобувачів освіти висловити свою думку з цієї теми.

Медіавправи легко інтегруються і в уроки української літератури, наближаючи та осучаснюючи їх до потреб часу.

Так, наприклад, на етапі емоційного налаштування під час вивчення творчості Миколи Хвильового («Я (Романтика)») використовується вправа «Кольорові асоціації», адже новела має виразну символіку кольорів: чорний трибунал, червоний терор тощо.

Групу розділяємо на чотири підгрупи, де кожна підгрупа працює зі своєю ілюстрацією: червона калина, червона помада, червона кров, червона фігура. Завдання спільне для всіх: написати свої асоціації до слова «червоний», опираючись на ілюстрацію. Зазначено, що колір можна обирати відповідно до тематики тексту. Цілком передбачувано калина асоціюватиметься з дівчиною-українкою, помада – із сексуальністю, вродою, кров – зі смертю, болем, а от червона фігура викликатиме непередбачувані асоціації, мотивовані життєвим досвідом.

У процесі обговорення здобувачі освіти розуміють, що будь-який факт, суб'єкт, об'єкт можна поставити в різні умови, що впливатимуть на його оцінку – від цілком позитивної до категорично негативної.

Маніпуляції використовують для керування свідомістю інших задля отримання бажаних цілей. Маніпулятивні впливи можуть бути як прихованими, так і прямими. Під час проведення Шевченківських днів використовуються завдання на пошук маніпулятивної складової. Здобувачам освіти пропонуються уривки з віршів Т. Г. Шевченка із сенсаційними заголовками, тож слід з'ясувати контекст цих висловів і спростувати або довести істинність цих тверджень, використовуючи факти, а не судження. Здобувачі освіти, виконавши дане завдання, мають усвідомити, що не можна довіряти заголовкам, особливо з неофіційних каналів, адже основною метою їхніх власників є привабити читачів сенсаціями, що не завжди відповідають дійсності.

Отже, медіаграмотність допомагає нам:

- відкривати великі можливості для розвитку здобувача освіти, його інтелектуального і творчого потенціалу, здібностей, самостійного мислення;
- стимулювати легке, невимушене засвоєння навчального матеріалу;
- розвивати пізнавальну самостійність здобувачів освіти;
- розвивати уміння розуміти прихований зміст повідомлень, критичне мислення, протистояти маніпулюванню.

Медіаграмотність – це необхідне вміння для сучасної особистості. Сучасна освіта неможлива без використання засобів інформаційних технологій та масової комунікації.

Список використаних джерел:

1. Антонченко М. О. Медіаосвіта в професійній підготовці вчителя/упор. М. О. Антонченко- Суми: НВВ КЗ СОППО, 2017. – 84с.
2. Бакка Т. Медіаграмотність та критичне мислення в школі: посібник для вчителя/Бакка Т., Голощапова В., Дегтярьова Г., Євтушенко Р., Іванова І., Крамаровська С., Мелещенко Т./За редакцією Волощенко О., Дегтярьової Г., Іванова В. – К. : ЦВП,АУП, 1017-197с.
3. Критичне мислення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ychyteL/info/krytychne-myslennya>.
4. Череповська Н.І. Візуальна медіакультура: розвиток критичного мислення та творчого сприймання. Методичні рекомендації до медіаосвітнього курсу «Медіакультура» для старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: МІЛЕНІУМ, 2014. – 116 с.
5. Інтернетресурси

Додаток 1

Тренінг з медіаграмотності для педагогів та здобувачів освіти

■ *Вправа-розминка «Новина з телефону»*

Мета: стимуляція активності, згуртування.

Час: 3-5 хв.

Матеріали: заздалегідь створена таблиця з різними темами.

Інструкція. *«Впевнена, що в життя кожної людини увійшла звичка щоранку переглядати якусь інформацію. Можливо, новини, або прогноз погоди, або щось інше. Будь ласка, пригадайте, що ви сьогодні переглядали, яка інформація була для вас важливою. Ми підготували такі теми, що зазначені на дошці і зараз спробуємо підрахувати, яка саме інформація є для нашої групи актуальною. (учасники називають теми, їх визначають на дошці. Вкінці відбувається підрахунок голосів) В залежності від наших вподобань, інтересів, потреб кожна людина відшуковує цікаву їй інформацію. Зрозуміло, що суспільні події вносять свої корективи і ми не можемо залишатися осторонь. Таким чином формується так звана «інформаційна бульбашка», що відображає зону інтересів конкретної людини і є також можливістю виникнення у неї хибної думки, адже складається ілюзія, що кожен член суспільства думає аналогічно».*

Процедура проведення: учасники називають новини, які переглядати зранку. Ведучій зазначає їх у відповідних клітинках заздалегідь створеної таблиці. Далі відбувається підрахунок найактуальніших для учасників тем.

Додаток 2

■ Вправа «Інструкція».

Мета: показати, які фактори можуть впливати на те, що ми неуважно сприймаємо контент, і як нами можна зманіпулювати.

Час: 5 хв.

Матеріали: заздалегідь створені інструкції до вправи.

Інструкція. *Досить часто в нашому житті нам доводиться дотримуватися певних правил та інструкцій, слідувати чіткому алгоритму виконання. Даваймо спробуємо наскільки уважно та чітко ми можемо виконувати завдання, які перед нами можуть виникнути. (учасники виконують завдання). Наприкінці виконання тренер говорить: «Дана вправа*

показала, що будь-який текст треба ретельно дочитувати до кінця, не обмежуючись заголовком. Крім того, ми менш критично сприймаємо контент, коли діємо під тиском часу, коли нас «підганяють», коли є змагальність (наприклад, бути першими у поширенні сенсаційної інформації).».

Питання для обговорення:

- Як ви вважаєте з яким видом впливу на особистість ви зіткнулися?
- Що показала вам дана вправа?
- Які висновки можна зробити?

Процедура проведення: учасники за три хвилини мають виконати завдання з розданих інструкцій.

Додаток 3

■ **Інформаційне повідомлення «Факти чи судження» (2 хв.)**

Дуже часто нам доводиться оперувати поняттями «факт», «судження», «фейки». Ці слова є для нас звичними та загальноживаними. Давайте більш детально розглянемо у чому ж їх різниця?

Факт – це однозначна інформація, яку можна перевірити й довести або спростувати. Факт нам дає можливість самостійно робити висновки.

Судження – суб'єктивна інформація, чийсь емоції та припущення. Судження – це коли висновки вже зробили за нас і намагаються переконати у їхній правильності.

■ **Інформаційне повідомлення «Маніпуляції в медіа, як їх розпізнати?» (3 хв.)**

Фейк – повідомлення, що повністю вигадане.

Маніпуляція – повідомлення, у якому факт пояснюється так, щоб ввести в оману.

Дезінформація – повідомлення, у якому поєднаний факт, напівправа або неправда.

Пропаганда – повідомлення, які направлені на зміну поведінки людей.

Прихована реклама повідомляє, що певна фірма і лише вона вирішить вашу проблему.

Клікбейт – це сенсаційний заголовок, який часто не відповідає тексту.

Цензура забороняє повідомляти певні факти.

Додаток 4

■ **Вправа «Картки».**

Мета: засвоїти на практиці різницю між фактами та судженнями, поняттям суб'єктивної авторської позиції та можливостями маніпулювання цими поняттями.

Час: 5 хв.

Матеріали: роздатковий матеріал з прикладами фактів та суджень.

Інструкція: *«Давайте на практиці спробуємо відділити факти від суджень. Вам будуть роздані картки з фактами та судженнями, необхідно за три хвилини визначити до якого виду інформації належить твердження».* (учасники виконують завдання). Наприкінці виконання тренер говорить: *«Часто наше сприйняття інформації впливає суб'єктивна авторська позиція, адже створюється сприятлива можливість для маніпуляції.»*

Питання для обговорення:

- Чи важко вам було відокремити факти від суджень?
- Які твердження викликали сумніви?

Процедура проведення: учасникам пропонується за три хвилини відокремити факти від суджень.

Додаток 5

■ **Вправа «Знайди відповідність».**

Мета: навчитися відрізняти різні види маніпуляцій.

Час: 5 хв.

Матеріали: роздатковий матеріал з номерами ілюстрацій.

Інструкція: *«Пропоную наступне завдання: вам буде необхідно знайти різні види маніпуляцій та співставити їх із запропонованими ілюстраціями.»*

Варіанти маніпуляцій перед вами на слайді. Маніпуляцій буває дуже багато і в нашому перенасиченому інформаційному середовищі, коли новина живе приблизно 3 дні. Важливо вирізняти їх з інформаційного потоку».

Питання для обговорення:

- Які види маніпуляцій були для вас неочевидними?
- Що вдалося визначити одразу?
- Як можна пояснити ті складнощі, що виникали в ході виконання завдання?

Процедура проведення: Учасникам пропонується визначити вид маніпуляції та визначити ілюстрацію, яка його демонструє.

Додаток 6

■ **Вправа «Соцмережі».**

Мета: розширити інструментарій для роботи з групами, отримання зворотного зв'язку. Урізноманітнити вправи на підведення підсумків.

Час: 5 хв.

Матеріали: роздатковий матеріал хмара слів.

Інструкція: *«Ми всі є користувачами різноманітних соцмереж. Потоки інформації, які ми поглинаємо з них – різноманітні. Для того, щоб забезпечити себе і свої особисті дані потрібно знати основні правила. Вашій увазі пропонується хмара слів з правил поведінки в інтернеті та соцмережах. Потрібно за 30 секунд запам'ятати якомога більше правил та відтворити їх на аркуші».* (учасники виконують завдання). Наприкінці виконання тренер говорить: *«Підраховуємо кількість правил, скільки з них вам вдалося відтворити?»*

Питання для обговорення:

- Які правила є найбільш важливими?
- Можливо хтось хоче доповнити список?

Процедура проведення: учасникам необхідно за короткий проміжок часу запам'ятати якомога більше правил поведінки в інтернеті.

ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА STEAM-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

*Столяренко Ок. В., к. пед. н., доцент, доцент кафедри іноземних мов
Вінницький національний технічний університет*

*Столяренко Ол. В., д. пед. н., професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*

Трансформація сучасної професійної освіти вимагає переходу від репродуктивного засвоєння знань до формування здатності розв'язувати комплексні проблеми (complex problem solving). STEAM-освіта (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) виступає ефективним інструментом такої трансформації, проте її практична реалізація часто стикається з відсутністю єдиної концептуальної рамки, яка б об'єднувала природничо-наукові та гуманітарно-мистецькі компоненти. Дизайн-мислення як людиноцентрований підхід до інновацій [5] може стати саме тією сполучною ланкою, що забезпечує цілісність STEAM-проектів.

Проблематику STEAM-навчання та дизайн-мислення досліджували як закордонні, так і вітчизняні науковці. Теоретичні основи дизайн-мислення закладені Г. Саймоном [4], Т. Брауном [2] та Д. Келлі [8]. Питання впровадження STEAM-технологій в освіту висвітлено у працях Н. Морзе [3], О. Барна [1] та ін. Проте аспект використання дизайн-мислення саме як координаційної основи STEAM-дидактики у закладах професійної освіти потребує глибшої деталізації.

Актуальність зумовлена необхідністю підготовки фахівців, здатних до гнучкого мислення в умовах необоротної цифровізації та інтелектуалізації праці. Дизайн-мислення дозволяє перетворити STEAM з набору розрізнених дисциплін на цілісну екосистему пошуку нестандартних рішень, що відповідає запитам сучасного ринку праці та стандартам європейського освітнього простору.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розкриття механізмів

інтеграції методології дизайн-мислення в освітній процес закладів професійної освіти як концептуальної основи STEAM-навчання.

Дизайн-мислення в контексті STEAM-освіти розглядається не лише як метод створення продуктів, а як цілісна когнітивна стратегія, що трансформує STEAM-освіту з простого поєднання дисциплін у гнучку методологію вирішення реальних суспільних викликів. Вона включає п'ять класичних етапів: емпатію, фокусування, генерацію ідей, прототипування та тестування [2, с. 42].

На початкових етапах емпатії та фокусування студенти закладів професійної освіти переходять від абстрактного вивчення теоретичного матеріалу до глибокого аналізу потреб конкретного користувача або соціальної групи. Цей процес вимагає залучення навичок гуманітарного спектру, що дозволяє майбутнім фахівцям ідентифікувати приховані суперечності в технологічних чи екологічних системах, які неможливо виявити лише за допомогою математичних розрахунків. Завдяки зануренню в контекст проблеми студенти формують чітке проблемне запитання, яке стає фундаментом для подальшої міждисциплінарної взаємодії в межах Science та Mathematics. Такий підхід забезпечує високу мотивацію, адже навчання набуває конкретного ціннісного змісту та практичного спрямування. Використання методів спостереження та інтерв'ювання на цьому етапі сприяє розвитку емоційного інтелекту, що є невід'ємною частиною сучасної професійної компетентності. Студенти вчаться не просто виконувати навчальне завдання, а шукати відповідь на реальний запит, що радикально змінює роль викладача з транслятора знань на фасилітатора дослідницького пошуку. У підсумку, чітке фокусування на проблемі дозволяє уникнути розпорошення ресурсів і концентрує зусилля академічної групи на найбільш значущих аспектах STEAM-проєкту.

Перехід до етапу генерації ідей ознаменовується активним залученням креативного компоненту Arts, який виступає каталізатором для наукових та математичних інструментів пошуку рішень. У цьому контексті мистецький

підхід не обмежується естетикою, а стає способом візуалізації складних системних зв'язків та стимулювання дивергентного мислення. Студенти використовують методики мозкового штурму та ментальних карт для синтезу знань із фізики, біології чи інженерії, що дозволяє знайти нестандартні точки перетину різних галузей. Математичний апарат на цьому етапі застосовується для попередньої оцінки життєздатності ідей та моделювання можливих сценаріїв їх реалізації. Важливим аспектом є відмова від передчасної критики, що створює безпечне інтелектуальне середовище для висунення навіть найбільш радикальних концепцій. Саме через вільний пошук ідей у межах STEAM-підходу формується здатність до інноваційного прогнозування, що є критично важливим для фахівців високотехнологічних галузей. Інтеграція візуальних образів та графічних схем допомагає студентам краще структурувати хаотичний потік інформації та виділити найбільш перспективні вектори розвитку проєкту. Таким чином, синергія наукової суворості та мистецької свободи дозволяє вийти за межі традиційних освітніх парадигм і створити умови для народження справді унікальних інтелектуальних продуктів.

Завершальна стадія, що включає прототипування та тестування, стає простором для безпосередньої реалізації інженерних та технологічних рішень у матеріальному чи цифровому вигляді. Студенти переходять до створення фізичних моделей або віртуальних симуляцій, що дозволяє наочно побачити результати своєї попередньої аналітичної та креативної роботи. Використання сучасного обладнання, такого як 3D-принтери, лазерні верстати або платформи для розробки доповненої реальності, забезпечує високий рівень технологічної грамотності майбутніх випускників. На цьому етапі ключове значення має ітеративність, адже перший створений прототип майже ніколи не є ідеальним і потребує багаторазового вдосконалення на основі отриманих даних. Тестування в умовах, максимально наближених до реальних, дає можливість отримати зворотний зв'язок та провести необхідні математичні корекції в конструкції чи алгоритмі. Такий процес легітимізує

поняття помилки як невід'ємного елемента наукового поступу, знімаючи у студентів страх перед невдачею та стимулюючи наполегливість. Усвідомлення того, що кожен невдалий експеримент наближає до правильного рішення, формує професійну стійкість та адаптивність до мінливих умов праці. Взаємодія з прототипом дозволяє студентам глибше зрозуміти фізичні та технічні обмеження матеріалів, що перетворює абстрактні формули на реальний інженерний досвід. Зрештою, презентація готового продукту, що пройшов цикл тестування, стає логічним завершенням STEAM-циклу, підтверджуючи ефективність дизайн-мислення як методологічної основи навчання [7, с. 112].

Особливістю дизайн-мислення в контексті STEAM-освіти є легітимізація помилки. Ітеративність дизайн-мислення вчить студентів сприймати невдалий прототип як необхідний етап збору даних, що є критично важливим для наукового пошуку (Science) та інженерного проектування (Engineering). Дослідження показують, що студенти, які застосовували дизайн-мислення в STEAM-проектах, демонструють на 30% вищий рівень залученості та кращі результати у розв'язанні неструктурованих завдань [8, с. 88].

Отже, дизайн-мислення забезпечує STEAM-навчання необхідну методологічну гнучкість та орієнтацію на кінцевого користувача. Воно дозволяє інтегрувати мистецький компонент (Arts) не як декоративний елемент, а як повноцінний інструмент візуалізації та кристалізації ідей. Впровадження цієї синергії у закладах професійної освіти сприяє формуванню професійної стійкості та інноваційного потенціалу майбутніх випускників.

Список використаних джерел

1. Барна О. В. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2017. № 2. С. 13–18.

2. Браун Т. Дизайн-мислення: від розробки нових продуктів до дизайну бізнес-моделей / пер. з англ. К. Закидальська. Київ : Наш формат, 2018. 224 с.

3. Морзе Н. В., Гладдун М. А. Формування STEM-компетентностей у процесі використання інноваційних освітніх технологій. Відкрите освітнє середовище сучасного університету. 2019. Вип. 6. С. 45–56.

4. Саймон Г. А. Науки про штучне / пер. з англ. В. Кузнецова. Київ : АртЕк, 1999. 210 с.

5. Столяренко Ок. В., Столяренко Ол. В., Магас Л. М. Досвід впровадження цифрових технологій у контексті інноваційних дидактичних практик вищої школи. Scientific Space: Current Issues, Achievements, and Innovations: scientific multidisciplinary monograph / Ed. Olena Arsha, Maksym Kaistro. International Center for Science and Social Transformation. New York, USA: Staten House, 2026. 288 p. P. 235–240.

6. Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В. Використання цифрових технологій в освіті та впровадження зарубіжного досвіду у підготовці фахівців. Цифровізація як інструмент забезпечення якості надання освітніх послуг з урахуванням європейського досвіду: колективна монографія/ за ред. А. В. Череп, І. М. Дашко, Ю. О. Огренич,, О. Г. Череп. Запоріжжя: видавець ФОП Мокшанов В. В. 2024. 300 с. С. 7–27. ISBN 978-617-8064-50-1. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14258696>

7. Стрітьєвич Т. М. Дизайн-мислення як інструмент розвитку креативності студентів в умовах цифровізації освіти. Інноваційна педагогіка. 2023. № 58(2). С. 110–114.

8. Kelley D., Kelley T. Creative Confidence: Unleashing the Creative Potential Within Us All. New York : Crown Business, 2013. 288 p.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ ТА AI-СЕРВІСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА З ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

*Стебловська А.Л., здобувачка вищої освіти групи ПС-25-14-зМ спеціальність: С4
Психологія освітньо-професійна програма «Психологія» Білоцерківський інститут
неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН
України, заступник директора з виховної роботи ЗП(ПТ)О «Південноукраїнський
професійний коледж»*

Сучасний розвиток освітньої галузі супроводжується активною інтеграцією цифрових технологій у всі напрями діяльності закладів освіти. Особливого значення цей процес набуває для закладів професійної освіти, які покликані забезпечувати не лише високий рівень професійної підготовки здобувачів освіти, а й розвиток їхньої цифрової компетентності, готовності до діяльності в умовах цифрового суспільства та стрімких технологічних змін [1].

Формування сучасного цифрового освітнього середовища є одним із ключових напрямів модернізації професійної освіти. Цифрове освітнє середовище охоплює сукупність інформаційних ресурсів, цифрових платформ, технологій, електронних освітніх ресурсів та інструментів комунікації, які забезпечують ефективну організацію освітнього процесу, виховної діяльності та управлінської роботи [2].

У сучасних умовах діяльність заступника директора з виховної роботи потребує використання нових підходів до організації виховного процесу. Традиційні форми виховної діяльності дедалі більше доповнюються цифровими сервісами, онлайн-комунікацією, інтерактивними платформами та технологіями штучного інтелекту. Це дає можливість оперативно організовувати заходи, підтримувати постійний зв'язок зі здобувачами освіти та їх батьками, здійснювати інформаційний супровід діяльності закладу освіти [3].

Одним із важливих напрямів цифровізації виховної роботи є використання цифрових платформ та онлайн-сервісів. У практичній діяльності ефективно застосовуються Google Forms для проведення анкетувань, моніторингів та опитувань; Canva — для створення презентацій, афіш, інформаційних буклетів та візуального оформлення заходів; Google Meet та Zoom — для проведення онлайн-зустрічей, виховних годин та педагогічних нарад. Соціальні мережі також стали важливим засобом комунікації зі здобувачами освіти та висвітлення діяльності закладу професійної освіти [4].

Важливе місце у формуванні сучасного цифрового освітнього середовища займають технології штучного інтелекту. Використання AI-сервісів у діяльності педагогічних працівників дозволяє значно оптимізувати підготовку навчально-методичних матеріалів, сценаріїв виховних заходів, планів роботи, звітної документації та презентацій. Одним із найбільш доступних та ефективних інструментів є ChatGPT, який допомагає швидко генерувати тексти, створювати ідеї для проведення виховних заходів, підбирати інформаційні матеріали та структурувати документацію [5].

Використання AI-сервісів сприяє підвищенню ефективності професійної діяльності заступника директора з виховної роботи, дозволяє економити час на підготовку документації та забезпечує можливість зосередитися на організації безпосередньої роботи зі здобувачами освіти. Водночас важливим є дотримання принципів академічної доброчесності, критичного оцінювання інформації та відповідального використання цифрових ресурсів [2].

Практичний досвід Закладу професійної (професійно-технічної) освіти «Південноукраїнський професійний коледж» свідчить про ефективність використання цифрових платформ у виховній роботі. Цифрові ресурси активно використовуються під час організації профорієнтаційної діяльності, проведення національно-патріотичних заходів, превентивного виховання, онлайн-опитувань, конкурсів, флешмобів та інформаційного супроводу діяльності закладу освіти. Важливим напрямом є також створення

презентацій та інформаційних матеріалів для педагогічних рад, семінарів та виховних заходів.

Застосування цифрових технологій позитивно впливає на мотивацію здобувачів освіти до участі у виховних заходах, сприяє формуванню цифрової культури, розвитку навичок комунікації та інформаційної грамотності. Сучасні здобувачі освіти активно користуються цифровими ресурсами, тому інтеграція цифрових технологій у виховний процес робить його більш доступним, цікавим та ефективним [4].

Важливим аспектом формування цифрового освітнього середовища є також забезпечення безпечної поведінки в цифровому просторі. Педагогічні працівники мають приділяти увагу питанням інформаційної безпеки, медіаграмотності, захисту персональних даних та формування відповідального ставлення до використання цифрових технологій [1].

Отже, використання цифрових платформ та AI-сервісів у діяльності заступника директора з виховної роботи є важливою складовою модернізації професійної освіти. Цифрові технології сприяють підвищенню ефективності виховної діяльності, удосконаленню комунікації між учасниками освітнього процесу, формуванню цифрової компетентності та створенню сучасного цифрового освітнього середовища закладу професійної освіти. Перспективним напрямом подальшого розвитку є розширення використання технологій штучного інтелекту та інтерактивних цифрових платформ у професійній освіті.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Биков В. Ю. Цифрова трансформація освіти і педагогічної науки. Київ : Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2021. 284 с.
3. Морзе Н. В., Кочарян А. Б. Цифрові технології в освіті: сучасні тенденції та перспективи розвитку. Київ : Університет імені Бориса

Грінченка, 2020. 196 с.

4. Концепція цифрової трансформації освіти і науки України на період до 2026 року.

5. Використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі : методичні рекомендації / за ред. В. Г. К

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ

Титаренко О. П., викладач інформатики Краматорського вищого професійного училища

ВСТУП ТА АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ. Впровадження новітніх технологій в освітній процес є пріоритетним напрямом діяльності для професійного розвитку сучасного педагогічного колективу. Процес навчання педагогічних працівників має безперервний, багаторівневий характер і вимагає постійної актуалізації знань відповідно до стрімкого розвитку технологічного прогресу.

Я, як викладач інформатики, пройшовши у 2006 році навчання за міжнародною програмою «Intel® Навчання для майбутнього», започаткувала серію постійно діючих тренінгів та майстер-класів для інженерно-педагогічних працівників Краматорського вищого професійного училища (КВПУ) та інших закладів професійної освіти нашого регіону. Основним фокусом перших етапів цієї роботи стало вивчення та впровадження методу проєктів. Під час практичних занять педагоги опановували базове програмне забезпечення для створення текстових документів (Word), електронних таблиць (Excel), комп'ютерних публікацій і перших вебсайтів (Publisher), а також мультимедійних презентацій (PowerPoint).

Згідно плану роботи творчої лабораторії «Впровадження інноваційних технологій у навчальний процес» був проведений майстер-клас на тему

«Технології створення електронних підручників і задачників» для педагогічного колективу училища, на якому розглядалось створення матеріалів для занять у програмі Front Page 2003, були проведені заняття на тему «Комп'ютерна підтримка уроків» з опанування навичок роботи в програмах MS Office (Word, Excel, Power Point, Visio — створення професійних схем та діаграм).

Це заклало міцний фундамент для формування базової цифрової грамотності спільноти ПТО Донеччини. Проте педагогічний колектив КВПУ ніколи не стоїть на місці.

ЕТАПИ ЕВОЛЮЦІЇ ЦИФРОВИХ ПРАКТИК ЗАКЛАДУ. Зі зміною освітніх парадигм та появою хмарних технологій трансформувався і зміст наших внутрішніх тренінгів. Світова пандемія, а згодом і початок повномасштабної війни поставили перед нами безпрецедентний виклик — повний перехід на дистанційні та змішані форми організації навчання в умовах релокації закладу.

Процес розвитку цифрової компетентності викладачів КВПУ пройшов кілька ключових етапів:

1. *Інструментальний етап:* формування базових навичок роботи з локальним програмним забезпеченням, створення перших електронних засобів навчального призначення. На цьому етапі мною були розроблені та впроваджені дистанційні курси «Основи роботи текстового редактора Word» та «Обробка даних засобами Excel», які отримали високі нагороди на всеукраїнському конкурсі «Планета IT».
2. *Хмарно-орієнтований етап:* масове освоєння системи Google Workspace для освіти (Google Classroom, Google Диск, Документи, Форми, Google Сайти) та Office 365 (Word, Excel, Forms), перенесення методичних матеріалів у хмару, а також успішне впровадження ведення обліку успішності на платформі e-Schools (електронний журнал).

3. *Інтерактивно-мотиваційний етап (з 2022 року — дотепер)*: акцент на гейміфікацію, використання штучного інтелекту та засобів інтерактивної взаємодії в синхронному режимі.

ПРАКТИЧНІ ФОРМИ РОБОТИ ТА ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ. На базі Краматорського ВПУ розроблено та успішно функціонує внутрішня система підвищення цифрової кваліфікації педагогів, яка базується на принципах «навчання впродовж життя» (lifelong learning) та взаємонавчання (peer learning). Нами регулярно проводяться:

- **Практичні тренінги:** присвячені вивченню спеціалізованих платформ (Classtime, Kahoot, Quizizz) для організації швидкого оцінювання учнів та подолання освітніх втрат в онлайн-режимі.
- **Майстеркласи з візуалізації навчального контенту:** навчання педагогів інструментам створення ментальних карт, блок-схем та інтерактивних плакатів (зокрема Draw.io, Excalidraw, Canva, Padlet, CleverMaths) для спрощення сприйняття складного технічного і математичного матеріалу здобувачами освіти.
- **Семінари-практикуми з кібергігієни:** формування навичок безпечної роботи в інтернеті, захисту персональних даних та протидії фішингу.

Особлива увага на сучасному етапі приділяється інтеграції технологій штучного інтелекту в роботу викладача. Я вчу колег використовувати ШІ-асистентів для оптимізації рутинних завдань, генерації дидактичних матеріалів та індивідуалізації траєкторій навчання учнів (ChatGPT як потужний помічник викладача, Agent.ai, Klingai, Whisk, Chat Qwen, Visme, Napkin.ai для генерації та інтелектуальної обробки контенту, а також Google Vids — новий інструмент для створення якісних відеоматеріалів).

ПАРТНЕРСТВО ТА СПІВПРАЦЯ З НМЦ ПТО У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ. У червні 2024 року за моєю ініціативою, спільно з Навчально-методичним центром ПТО у Донецькій області, було створено регіональну школу е-навчання «Цифрова компетентність педагога». Метою діяльності цієї школи стало системне підвищення ІКТ-компетентності викладачів

області, обмін передовими практиками та створення спільноти взаємодопомоги в умовах дистанційного навчання. Заняття школи проводяться не за суворим розкладом, а за актуальною потребою учасників. Теми занять обираються колегіально на основі попередніх опитувань та моніторингу запитів викладачів. На сьогоднішній день нами успішно проведено вже 11 занять. Тематика охоплює широкий спектр питань: від вивчення базових офісних програм та інтерактивних онлайн-дошок до систем створення тестів і використання інструментів ІІІ. Усі заняття проходять у вигляді практичних тренінгів, де кожен учасник має можливість разом із тренером виконувати завдання в реальному часі та отримувати миттєві консультації.

За весь час були запропоновані для ознайомлення наступні ресурси:

1. Візуалізація, інтерактивність та спільна робота - містить інструменти для створення інтерактивного контенту, ментальних карт та віртуальні дошки:

- Інтерактивні платформи: Genial.ly (контент, ігри), Gynzy (уроки).
- Віртуальні та спеціалізовані дошки: Classroomscreen, CleverMaths, Excalidraw, Microsoft Whiteboard (керування класом); IDroo (математика); Ziteboard (розпізнавання фігур); Draw.Chat (зі зв'язком); Twiddla (спільний перегляд сайтів).
- Діаграми та ментальні карти: Lucid (Lucidspark/Lucidchart), Miro, Popplet, Draw.io.
- Командна робота та дизайн: Figma (FigJam), Lino (Linoit) (стікери), Canvastara (дані).

2. Текстові ІІІ-помічники та генерація ідей - інструменти для ведення діалогу, написання текстів та структурування інформації:

- Gemini (раніше Bard) від Google — інтелектуальний чат-бот для генерації ідей, розгорнутих відповідей на складні запитання та творчих завдань.

- NotebookLM (інформація не з джерел) — ШІ-інструмент для дослідження, що працює на основі ваших документів, створюючи резюме та допомагаючи знаходити зв'язки між матеріалами.
- ChatGPT (есеї, код), Bing Chat (Copilot), Claude.
- Gamma.app — автоматична генерація презентацій та вебсторінок.

3. Генерація та обробка медіаконтенту (ШІ-медіа) - ресурси для створення зображень, відео та роботи з аудіо:

- Відео: Clipchamp, Vids від Google, Klingai.
- Зображення та дизайн: Lexica.art, Microsoft Bing Image Creator, DeepAI; Canva (Magic Studio).
- Аудіо: Vocalremover.org (розділення звуку), TTSTFree.com (текст у голос).
- Універсальні помічники для педагогів: Agent.ai, Whisk, Chat Qwen, Visme, Napkin.ai.

4. Технічні утиліти, тестування та перевірка - інструменти для обробки файлів, контролю знань та детекції ШІ:

- Конвертація та робота з PDF: Online-convert.com, Web Apps by 123apps.
- Оцінювання: Online TestPad (тести, кросворди).
- Детекція ШІ-тексту: ZeroGPT, GPTZero, Winston AI.

ВИСНОВКИ. Багаторічний досвід проведення тренінгової діяльності в Краматорському ВПУ і на рівні регіону доводить, що розвиток цифрової компетентності педагога — це не разовий захід, а безперервний процес формування нової цифрової культури. Завдяки системній роботі, яка розпочалася ще у 2006 році, колектив нашого училища виявився повністю готовим до екстремального переходу на дистанційне навчання та зміг зберегти високу якість освітнього процесу в умовах евакуації. Сучасний викладач ПТО Донеччини сьогодні — це мобільний, цифровий, грамотний фахівець, здатний гнучко адаптувати освітнє середовище під запити сучасних здобувачів освіти та безпекові виклики сьогодення, забезпечуючи належну конкурентоспроможність майбутніх кваліфікованих робітників.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ: РОЛЬ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

*Феделеш О.М., педагогічне звання «старший викладач», викладач фізики і астрономії
ДНЗ «Ужгородський центр професійно-технічної освіти»*

Сучасна система освіти у професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ) перебуває на етапі трансформації: від традиційної моделі, що ґрунтувалася переважно на накопиченні та відтворенні фактів, до нової парадигми, орієнтованої на формування компетентностей. Просте запам'ятовування формул чи визначень уже не відповідає потребам сучасного суспільства, адже ринок праці вимагає фахівців, здатних швидко адаптуватися до змін, критично мислити, приймати рішення та застосовувати знання у практичних ситуаціях.

У сьогоdnішніх умовах важливо не лише знати закони фізики чи астрономії, а й уміти використовувати їх для розв'язання реальних проблем - від технічних завдань у виробництві до аналізу природних явищ у повсякденному житті. Саме тому компетентнісний підхід стає одним із ключових напрямів розвитку освіти в Україні, поряд з особистісно-орієнтованим та діяльнісним. Він передбачає формування у здобувачів освіти цілісної системи знань, умінь, навичок і цінностей, які забезпечують здатність діяти ефективно в різних життєвих і професійних ситуаціях.

Таким чином, компетентнісний підхід у ПТНЗ — це не просто нова методика викладання, а стратегія підготовки конкурентоспроможних фахівців, які володіють не лише теоретичними знаннями, а й практичними навичками, здатністю до самонавчання та соціальної інтеграції. Він робить освіту більш гнучкою, сучасною та наближеною до реальних потреб суспільства й економіки.

Компетентнісний підхід у цьому контексті виступає як стратегія, що забезпечує формування цілісної системи умінь, навичок, цінностей і способів мислення. Він дозволяє готувати конкурентоспроможних спеціалістів, які

можуть ефективно діяти в умовах технологічних змін, інтегруватися у професійні спільноти та брати активну участь у суспільному житті.

Фізика та астрономія в освітньому процесі виконують особливу функцію: вони не лише формують предметні компетентності, а й розвивають ключові — у сфері природознавства, техніки та технологій. Вивчення цих дисциплін сприяє глибокому розумінню фундаментальних законів природи, що лежать в основі сучасних технологій та наукових відкриттів. Важливо, щоб навчання було спрямоване не на механічне засвоєння формул, а на розвиток критичного мислення, здатності до аналізу й творчого застосування знань у практичних ситуаціях.

Ключові компетентності є наскрізними і важливі для успішного життя в суспільстві. На уроках фізики та астрономії вони формуються, розвиваються і інтегруються. Головним засобом реалізації компетентнісного навчання є вміння викладача вести проблемний діалог, організовувати взаємодію здобувачів освіти та здійснювати формувальне оцінювання. Здобувачі освіти повинні навчитися висловлювати свої думки, аргументувати свою точку зору, вести дискусію, презентувати результати досліджень.

Інформаційно-цифрова компетентність є однією з ключових для сучасного технічного фахівця. Вона охоплює вміння працювати з цифровими інструментами, аналізувати дані, моделювати процеси та створювати інформаційні моделі. Освітній процес у ПТНЗ має забезпечувати розвиток цих навичок, адже без них неможливо бути конкурентоспроможним на сучасному ринку праці. Використання цифрових ресурсів у навчанні фізики та астрономії дозволяє зробити освітній процес більш інтерактивним, наочним і практично значущим.

І тут на допомогу стають ефективні і доступні інструменти такі як PhET Colorado та Stellarium, які дозволяють викладачу, формувати інформаційно-цифрову та дослідницьку компетентності на якісно новому рівні.

PhET Colorado являє собою безкоштовну колекцію інтерактивних

комп'ютерних симуляцій, орієнтованих на дослідницьку діяльність у галузі природничих наук та математики (рис. 1). На сьогодні для фізики доступно 54 симуляції, перекладені українською мовою, і їх кількість постійно зростає. Основна перевага цього ресурсу полягає у можливості наочно відтворювати абстрактні поняття та забезпечувати безпосереднє експериментування. Важливо й те, що симуляції працюють безпосередньо у веб-браузері або можуть бути встановлені як окремий додаток, що робить їх доступними для широкого кола користувачів.

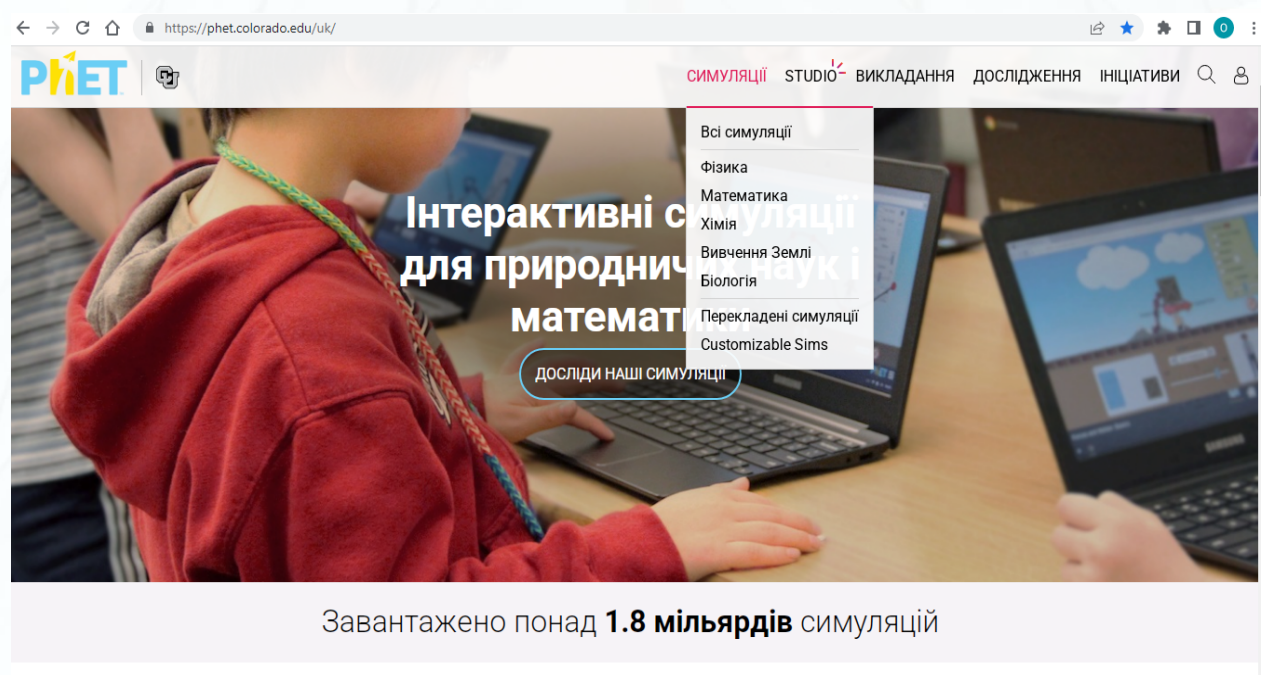

Рис. 1 Інтерактивні симуляції PhET Colorado

За моїми спостереженнями, використання PhET-симуляцій суттєво підвищує рівень розуміння фізичних явищ. Здобувачі освіти краще засвоюють взаємозв'язки між теорією і практикою, вчаться застосовувати знання у нових контекстах, розвивають когнітивні навички та здатність до перенесення знань у повсякденне життя.

Наприклад, при вивченні теми «Електричний струм» здобувачі освіти самостійно складають електричні схеми, вимірюють напругу, струм, опір, вчаться аналізувати відмінності між реальними та симульованими колами, що сприяє глибшому розумінню законів Ома, Кірхгофа та принципів роботи

електричних пристроїв.

Симуляції "Електричні кола" або "Основи хвиль" дозволяють здобувачам освіти бачити те, що неможливо побачити в реальній лабораторії (наприклад, рух електронів, розподіл напруги). Це в свою чергу формує глибоке розуміння фундаментальних законів.

PhET-симуляції дозволяють пройти повний цикл наукового дослідження: від постановки проблеми, формулювання гіпотези, планування експерименту, збору та аналізу даних – до формулювання висновків і презентації результатів. Це сприяє формуванню дослідницької компетентності, яка є ключовою для сучасної науки та інженерії.

Приклади використання симуляцій PhET у навчальному процесі — як під час уроків вивчення матеріалу, так і лабораторних робіт з механіки, електрики та оптики — систематизовано в таблиці 1. Вона демонструє, як використання цифрових ресурсів сприяє формуванню різних видів компетентностей (предметних, дослідницьких, міжпредметних, математичних), а також показує відповідність конкретних симуляцій навчальним темам.

Таблиця 1

Використання симуляцій PhET у навчальному процесі

Розділ	Тема лабораторної роботи	Ключові компетентності, що формуються	Приклад симуляції PhET
Механіка	Закон збереження енергії	Предметна, дослідницька, критичне мислення	Парк для скейтів
Електрика	Дослідження електричного кола (послідовне/паралельне з'єднання)	Предметна, міжпредметна, дослідницька	Лабораторія електрики
Оптика	Визначення фокусної відстані	Предметна, дослідницька, критичне мислення	Геометрична оптика,

	лінзи		заломлення світла
Електрика	Вимірювання опору провідника	Предметна, математична, дослідницька	Закон Ома, опір провідників
Оптика	Дослідження заломлення світла	Предметна, дослідницька, критичне мислення	Заломлення світла

Stellarium — це багатоплатформний віртуальний планетарій, який відтворює реалістичну картину зоряного неба для будь-якої точки Землі та будь-якого моменту часу. Завдяки своїй наочності, інтерактивності та гнучкості Stellarium є ефективним дидактичним інструментом для вивчення основних астрономічних понять і явищ, таких як видимий рух світил, зміна пір року, фази Місяця, зоряні координати тощо. Також для проведення віртуальних експериментів і спостережень у випадках, коли реальні спостереження неможливі через погодні умови, відсутність обладнання чи обмеження часу. За допомогою нього ми можемо моделювати складні астрономічні процеси, які неможливо відтворити в реальному житті (наприклад, рух планет по орбітах, зміна вигляду неба протягом року, затемнення).

Stellarium дозволяє реалізувати низку дидактичних завдань, спрямованих на формування предметних компетентностей. При вивченні теми «Рух небесних світил» здобувачі освіти можуть спостерігати, як змінюється положення Сонця, Місяця, планет і зір на небі протягом доби та року, аналізувати причини цих змін.

За допомогою Stellarium вони ідентифікують сузір'я (рис.3.), вивчають їхню структуру, знаходять координати зір, тренуються у використанні небесної сфери.

Рис. 3. Фігури сузір'їв

Також планетарій дає нам можливість моделювати астрономічні явища: затемнення, фази Місяця, зміна тривалості дня і ночі, зміна пір року — усе це значно підвищує розуміння студентів складних процесів.

Наприклад, під час практичної роботи «Рухома карта зоряного неба» ми використовуємо додаток Stellarium для визначення сузір'їв, координат зір, положення Сонця в день свого народження. Такі завдання сприяють розвитку навичок роботи з інформацією, просторового мислення, уміння застосовувати знання на практиці.

Впровадження цифрових інструментів у навчальний процес передбачає кілька послідовних етапів:

1. Визначення навчальних цілей та компетентностей, які мають бути сформовані.
2. Підбір відповідних симуляцій з урахуванням вікових особливостей та рівня підготовки.

3. Розробка завдань різного рівня складності.
4. Організація роботи (індивідуальної, групової чи фронтальної).
5. Проведення уроку з поєднанням дослідницької діяльності та обговорення результатів.
6. Рефлексія й оцінювання досягнутих результатів.

Міжнародні та українські дослідження підтверджують, що використання PhET-симуляцій та Stellarium у поєднанні з проблемно-орієнтованим навчанням, STEM-підходом суттєво підвищує рівень критичного мислення здобувачів освіти порівняно з традиційними методами.

Симуляції сприяють розвитку критичного мислення та навичок формулювання гіпотез. Водночас вони не можуть повністю замінити роботу з реальним обладнанням, тому мають обов'язково поєднуватися з традиційними експериментами.

Висновок. Компетентнісний підхід у викладанні фізики та астрономії у ПТНЗ у поєднанні з цифровими інструментами забезпечує якісне навчання та формує у здобувачів освіти навички, необхідні для життя й професійної діяльності. Використання симуляцій PhET Colorado та електронного планетарію Stellarium сприяє розвитку критичного мислення, інформаційно-цифрової грамотності та дослідницьких умінь.

Таким чином, цифрові інструменти стають важливим засобом реалізації компетентнісного підходу, роблять навчання інтерактивним, наочним і практично значущим. Але для максимальної ефективності важливо поєднувати симуляції з активними методами навчання та реальними експериментами, рефлексією.

Список використаної літератури

1. Концепція Нової української школи. — МОН України, 2016.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. — Київ, 2020.

3. Методичні рекомендації щодо впровадження компетентнісного підходу в освітній процес. — МОН України, 2021.

4. Перунова Н.В. «Цифрові освітні ресурси у навчанні фізики». Сучасні інформаційні технології в освіті, 2021.

5. Офіційний сайт PhET Interactive Simulations, University of Colorado Boulder.

6. Stellarium – віртуальний планетарій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stellarium.org/uk>.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЦИФРОВИХ ФОРМАТІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ БУДІВЕЛЬНИКІВ ДОНЕЧЧИНИ

*Філяєва І.М., методист Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у
Донецькій області, м. Краматорськ*

Вступ. Сучасна будівельна галузь швидко змінюється через діджиталізацію, нові технології та вимоги екологічності. В Україні ці виклики підсилені реаліями війни: масштабні руйнування інфраструктури й житлового фонду перетворили будівництво на стратегічно важливу сферу, від якої залежить повоєнна відбудова держави. У цих умовах особливого значення набуває діяльність закладів професійної освіти Донецької області. Попри складні безпекові виклики, вони продовжують готувати конкурентоспроможних робітників, чиї компетентності мають чітко відповідати сучасним запитам ринку.

Щоб бути затребуваним, сучасний будівельник повинен володіти комплексом навичок:

- **Hard Skills** — професійна робота з новітніми матеріалами та обладнанням.
- **Soft Skills** — командна робота, ефективна комунікація та швидке вирішення проблем.

- **Green Skills** — впровадження енергоефективності, екологічної безпеки та мінімізації відходів.

Будівельники критично потрібні для відновлення регіону, але вчити їх класичними методами в аудиторіях зараз фізично неможливо. Цифровізація — це єдиний вихід і водночас шанс на модернізацію. Цифрове навчання це комплекс технологій – електронні навчальні платформи (Moodle, Google Classroom), віртуальні лабораторії та 3D-моделювання, BIM-технології (Building Information Modeling) як основа сучасної інженерії.

Основна частина. Повномасштабне вторгнення зумовило реструктуризацію системи професійної освіти Донеччини. Якщо до кризових подій у регіоні функціонувало 32 заклади (майже 10 тис. учнів), то станом на I семестр 2025/2026 н.р. релоковано та організовано навчання в дистанційному й змішаному форматах для **17 державних ЗПО (3714 студентів)**. Попри безпекові виклики, модернізація триває: створено два новітні навчально-практичні центри для опанування сучасних будівельних матеріалів та технологій. Пріоритетом залишається розвиток інклюзивної професійної освіти як інструмента соціалізації осіб з особливими потребами. На базі чотирьох ЗПО Донеччини забезпечено підготовку майбутніх фахівців за затребуваними будівельними професіями: штукатур, маляр, облицювальник-плиточник, монтажник гіпсокартонних конструкцій. Освітній процес адаптовано для їхньої ефективної корекції, соціалізації та трудової інтеграції.

Зклади професійної освіти області за напрямком підготовки в постійній синергії з ринком праці – вектор інноваційного розвитку базується на державно-приватному партнерстві та співпраці з роботодавцями (стажування майстрів та викладачів на сучасному виробництві, залучення практиків до освітнього процесу, динамічне оновлення програм під запити ринку праці).

Науково-методичний супровід забезпечує НМЦ ПТО у Донецькій області через організацію масових методичних заходів регіонального та всеукраїнського рівнів (онлайн-тренінги, методичні платформи, участь у міжобласних, обласних творчих групах з розроблення державних освітніх

стандартів, оновлення освітніх програм).

В реаліях сьогодення ЗПО Донецької області працюють над оновленням змісту навчання спираючись на Закон України «Про освіту» [2] та Закон України «Про професійну освіту» [3], впроваджуючи освітні інновації у підготовку кваліфікованих робітників будівельних професій, впроваджуючи реалізацію компетентнісного підходу та цифровізацію навчання, а саме:

- оптимізація структури уроків під конкретні освітні цілі;
- гнучке поєднання індивідуальних і фронтальних форм роботи;
- впровадження диференційованих творчих завдань для стимулювання пізнавальної активності студентів.

Для підвищення цифрової компетентності педагогів та оптимізації навчання будівельного профілю на Донеччині створено відкритий електронний ресурс — [Методичний портал «Будівництво і архітектура»](#) [1] (на базі конструктора Wix).

Платформа розроблена творчою групою викладачів та майстрів виробничого навчання під керівництвом НМЦ ПТО у Донецькій області.

Переваги та функціонал ресурсу:

- синергія контенту та технологій (поєднання професійної візуалізації та гнучкості інтерфейсу без потреби в програмуванні);
- інтерактивність для різних форматів (ресурс адаптований для дистанційного, змішаного навчання та самостійної роботи студентів);
- ефективне структурування (використання ресурсу дозволяє інтегрувати складний технічний контент (3D-моделі, креслення, відеоінструкції) у зрозумілий візуальний формат);
- стандартизація та актуальність (контент повністю відповідає державним і міжнародним стандартам освіти та будівництва).

Методичний портал «Будівництво і архітектура» діє як простір для обміну авторським досвідом, що наближає навчання до реальних умов цифрового будівництва. Інтеграція таких інноваційних рішень підвищує мотивацію студентів, розвиває їх критичне мислення та забезпечує ринок

праці фахівцями із сучасними цифровими навичками.

З метою підвищення професійних, педагогічних компетентностей педагоги будівельного напрямку ЗПО Донеччини постійно розвиваються, оновлюють свої навички відповідно вимогам сучасної освіти та публікують свої творчі матеріали на сторінках Цифрової платформи «Професійна освіта онлайн» [4] та платформі «Світ професій» [5], що сприяє створенню високоякісної професійної освіти, орієнтованої на успіх майбутніх кваліфікованих робітників та задоволення потреб роботодавців.

Висновки. Інноваційний потенціал цифрових форматів навчання у підготовці майбутніх будівельників Донеччини формується в умовах складних суспільних і безпекових викликів, проте демонструє високу адаптивність і здатність до розвитку. Диджиталізація навчання в регіоні — це довгострокова інвестиція, яка перетворила виклики на точку росту.

Модернізація змісту та форм навчання, оновлення змісту програм, розвиток практичної бази, інклюзивність та пряме партнерство з роботодавцями забезпечують підготовку фахівців нового покоління.

Система професійної освіти Донеччини є критично важливим чинником для швидкої, якісної та екологічно сталої відбудови зруйнованих територій України, а освітній процес в закладах професійної освіти області орієнтований на європейські будівельні стандарти, що підвищує престиж робітничих професій та стимулює професійне зростання педагогів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Електронний освітній ресурс «Методичний портал напрямку підготовки «Будівництво і архітектура» <https://nvg213.wixsite.com/my-site> (Дата звертання: 28.05.2026).
2. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (Дата звертання: 25.05.2026).
3. Закон України «Про професійну освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#Text> (Дата звертання: 25.05.2026).

4. Платформа «Професійна освіта онлайн»: цифровий формат підготовки сучасних фахівців <https://profosvita.online/> (Дата звертання: 25.05.2026).

5. Цифрова платформа «Світ професій» <https://svitprof.org.ua/> (Дата звертання: 25.05.2026).

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Хайчіна Юлія Миколаївна, викладач предмета «Техніка пошуку роботи», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; методист Вищого професійного училища №7 м. Кременчука Полтавської області

Модернізація системи професійної освіти в Україні на сучасному етапі вимагає від педагогічних працівників проєктування інноваційного цифрового середовища, здатного не просто транслювати теоретичні відомості, а виступати дієвим інтерактивним простором для формування комплексної готовності випускників до виходу на ринок праці. Головний дидактичний виклик, з яким стикається сучасна профтехосвіта, полягає в тому, що молодь часто володіє достатнім обсягом предметних знань, проте зазнає серйозних труднощів під час спроб застосувати їх у реальних життєвих обставинах взаємодії з роботодавцями. З огляду на це, особливого концептуального значення набуває предмет «Техніка пошуку роботи», змістове наповнення якого безпосередньо інтегрує питання моніторингу ринку праці, вибору оптимальних методів пошуку вакансій, підготовки пакету аплікаційних документів, успішного проходження співбесіди та подальшої первинної професійної адаптації на робочому місці.

Водночас педагогічний досвід засвідчує, що традиційні репродуктивні підходи до викладання не спроможні забезпечити належного рівня

психологічної та практичної готовності студентів. Постає об'єктивна потреба впровадження таких методологічних рішень, які б дозволили максимально наблизити навчання до реалій сьогодення. Найбільш ефективним шляхом вирішення цього завдання в межах формування сучасного освітнього середовища є інтеграція технологій моделювання реальних ситуацій пошуку роботи, підсилених дієвими цифровими інструментами.

У викладацькій практиці моделювання діяльності має реалізуватися не як сукупність ізольованих інтерактивних вправ чи ігор, а як цілісна, багаторівнева та взаємопов'язана система. Вона покликана забезпечити поступове, безпечне та логічно обґрунтоване занурення студента у професійний контекст ринку праці - від базового сприйняття інформації до активної самостійної дії.

Особливості функціонування цієї системи яскраво виявляються на прикладі вивчення однієї з найбільш комплексних тем предмета: **«Співбесіда з роботодавцем як основний метод оцінки та відбору кандидатів»**. Завдяки поетапному поєднанню різних форм ситуаційного моделювання та діджитал-рішень, студенти отримують можливість не лише засвоїти теоретичні положення, а й безпосередньо «прожити» кожну стадію професійної взаємодії з потенційним роботодавцем.

У межах сучасного уроку система моделювання структурується за рівнями складності та ступенем наближення до реальних умов ринку праці. На початковому, **адаптивно-вступному рівні**, головною метою є актуалізація опорних знань, введення студентів у професійну тематику та суттєве зниження рівня психологічної напруги перед майбутнім контактом із роботодавцями. Практично це реалізується через прийом *«Job-ідентифікатор»*, де студенти встановлюють відповідність між новітніми професіями у сфері працевлаштування та їхніми реальними функціями. Додатковим цифровим рішенням виступає спеціалізований [чат-бот «HR-джунглі»](#), який створює безпечне, толерантне до дидактичних помилок середовище для первинного тренування та автоматизованого зворотного

зв'язку.

Наступним кроком є *ситуаційно-казкове моделювання*, яке виступає дієвим різновидом **контекстного навчання на передкомунікативній стадії** через елементи *ед'ютейнменту та цифрової гейміфікації*. Впровадження онлайн-казки «[Таємниці Кар'єрситі](#)» дозволяє подати складні теоретичні, економічні та організаційні поняття через систему яскравих образів та динамічних сюжетних ліній. Персонажі казки уособлюють конкретних суб'єктів ринку праці, що допомагає студентам легше орієнтуватися у нових інформаційних потоках. Самостійно аналізуючи зміст цифрової казки, здобувачі професійної освіти визначають ролі, формують висновки щодо логіки пошуку роботи, що гарантує високий рівень емоційного залучення та інтересу до теми.

Подальше ускладнення освітньої діяльності відбувається на **комунікативному рівні** під час реалізації прийому «*рольова адаптація*». На цьому етапі безпосередньо відтворюється реальна ситуація співбесіди, де розподіл позицій будується у такий спосіб: студенти виступають у ролі кандидатів на вакансії, викладач виконує функції HR-менеджера, а спеціально запрошені учасники (колеги-педагоги) – роль безпосередніх керівників підприємств чи представників кадрових служб. Така організація забезпечує умови для активного формування навичок самопрезентації, ділового мовлення та впевненої поведінки в стресових умовах.

Діяльнісний рівень реалізується через *проекційне моделювання*, що передбачає створення умов, максимально наближених до реального бізнес-середовища. Студентам пропонується чітко змодельована ситуація працевлаштування в конкретну компанію із заздалегідь визначеними параметрами, зокрема назвою посади, рівнем заробітної плати, вимогами до кандидата та графіком роботи. Це змушує здобувачів професійної освіти діяти у жорстко заданих координатах, самостійно приймати рішення та відчувати особисту відповідальність за власний професійний вибір. Максимальний ефект присутності та глибоке емоційне включення

досягається завдяки організації заняття у формі реаліті-шоу «[Вижити в HR-джунглях](#)», де студенти повноцінно проживають ситуацію жорсткого конкурентного відбору.

Аналітико-проблемний рівень базується на *кейс-технологіях*, спрямованих на розвиток критичного мислення та стресостійкості майбутніх кваліфікованих робітників. Здобувачам професійної освіти пропонується для розв'язання реальна виробнича ситуація, обтяжена критичними факторами – наприклад, виявлення дефектного матеріалу в умовах обмежених термінів виконання завдання. У процесі групової чи індивідуальної роботи вони всебічно аналізують проблему, встановлюють першопричини її виникнення та пропонують оптимальні варіанти рішень, що формує здатність ефективно діяти в умовах невизначеності.

Завершує технологічну матрицю *комплексне моделювання інтерв'ю*, яке забезпечує найбільш повне занурення у процедуру оцінки персоналу. У межах уроку симулюються різні типи інтерв'ю – від класичного попереднього та інтерв'ю за компетенціями до специфічних форматів: провокаційного, проєктивного та техніки «розмови ні про що». Це дозволяє студентам вивчити різні сценарії професійної взаємодії та сформулювати цілісне уявлення про інструменти відбору кандидатів.

Педагогічний досвід показує, що сучасний етап розвитку професійної освіти вимагає від викладача не просто розповіді про методи працевлаштування, а навчання діям безпосередньо в реальному цифровому середовищі. Використання *інтерактивних платформ* Redmenta і Canva, чат-ботів та систем QR-кодів дозволяє створити гнучке цифрове середовище, де кожен студент має змогу працювати у власному темпі, розробляючи адаптивне резюме та компонувати портфоліо.

Практична підготовка студентів передбачає пряму інтеграцію освітнього процесу з реальними цифровими платформами ринку праці та держави. По-перше, це робота з *провідними сайтами пошуку роботи* Work.ua та Jooble, яка дозволяє студентам бачити реальну картину ринку, аналізувати динаміку

вакансій, порівнювати вимоги різних роботодавців та об'єктивно оцінювати власні професійні можливості.

По-друге, активне залучення *професійної мережі* LinkedIn, яка виступає базовим інструментом формування власного професійного іміджу в Інтернеті. Студенти практично вчаться створювати та наповнювати профілі, презентувати свої навички, налагоджувати ділові контакти й відстежувати глобальні тренди ринку праці. Це докорінно змінює ментальність молоді: пошук роботи починає сприйматися не як пасивне очікування, а як активна самопрезентація у професійному середовищі.

По-третє, особливу цінність для розбудови сучасного середовища ЗПО має *національна едьютейнмент-платформа «Дія.Освіта»*, яка залучається для розвитку цифрових навичок, рескілінгу та апскілінгу. Залучення її освітніх серіалів та симуляторів допомагає студентам навчатися у звичному для них цифровому форматі й формує високу відповідальність за власний професійний розвиток.

Така побудова занять дозволяє трансформувати створення резюме, верифікацію профілів на платформах та проходження тренувальних онлайн-співбесід з абстрактного навчального завдання у проживання реального досвіду. У студентів з'являється чітке розуміння критеріїв роботодавця, важливості створення першого цифрового враження та точності поданої інформації.

Завершальним, проте критично важливим етапом системи виступає **емоційно-рефлексивне моделювання**. Використання прийому «*емоційний відгук*» після симуляції складних або стресових інтерв'ю дозволяє студентам глибинно усвідомити власні внутрішні переживання, критично оцінити свою поведінку та чітко визначити вектори для подальшого саморозвитку. Додатково застосовується *вправа «Піраміда успіху»*, яка допомагає структурувати весь отриманий досвід і зробити його особистісно значущим для майбутнього робітника.

Таким чином, узагальнюючи досвід викладання предмета «Техніка

пошуку роботи», можна констатувати, що ефективність функціонування сучасного цифрового освітнього середовища полягає не в ізольованому застосуванні окремих програм чи вправ, а в їхньому цілісному, синергетичному поєднанні. Інтеграція імітаційних, ситуаційних, рольових, проєкційних та передових цифрових технологій дозволяє успішно подолати розрив між теоретичною підготовкою випускників та практичними діями на ринку праці. Саме в такій системній діяльності формується психологічна впевненість та цифрова грамотність, які є ключовими умовами успішного працевлаштування конкурентоспроможного випускника ЗПО в сучасних умовах.

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ 2.0 В УМОВАХ СИНТЕТИЧНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ЗПО

Хмарна Л.В., докторка філософії, доцентка кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО
«Університет менеджменту освіти» НАПН України

Критичною передумовою якісної трансформації професійної освіти є перехід від базової інформаційної гігієни до розбудови комплексної когнітивної безпеки сучасного педагога. Попри високу готовність освітянської спільноти до інновацій, швидкість глобальної цифровізації суттєво випереджає темпи адаптації традиційних методологічних підходів. На сучасному етапі постає проблема так званої «ілюзії грамотності», коли технічне володіння цифровими пристроями не супроводжується глибоким розумінням медіаетики. Це робить педагогів вразливими до складних інформаційних маніпуляцій, де межа між автентичним та синтетичним контентом стає майже непомітною. Значна частина фахівців досі не усвідомлює онтологічної природи синтетичної реальності, алгоритмів

створення дипфейків та ризиків, пов'язаних із конфабуляціями, так званими «галюцинаціями» нейромереж.

Задля розв'язання цієї проблеми було розроблено електронний навчальний курс «Розвиток медіаграмотності педагога закладу професійної освіти», призначений для педагогічних працівників закладів професійної освіти галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка». Актуальність курсу зумовлена критичною потребою в захисті інформаційного суверенітету України та зміцненні когнітивної стійкості учасників освітнього процесу в умовах інтенсивної експансії штучного інтелекту та викликів гібридної агресії.

Відповідно до чинного законодавства, розвиток медіакомпетентності викладачів є одним із стратегічних завдань реалізації державної політики у сфері медіа [1]. Особливу увагу в програмі приділено впровадженню концепції «Медіаграмотність 2.0» – еволюційній моделі критичного мислення, що адаптована до епохи генеративного ШІ та алгоритмічних стрічок новин. Цей підхід передбачає активне формування індивідуальної когнітивної гігієни та етичну взаємодію з інтелектуальними системами.

Мета курсу полягає у системному розвитку медіаінформаційної компетентності педагогічних працівників на основі формування навичок когнітивної безпеки, опанування методології взаємодії з генеративним штучним інтелектом та освоєння технологій інтерактивного сторітелінгу для створення авторського дидактичного контенту.

Ключові завдання курсу:

- актуалізувати та систематизувати теоретичні знання про принципи навігації в сучасному інформаційному просторі, архітектуру когнітивної безпеки та методи нівелювання технологій маніпулювання увагою, зокрема, дофамінових тригерів;
- сформувати комплекс методичних умінь щодо ідентифікації об'єктів синтетичної реальності за допомогою інструментів детекції ШІ-генерацій та дипфейків;

- розвинути практичні навички верифікації медіаконтенту, застосування інструментарію OSINT в освітньому процесі та етичної взаємодії з неймережами з дотриманням норм авторського права;

- підвищити рівень готовності до проєктування імерсивних медіакейсів та розробки авторських цифрових продуктів у лабораторії інтерактивного сторітелінгу.

Очікувані програмні результати навчання формують цілісний компетентнісний профіль медіаграмотного педагога, що концептуально поєднує три ключові взаємопов'язані складові (рис. 1): глибокі знання і розуміння, прикладні уміння та навички, а також стійкі ціннісні диспозиції

Рис. 1. Структурна модель компетентнісного профілю медіаграмотного педагога

Очікувані програмні результати навчання:

- Знання і розуміння:
 - засад когнітивної гігієни та концептуальних положень моделі «Медіаграмотність 2.0» як базису особистої безпеки;

- механізмів функціонування алгоритмів соціальних платформ в умовах «економіки уваги»;

- онтологічної природи синтетичного контенту, а також нормативно-правових аспектів використання відкритих ліцензій (зокрема, Creative Commons) при роботі з ІІІ.

- Уміння та навички:

- ефективно застосовувати адаптований до умов ІІІ алгоритм верифікації SIFT (*Stop, Investigate, Find, Trace*);

- здійснювати експертизу медіатекстів та мультимедійних матеріалів на предмет наявності ІІІ-генерацій;

- розробляти оптимізовані інженерні запити (промпти) для генерації якісного дидактичного контенту;

- проєктувати інтерактивні освітні продукти нового покоління (навчальні кейси, QR-квести, цифрові наративи).

- Диспозиції (цінності, ставлення):

- сформованість когнітивної стійкості, цифрової відповідальності та культури академічної доброчесності як провідних професійних стандартів;

- готовність до креативного пошуку, безперервного професійного розвитку (Lifelong Learning) та критичної рефлексії власної медіаповедінки.

Замість традиційного накопичення фактів, програма сфокусована на трьох векторах практичної трансформації.

Вектор 1. Когнітивний імунітет та інтелектуальна навігація. Педагоги опановують алгоритми швидкої перевірки даних, фільтрації інфошуму та захисту від дофамінових маніпуляцій. Формується здатність ефективно застосовувати метод SIFT та інструментарій OSINT для верифікації професійної інформації.

Вектор 2. Експертиза ІІІ та детекція синтетики. Слухачі навчаються ідентифікувати синтетичну реальність: практично розпізнавати дипфейки, ІІІ-тексти (зокрема, так звані «галюцинації» нейромереж) та маніпулятивні зображення. Водночас формується етична культура розробки професійних

інженерних запитів (промптів) для генерації якісного дидактичного контенту.

Вектор 3. Лабораторія імерсивного сторітелінгу. Відбувається перехід від пасивного споживання до створення авторських продуктів. Використовуючи сервіси Padlet, Kahoot, Genially та Canva, викладачі конструюють навчальні медіакейси, мікронавчальні відео та QR-квести, дотримуючись ліцензій Creative Commons.

Логіка цих векторів відображена у тематичному плані курсу, що охоплює наступні теми:

Тема 1. «Навігація в інфосфері: від інформаційної гігієни до когнітивної безпеки»

Тема 2. «Нейромережі та синтетична реальність: медіаграмотність 2.0»

Тема 3. «Лабораторія інтерактивного сторітелінгу: створення медіапродуктів нового покоління»

Структурну логіку цієї інноваційної траєкторії, що відображає послідовну трансформацію ролі педагога від базової навігації в інфосфері до етичної медіатворчості та валідації навичок, наочно візуалізовано на рисунку 2.

Рис. 2. Трансформація ролі педагога ЗПО в екосистемі
«Медіаграмотність 2.0»

Отже, запропонований електронний навчальний курс забезпечує інноваційну траєкторію розвитку інфомедійної свідомості педагога, від базового рівня цифрової грамотності до системної когнітивної стійкості. Ефективне засвоєння матеріалу програми стає основою для якісного оновлення професійної ролі викладача закладу професійної освіти. Завдяки цьому педагог переходить від пасивної ретрансляції готових знань до самостійного створення етичного дидактичного контенту. Такий підхід безпосередньо впливає на якість підготовки майбутніх фахівців, забезпечуючи формування конкурентоспроможної, критично мислячої особистості, яка здатна успішно адаптуватися до викликів глобальних медіатрансформацій та вимог сучасного ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про медіа» від 13 грудня 2022 року № 2849-IX.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
2. Хмарна Л. В. Розвиток медіаграмотності педагога закладу професійної освіти: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2026. 103 с. URL: <https://surl.li/crzvdh>

ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В УМОВАХ ВІРТУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ЗПО ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

*Шевгеніна М. О. здобувачка вищої освіти I курсу спеціальності С4
Психологія, Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України*

У тезах проаналізовано психологічні особливості міжособистісної комунікації студентів із порушеннями слуху під час дистанційного навчання в закладах професійної освіти в умовах війни. Окрему увагу приділено

специфіці адаптації молоді та ветеранів із набутою внаслідок бойових дій втратою слуху (мінно-вибухові травми, акустичні контузії). Визначено ключові деструктивні чинники та запропоновано практичні інструменти для оптимізації інклюзивної взаємодії в цифровому середовищі.

Реалії воєнного стану в Україні зумовили масову віртуалізацію освітнього процесу у закладах професійної освіти (ЗПО). Для студентів із порушеннями слуху цей перехід кардинально трансформував звичні паттерни міжособистісної взаємодії. Обмеження безпосереднього живого контакту на тлі хронічного воєнного стресу створює специфічні психологічні бар'єри, які потребують детального вивчення та розробки адаптивних цифрових рішень для збереження якості комунікації.

Проблематику міжособистісних стосунків нечуючої молоді досліджували С.Кульбіда, О.Таранченко. Питання трансформації цифрового освітнього простору висвітлено у працях О. Спіріна. Водночас психологічний вимір онлайн-комунікації осіб із вродженими та набутими внаслідок війни травмами слуху в умовах поєднаної дії воєнного дистресу та дистанційного навчання потребує ґрунтовного доопрацювання.

Віртуалізація навчання суттєво деформує структуру міжособистісної взаємодії «студент-викладач» та «студент-одногорупник» через такі особливості:

Для осіб із вродженими чи долінгвальними порушеннями слуху ключовими є зчитування губ (артикуляція), міміка та жестикуляція. Через низьку якість зв'язку або вимкнені камери учасників комунікація стає фрагментарною та викликає когнітивну втому.

Текстові чати без додаткової модерації часто стають хаотичними. Нечуючі студенти не встигають за швидким потоком повідомлень чуючих одногорупників, що призводить до самоізоляції та почуття відчуженості.

Особливу групу в сучасних ЗПО становлять здобувачі освіти, які втратили слух безпосередньо внаслідок війни. На відміну від глухих від народження, ці особи не володіють жестовою мовою та проходять через

гостру психологічну травму втрати ідентичності. В умовах віртуального навчання вони демонструють вищий рівень фрустрації, агресії чи депресивних станів, оскільки звичні канали онлайн-комунікації (аудіолекції, голосові повідомлення) стають для них раптово закритими. Поєднання посттравматичного стресового розладу (ПТСР) із бар'єрами дистанційного навчання критично дезорганізує їхню міжособистісну взаємодію.

Постійна тривога за безпеку знижує рівень емпатії в групі. Немоżliвість сприймати звукові сигнали небезпеки змушує студентів перебувати у постійній напрузі, що блокує ініціативу до спілкування.

Практичні рішення в межах цифровізації ЗПО:

Стандартизація відеозв'язку: Запровадження обов'язкового правила «увімкнених камер» та належного освітлення обличчя викладача під час лекцій у Zoom/Teams.

Асистивні цифрові плагіни: Використання інтерактивних дошок (наприклад, Miro) та інструментів з автоматичними живими субтитрами українською мовою, що критично важливо для адаптації контужених військовослужбовців.

Створення структурованих мікрогруп: Організація групових проєктів у малих цифрових групах (по 3–4 особи), де легше налагодити персональний психологічний контакт.

Психологічний супровід куратора: Моніторинг психоемоційного клімату в чатах ЗПО та проведення онлайн-зустрічей із психологом для зниження рівня тривожності.

Висновки. Особливості міжособистісної взаємодії студентів із порушеннями слуху в умовах онлайн-навчання під час війни визначаються високим рівнем комунікативної депривації та психоемоційного напруження. Формування цифрового середовища ЗПО має спиратися на створення психологічно безпечного, візуалізованого простору для безбар'єрного спілкування, що дозволить ефективно реінтегрувати в освітній процес як нечуючу молодь, так і ветеранів із бойовими акустичними травмами.

Список використаних джерел

1. Засенко В. В., Колупаєва А. А. Особи з особливими потребами в умовах воєнного стану: виклики та рішення. Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу. 2022. Вип. 19. С. 5–15.
2. Литвинова В. В. Дистанційне навчання дітей з порушеннями слуху: виклики та особливості організації. Актуальні питання корекційної освіти. 2021. Вип. 17. С. 134–145.

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ» НАПН УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ, ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ

МАТЕРІАЛИ

РЕГІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ
(28 ТРАВНЯ 2026 РОКУ)

УПОРЯДКУВАННЯ

Ю. М. ГРИБОВСЬКА, А. М. ГЕРЕВЕНКО

binpo.com.ua

